

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

femtiosjunde årgången

8 juli 2014

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

YTTRANDEN

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014

2014/C 214/01	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Mot en mer balanserad territoriell utveckling i EU" (yttrande på eget initiativ)	1
2014/C 214/02	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Integrerad produktion i EU" (yttrande på eget initiativ)	8
2014/C 214/03	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Handelsförbindelserna EU–Marocko" (yttrande på eget initiativ)	13

III Förberedande akter

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:s 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014

2014/C 214/04	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller en standardiserad mervärdesskattedeklaration" COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS)	20
2014/C 214/05	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område" COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)	25
2014/C 214/06	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: En öppen utbildning: Innovativ inlärning och undervisning med ny teknik och öppna utbildningsresurser för alla" COM(2013) 654 final	31

2014/C 214/07	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram" COM(2013) 857 <i>final</i>	36
2014/C 214/08	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar" COM(2013) 761 <i>final</i> – 2013/0371 (COD).	40
2014/C 214/09	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 vad gäller det tekniska genomförandet av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar" COM(2013) 769 <i>final</i> – 2013/0377 (COD).	44
2014/C 214/10	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen – Årlig tillväxtöversikt för 2014" COM(2013) 800 <i>final</i>	46
2014/C 214/11	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster" COM(2013) 932 <i>final</i> – 2010/0095 (COD)	55

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 496:E PLENARSESSION DEN 26–27 FEBRUARI 2014

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Mot en mer balanserad territoriell utveckling i EU” (yttrande på eget initiativ)

(2014/C 214/01)

Föredragande: **Staffan NILSSON**

Den 9 juli 2013 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

”Mot en mer balanserad territoriell utveckling i EU”.

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 12 februari 2014.

Vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 230 röster för, 4 röster emot och 3 nedlagda röster:

1. Slutsatser

1.1 **Hela Europa ska leva!** Det var budskapet från det första Europeiska landsbygdsparlamentet (ett forum för europeiska och nationella landsbygdsorganisationer), som EESK stod värd för den 13 november 2013. Med lämpliga politiska åtgärder kan landsbygdsområdena blomstra och bidra – precis lika mycket som städerna – till Europas välfärd. Man efterlyste politiska åtgärder på gräsrotsnivå som är geografiskt målinriktade, sektorsövergripande och baserade på deltagande och partnerskap.

1.2 I detta initiativytrande tar vi upp denna utmaning och efterlyser en mer balanserad utveckling, så att alla delar av EU kan bidra till att uppnå Lissabonfördragets mål om territoriell sammanhållning mot bakgrund av att den territoriella obalansen inom länder och regioner ökar.

1.3 Avfolkningen måste betraktas som det allvarigaste hotet mot landsbygdsekonomierna. Många landsbygdsområden är hårt drabbade av avfolkning. I vissa länder och områden är siffrorna dramatiska, med en avfolkning på omkring 1 procent varje år – ibland till och med mer. Denna bild är emellertid mycket blandad. I de flesta landsbygdsområden inom EU minskar inte befolkningen, utan de fortsätter att vara attraktiva för både människor och företag.

1.4 EESK understryker att det finns ett brådskande behov av kraftfulla politiska åtgärder på alla nivåer för att ta itu med avfolkningens ekonomiska och sociala följder. Man bör fokusera på **jobb, infrastruktur och tjänster**, stött av en integrerad landsbygdsutvecklingspolitik på alla nivåer (europeisk, nationell och regional) och koncentrera sig på att utnyttja de lokala resurser som finns i området. Man bör utnyttja alla EU-program fullt ut, inte minst sammanhållningspolitiken och dess instrument för landsbygdsutveckling och lokal utveckling, t.ex. Leader och lokalt ledd utveckling. Medlemsstaterna måste avsätta ekonomiska resurser till de områden som drabbas hårdast av avfolkning.

1.5 Alla politiska beslut med en geografisk dimension bör utvärderas med avseende på de effekter de kan förväntas få på regional nivå. Befintliga miljömässiga och socioekonomiska bedömningar bör få större uppmärksamhet och nya särskilda kvantitativa och kvalitativa indikatorer bör tas fram.

1.6 Samtidigt som man utvecklar de primära sektorerna krävs det en politisk ram för diversifiering och stöd till företag i form av investeringar, innovation och kunskap. Man bör främja korta försörjningskedjor t.ex. på livsmedels- och energiområdena. Incitament för decentralisering bör också övervägas.

1.7 Det är mycket viktigt att skapa arbetstillfällen och man bör omgående se till att människors rätt till utbildning säkras i praktiken genom investeringar i lämpliga tjänster för att främja kunskaper och teknik. Att skapa attraktiva jobb och utbildningar för unga människor bör vara en huvudprioritering. Man måste skapa rätt förutsättningar för att underlätta etablering av unga jordbrukare som en stabilitetsfaktor i landsbygdsområden. Kvinnors potential som arbetstagare och företagare bör frigöras. Sysselsättning för reguljära migranter skulle – om den åtföljs av effektiva segregationshämmande åtgärder – kunna vara ett tillfälle att integrera migranterna som aktiva aktörer i landsbygdsutvecklingen.

1.8 Investeringar i infrastruktur i form av effektiva transport-, kommunikations- (inklusive höghastighetsbredband) och energiförbindelser, behövs för att minska de geografiska skillnaderna och göra landsbygdsområden till attraktiva platser för människor och företag.

1.9 En lämplig uppsättning tjänster – både kommersiella tjänster och sociala tjänster av allmänt intresse – är ett annat huvudkrav för att göra landsbygdsområden attraktiva och minska de regionala skillnaderna. Det behövs inte bara omgående investeringar i hälso-, utbildnings- och omsorgscentrum av olika slag, utan även i kulturella aktiviteter och andra fritidsaktiviteter.

1.10 EESK anser att deltagandedemokrati är en förutsättning för att uppnå bättre balans mellan olika områden i Europeiska unionen. Folk i landsbygdsområden och deras organisationer bör medverka när åtgärderna och insatserna för att stärka den territoriella sammanhållningen fastställs och genomförs. Partnerskapsprincipen i EU:s strukturfonder bör användas på ett effektivt sätt och även utvidgas till andra politiska områden.

1.11 EESK, som är förbindelseledningen mellan EU-institutionerna och det civila samhället, stöder tanken på ett återkommande "Europeiskt landsbygdsparlament" – dvs. ett europeiskt landsbygdsforum med bred representation – som anordnas i partnerskap med kommittén.

2. Bakgrund till yttrandet på eget initiativ

2.1 Det yttersta syftet med detta yttrande från EESK är att framhålla fördelarna med territoriella konsekvensbedömningar av relevant EU-politik när det gäller att hantera den dramatiska avfolkningen av vissa landsbygdsområden.

3. Inledning

3.1 Olika kulturer, språk och historia – Europeiska unionens mångfald är stor, men det finns gemensamma principer och ideal som förenar oss alla. Dessa fastställs i artikel 2 i fördraget⁽¹⁾. Anständiga arbetsvillkor, tillgång till sociala och ekonomiska tjänster av allmänt intresse samt strikta miljöstandarder är grundläggande behov i alla regioner.

3.2 Förutsättningarna är dock inte desamma överallt inom EU. Skillnaderna mellan områdena kan röra deras historia, nedärvda kulturella strukturer, olika politiska system, skiftande socioekonomiska utvecklingsmönster samt kombinationer av dessa faktorer. Det behövs djupare kunskaper om de komplexa skillnaderna mellan regionerna och dessa skillnaders effekter på politik och praxis.

⁽¹⁾ I artikel 2 föreskrivs att "unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter". Medlemsstaterna ingår i ett gemensamt "samhälle som kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män".

3.3 Landsbygdsområdena står inför en gemensam utmaning eftersom deras förmåga att skapa hållbara, högkvalitativa arbetstillfällen har halkat efter stadsområdenas ⁽²⁾. Genomsnittsinkomsten är 25–30 % lägre än i stadsområden – i vissa fall i Central- och Östeuropa upp till 50 % lägre. Det finns färre arbetstillfällen och ett mer begränsat utbud av ekonomiska verksamheter. Dålig infrastruktur, inbegripet låg kvalitet på bredbandskommunikationen, dålig tillgång till kommersiella och sociala tjänster och brist både på utbildnings- och fortbildningsmöjligheter samt på kultur- och fritidsutbud bidrar i hög grad till landsbygdsbefolkningens utflyttning, i synnerhet vad gäller unga människor, och framför allt unga kvinnor.

3.4 Den generella bilden är dock inte så dystert. Under decenniet 2000–2010 upplevde områden som till största delen består av landsbygd en något högre tillväxt än stadsområden ⁽³⁾. Detta avspeglar också de många intressanta sätt på vilka landsbygdssamhällen har kunnat hantera utmaningen och nå positiva resultat genom att utnyttja inhemska och andra lokala resurser ⁽⁴⁾. Under de kriser som inträffat på senare år har landsbygdsområdena varit mindre känsliga och visat på större motståndskraft. En nyligen genomförd studie har också visat att ekonomisk verksamhet, som en följd av kostnaderna för överbelastning och högre hyror, har börjat sprida sig till mindre utvecklade regioner, ofta landsbygdsområden ⁽⁵⁾.

3.5 Obalanserna i den territoriella utvecklingen mellan och inom stater, regioner och landsbygd/städer är en stor utmaning. Regional och lokal utveckling har kommit att bli ett område av särskilt stort intresse för länderna i centrala och sydöstra Europa, som i samband med EU-anslutningen återfann sin roll som **ansvarstagande territoriella aktörer** som företräder sina regioner och lokalsamhällen. Även i andra europeiska regioner finns det ett förnyat intresse för lokal och regional utveckling.

3.6 Det finns glesbefolkade områden och övergivna byar i alla delar av Europa och detta är en gemensam fråga för alla medlemsstater, även de minsta. Dessa glesbefolkade områden har specifika särdrag och behov. Trots sina skillnader har de emellertid åtminstone fyra gemensamma problem: De är geografiskt isolerade, vilket leder till höga transportkostnader, de har demografiska nackdelar som en följd av utvandring, en åldrande befolkning och låga födelsetal, de har en svag och alltför homogen ekonomisk struktur och de har slutligen låga genomsnittsinkomster, i vissa fall i kombination med allvarlig fattigdom.

3.7 I yttrandet granskar vi hur landsbygdsområdena kan bidra till territoriell och social sammanhållning genom att utnyttja de resurser som finns i regionerna inom ramen för en integrerad utvecklingspolitik, och därigenom komma ur den ekonomiska krisen, bibehålla och skapa nya arbetstillfällen samt skydda miljön. Jordbruks- och jordbrukslivsmedelssektorerna spelar en dominerande roll i många regioner, Det behövs dock en diversifiering. Alla sektorer bör kunna bidra om de får stöd av målinriktade politiska åtgärder.

4. Allmänna kommentarer

4.1 Utmaningar för EU:s beslutsfattare

4.1.1 De åtgärder för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning som fastställs i artiklarna 174–178 i Lissabonfördraget skapar förutsättningar för en harmonisk utveckling inom EU, syftar till att minska skillnaderna i utvecklingsnivå, är särskilt inriktade på områden med naturbetingade eller demografiska nackdelar och innebär en uppmaning till medlemsstaterna att genomföra och samordna sin ekonomiska politik i syfte att uppnå ovannämnda mål.

4.1.2 Enligt kommissionen handlar territoriell sammanhållning om att säkerställa en harmonisk utveckling i hela Europa och se till att medborgarna på bästa sätt kan dra fördel av de olika regionernas naturliga förutsättningar. Territoriell sammanhållning är därför ett sätt att omvandla mångfald till en tillgång som bidrar till hela EU:s hållbara utveckling ⁽⁶⁾.

4.1.3 I regionerna finns både dynamiska områden och problemområden. Avvägningen mellan politisk samstämmighet och territoriell sammanhållning är svår att göra, eftersom regionerna per definition är heterogena. Det behövs därför ett politiskt perspektiv som grundar sig på samarbete mellan regionerna och samordning mellan sektorspolitiken på olika områden i partnerskap med de regionala aktörerna. Subsidiaritetsprincipen är också en viktig del av varje regionalpolitisk strategi, eftersom det alltid är bättre att hantera specifika problem för lokalsamhällena på lokal nivå.

⁽²⁾ Se exempelvis EESK:s informationsrapport CESE 425/2011 (föredragande: Narro) och EUT C 376, 22.12.2011, s. 25–31.

⁽³⁾ Femte rapporten om den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen.

⁽⁴⁾ EUT C 132, 3.5.2011, s. 82–86.

⁽⁵⁾ ESPON 2013 CAEE-programmet – projektet "The case for agglomeration economies in Europe", 2013/2/1.

⁽⁶⁾ Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för regionalpolitik, 2008.

4.1.4 Vad gäller EU-politiken är den gemensamma jordbrukspolitiken det viktigaste verktyget för jordbruket och landsbygdens utveckling. Den bör dock inte vara det enda verktyget. När medlemsstaterna utarbetar de operativa programmen för de andra fonderna bör de också fokusera på hållbarheten i landsbygdsområdena.

4.2 Avfolkning

4.2.1 EU-statistiken⁽⁷⁾ visar att landsbygdregionerna i Europa upplevde en begränsad befolkningstillväxt (0,1 %–0,2 %) under 2008 och 2009. Under 2010 och 2011 stagnerade befolkningsutvecklingen medan stadsområdena växte med ca 0,5 % under samma period. Denna bild är emellertid mycket blandad. I många landsbygdsområden har befolkningen vuxit under den senaste femårsperioden. Den genomsnittliga landsbygdsbefolkningen ökade år 2011 i 8 av 27 länder. Samma år noterades dock mycket negativa siffror, särskilt för Lettland och Litauen, där landsbygdsbefolkningen minskade med 2 %, och för Bulgarien (-1 %), medan siffran för Portugal, Tyskland, Rumänien och Ungern låg på ca -0,5 %.

4.2.2 En analys region för region (Nuts 3) visar dramatiska siffror. Cirka 100 av 1 300 sådana områden noterade en befolkningsminskning på 5 % (i vissa fall mer) under perioden 2007–2011. Merparten återfinns i de länder som nämns ovan. Bulgarien, Litauen och Lettland avviker med sin höga generella avfolkningstakt. I Tyskland är avfolkningsregionerna koncentrerade till den östra delen, medan de i Portugal främst återfinns i landets inre delar.

4.2.3 Statistiken visar också att befolkningsfördelningen i EU är anmärkningsvärt ojämn, vilket leder till mycket stora skillnader i genomsnittlig befolkningstäthet i olika regioner och mellan stads- och landsbygdsområden. Det kanske mest oroande inslaget i den demografiska utvecklingen är den alarmerande låga befolkningstätheten i vissa regioner jämfört med för 50–100 år sedan. Avfolkningen måste betraktas som det allvarligaste hotet mot landsbygdsekonomierna, inte bara för att den begränsar tillväxtpöjligheterna, orsakar miljöproblem, påverkar de sociala strukturerna och försvårar tillhandahållandet av allmännyttiga tjänster, utan även för att den hotar småstädernas och byarnas själva existens som bebodda orter.

4.2.4 Denna utveckling är i full gång. Städerna växer snabbt eftersom det är där industri och tjänster finns, vilket lockar arbetskraft från landsbygden. Omstruktureringen av jordbruksverksamheten bidrar ytterligare till migrationen från landsbygd till stad. Stora infrastrukturinvesteringar kan också orsaka omflyttningar. Landsbygdens avfolkning, när utflyttningen är större än den naturliga tillväxten, minskar det totala antalet invånare till en kritisk nivå och leder till en åldrande befolkningsstruktur.

4.2.5 Avfolkningen av landsbygden innebär miljöpåverkan på en rad områden. I takt med att människor lämnar ett område kommer till exempel en dominerande livsmiljö att ta över och ersätta den mångskiftande mosaiken av landskap skötta av människor. Denna "ekologiska homogenisering" kan leda till en minskning av den biologiska mångfalden på lokal nivå. Andra typer av ekologiska effekter omfattar markförstöring som följer av otillräckligt underhåll av terrasser i bergsområden, något som är fallet i stora delar av Medelhavsområdet och sydöstra Europa.

4.2.6 Andra frågor har också tagits upp i samband med avfolkningen av landsbygden, t.ex. skogsförvaltning och skogsbrandsrisken i Medelhavsområdet samt eventuella säkerhetsproblem längs EU:s yttre gränser.

4.3 Det organiserade civila samhällets roll

4.3.1 EESK har framhållit att "en **deltagandedemokrati** som erkänns som en av principerna bakom unionens demokratiska funktionssätt utgör en absolut förutsättning" för att uppnå bättre balans mellan olika områden i Europeiska unionen⁽⁸⁾. Det organiserade civila samhället bör ha möjlighet att på ett ansvarsfullt och öppet sätt medverka på regional och lokal nivå när det gäller utformning och genomförande av politik och verksamhet relaterad till territoriell sammanhållning. Partnerskapsprincipen i EU:s strukturfonder bör användas på ett effektivt sätt och även utvidgas till andra politiska områden som påverkar landsbygden.

4.3.2 Å ena sidan har arbetsmarknadens traditionella parter samt näringslivs- och samhällsorganisationer en viktig roll att spela när det gäller att hantera de växande regionala skillnaderna genom att främja sysselsättning och företag som förbättrar arbets- och levnadsförhållandena.

⁽⁷⁾ Landsbygdsutveckling i årsboken för regional statistik, s. 238 ff., Eurostat.

⁽⁸⁾ EUT C 228, 22.9.2009, s. 123-129.

4.3.3 Å andra sidan finns det en växande landsbygdsrörelse i hela Europa. I vissa länder har engagemanget dykt upp på senare tid, medan det i andra länder har funnits i många år. (Föregångarna finns framför allt i norra Europa.) På nationell nivå organiseras dessa rörelser i förbund och nätverk, där både traditionella näringslivs- och samhällsorganisationer och nya gräsrotsinitiativ ingår. De ger röst åt människor i landsbygdsområdena i en nedifrån-och-uppstruktur, främjar nya företag och organiserar lokal produktion och lokala tjänster.

4.3.4 I november 2013 stod EESK värd för det som kom att kallas det första Europeiska landsbygdsparlamentet⁽⁹⁾, ett forum för nationella och europeiska organisationer som sysslar med landsbygdsfrågor. Syftet är att stärka och erbjuda en gemensam röst för landsbygdsrörelsen i Europa. Dess huvuduppgift är att påverka den europeiska landsbygdspolitiken, förbättra dialogen mellan de politiska beslutsfattarna och den lokala nivån samt utbyta bästa metoder.

4.3.5 Genom sin roll som förbindelselänk mellan EU-institutionerna och det civila samhället skulle EESK kunna ge de människor som lever i landsbygdsområdena och deras organisationer en möjlighet att spela en ledande roll i utformningen och genomförandet av landsbygdspolitiken. Kommittén stöder därför tanken på ett återkommande europeiskt landsbygdsparlament, dvs. ett europeiskt landsbygdsforum som även utvidgas till att omfatta näringslivs- och samhällsorganisationer samt arbetsmarknadens parter, som hålls i samarbete med kommittén och även fungerar som en länk till kommitténs kontaktgrupp.

4.4 Bedömning av territoriella konsekvenser

4.4.1 EESK har tidigare föreslagit att EU:s lagstiftning, politik och program ska analyseras med avseende på deras påverkan på den territoriella sammanhållningen. Kommissionen har ett särskilt ansvar i samband med en sådan konsekvensbedömning, där samtliga berörda aktörer bör involveras fullt ut⁽¹⁰⁾.

4.4.2 Detta förslag upprepades nyligen av Regionkommittén, som efterlyste "att man i de sektorsspecifika strategierna redan från början måste bedöma åtgärdernas territoriella dimension på samma sätt som de ekonomiska, miljömässiga och sociala konsekvenserna" och önskade samarbete "med de lokala och regionala organen för att kanalisera samråden till berörda och intresserade parter"⁽¹¹⁾.

4.4.3 Begreppet konsekvensbedömning förekommer redan i olika övergripande klausuler i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (artiklarna 8–12). I dessa klausuler föreskrivs att unionen vid "utformningen och genomförandet av sin politik och verksamhet" ska beakta krav som rör den sociala dimensionen, jämställdhet mellan könen, miljöskydd, konsumentskydd och antidiskriminering.

4.4.4 Inför alla beslut borde beslutsfattarna ställa sig frågan: Vilken effekt kan detta beslut väntas få – att fler människor flyttar till städerna eller att de stannar kvar på landsbygden? Politiska åtgärder som förbättrar – eller åtminstone inte förändrar – den övergripande territoriella balansen skulle kunna godkännas direkt. Varje beslut som skadar denna balans genom att öka koncentrationen till städerna bör bli föremål för en konsekvensbedömning som visar att dess fördelar uppväger denna nackdel.

4.4.5 De territoriella konsekvenserna av den sektorsspecifika politiken, särskilt i fråga om transporter, IKT, energi, miljö, jordbruk, handel, konkurrens och forskning, bör bedömas⁽¹²⁾.

4.4.6 För att göra detta bör kommissionen se till att den territoriella dimensionen blir tillräckligt uppmärksammas i bedömningen av vissa planers och programs miljöpåverkan (SEA)⁽¹³⁾ och i riktlinjerna för konsekvensanalys. Andra särskilda kvantitativa och kvalitativa indikatorer måste dock också utvecklas, inte bara i fråga om socioekonomiska och miljömässiga aspekter, utan också aspekter som är svårare att mäta, t.ex. förlust av traditionella färdigheter.

5. Särskilda kommentarer

5.1 En välbalanserad regional utveckling leder till en jämnare och mer hållbar användning av naturtillgångarna, vilket ger ekonomiska fördelar tack vare mindre överbelastning och lägre kostnader. I landsbygdsområdena kommer välfärden att bero på förmågan att mobilisera människor och lokala resurser, samtidigt som man utvecklar de lokalrelaterade faktorer som gör levnadsvillkoren och de ekonomiska förhållandena mer attraktiva för människor och företag. Tätorternas ekonomiska nackdelar och negativa externaliteter står i kontrast till önskan om god livskvalitet för alla.

⁽⁹⁾ Det första Europeiska landsbygdsparlamentet är uppbyggt som den svenska landsbygdsriksdagen, som har funnits i mer än 20 år. Det är ett forum som äger rum vartannat år och som dels består av nationella landsbygdsorganisationer, både från näringsliv och andra delar av samhället, dels av andra grupper på gräsrotsnivå i samhället.

⁽¹⁰⁾ EUT C 228, 22.9.2009, s. 123-129.

⁽¹¹⁾ EUT C 280, 27.9.2013, s. 13-18.

⁽¹²⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 15-18.

⁽¹³⁾ EGT L 197, 21.7.2001, s. 30-37.

5.2 Många landsbygdsområden med en outnyttjad utvecklingspotential samexisterar med överutnyttjade stadsområden och stadsnära områden. I avlägsna områden som ligger långt från större städer spelar små och medelstora städer en nyckelroll när det gäller att ge tillgång till tjänster, vilket säkerställer att dessa områden förblir attraktiva att bo i. Att hålla liv i sådana landsbygdscentrum kommer att vara av stor vikt för att hantera nedläggning av tjänster och inflödet av människor från mindre byar i omgivningen, förutsatt att det finns effektiva allmänna kommunikationer.

5.3 Marknadskrafterna kan inte på egen hand erbjuda de incitament som krävs för att rätta till den nuvarande trenden. Därför krävs det snarast kraftfulla politiska åtgärder på alla nivåer för att kunna hantera de ekonomiska och sociala konsekvenserna av avfolkningen och för att göra landsbygdsområdena attraktiva för människor och företag. Det behövs en välavvägd uppsättning incitament för att stimulera investeringar, innovation och kunskaper och för att bibehålla och skapa möjligheter för folk att bo och arbeta i landsbygdsområdena. Man bör fokusera på jobb, infrastruktur och tjänster, med stöd av en integrerad landsbygdsutvecklingspolitik på alla nivåer (europeisk, nationell och regional).

5.4 Alla EU-program bör utnyttjas fullt ut, inte minst sammanhållningspolitiken och dess instrument för landsbygdsutveckling och lokal utveckling, t.ex. Leader och lokalt ledd utveckling. Medlemsstaterna måste avsätta ekonomiska resurser till de områden som drabbats hårdast av avfolkning.

5.5 Konkurrenslagstiftningen bör anpassas i enlighet med detta så att nödvändiga undantag kan göras. Om de föreslagna förändringarna påverkar lönekostnaderna måste detta hanteras inom ramen för de normala förhandlingarna mellan arbetsmarknadens parter.

5.6 Den viktigaste konkreta formen av territoriell sammanhållning är att alla EU-inwånare garanteras lika tillgång till tjänster av allmänt intresse, oavsett var de bor eller arbetar. För att minska de geografiska skillnaderna krävs det investeringar i infrastruktur i form av effektiva transport-, kommunikations- (inklusive höghastighetsbredband) och energiförbindelser för att utveckla de mest sårbara och avlägsna områdena.

5.7 Levnadsförhållandena för människorna på landsbygden, inklusive de mest missgynnade, måste förbättras genom att tjänster tillhandahålls i tillräckligt hög grad, vilket är ett annat huvudvillkor för att minska de regionala skillnaderna. Detta gäller både kommersiella tjänster och sociala tjänster av allmänt intresse. Investeringar inte bara i hälso-, utbildnings- och omsorgscentrum av olika slag, utan även i kulturella aktiviteter och andra fritidsaktiviteter kommer att göra landsbygdsområden till attraktiva platser, inte bara för människor utan också för företag.

5.8 Att utnyttja de resurser som finns i regionerna innebär också att man skapar korta försörjningskedjor som ger ekonomiska, sociala och kulturella fördelar inte bara för jordbrukarna, utan även för andra företag, konsumenter och landsbygdsområden i allmänhet. Livsmedel och energi är goda exempel på detta. Denna produktionsmodell behöver främjas, inte minst för att transnationella detaljhandelskedjor nästan aldrig använder sig av lokala producenter, inte ens i de fall där en välorganiserad utbudssida kan garantera ett pålitligt produktionsflöde.

5.9 Det är mycket viktigt att skapa arbetstillfällen och rätten till utbildning måste säkerställas i praktiken. Det finns ett brådskande behov av yrkesutbildning i syfte att "anpassa arbetsstyrkan till den nya produktionsmodellens behov" ⁽¹⁴⁾. Att minska unga människors utflyttning från landsbygden bör vara en huvudfråga, inte minst när det gäller unga kvinnor eftersom de är mest benägna att ge sig av. Det blir en nettovinst för samhället om det kan erbjuda sysselsättning som möjliggör för unga familjer att dra nytta av naturmiljön på landsbygden som en lämplig plats att låta sina barn växa upp på. EESK har tidigare efterlyst kraftfulla åtgärder som kan hjälpa kvinnor att frigöra sin potential som arbetstagare och företagare, så att de ska kunna bli drivande för utveckling och innovation med lämpliga kunskaper och adekvat teknik ⁽¹⁵⁾.

5.10 Arbetstillfällen av hög kvalitet i avancerade, kreativa industrier skulle kunna skapa en god cirkel, genom att inte bara locka till sig ekonomisk verksamhet utan också kulturella initiativ och andra typer av tjänster som kan göra livet intressantare för unga människor på landsbygden och förmå dem att stanna kvar.

⁽¹⁴⁾ EUT C 347, 18.12.2010, s. 41-47.

⁽¹⁵⁾ EUT C 299, 4.10.2012, s. 29-33.

5.11 Radikala åtgärder för diversifiering och decentralisering⁽¹⁶⁾ krävs för att skapa nya arbetstillfällen i de landsbygdsområden som är hårdast drabbade av avfolkning. För dessa områden måste därför program med särskild finansiering genomföras. Man bör sprida goda erfarenheter från landsbygdsområden där man har klarat av att hantera avfolkningsutmaningen så att de har förblivit bra platser för människor och företag.

5.12 Inre marknaden och rätten till fri rörlighet ger jordbrukare möjlighet att ägna sig åt jordbruk i andra medlemsstater där möjligheterna är bättre än i hemlandet – nederländska jordbrukare som slår sig ner i Rumänien är ett exempel på detta. Dessa möjligheter till rörlighet och markköp får dock inte bli till nackdel för det befintliga jordbrukssystemet och småbrukare.

5.13 EESK har efterlyst likabehandling av migrerande arbetstagare i landsbygdsområden genom införande av minimistandarder för arbets- och levnadsvillkor. Arbetsmarknadsparterna bör också delta i denna process⁽¹⁷⁾. En integrationsprocess som stöds av åtföljande åtgärder som effektivt förebygger segregation skulle kunna utgöra en möjlighet att betrakta reguljära invandrare som en källa till landsbygdsutveckling.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Ett utmärkt exempel på decentralisering är Portugal Telecoms nya datacenter i närheten av Covilhã, i bergsområdet Serra da Estrela.
⁽¹⁷⁾ EUT C 120, 16.5.2008, s. 25.

**Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Integrerad produktion i EU”
(yttrande på eget initiativ)**

(2014/C 214/02)

Föredragande: **Pedro NARRO**

Den 12 februari 2013 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

”Integrerad produktion i EU”.

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 12 februari 2014.

Vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 143 röster för, 6 emot och 9 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Integrerad produktion är ett konkret exempel på hur jordbrukssektorn arbetar med hänsyn tagen till de heltäckande ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekterna av hållbarhet. EESK anser att det är önskvärt att stärka de modeller för livsmedelsproduktion som främjar såväl ett rationellt utnyttjande av naturresurserna som respekten för de strikta miljönormerna.

1.2 EESK anser att jordbruket bör sträva efter att uppnå en balans mellan miljöskydd, lönsamhet och samhällskrav. Hållbart jordbruk är ett grundläggande krav från det civila samhället som skulle kunna uppnås genom olika produktionsmodeller. Integrerad produktion är ett bevis för att de europeiska jordbrukarna har ett intresse av att uppfylla standarderna för en hållbar produktion i ännu högre grad.

1.3 I samband med genomförandet av den nya gemensamma jordbrukspolitiken på nationell nivå bör medlemsstaterna se till att skapa nya incitament för integrerad produktion inom landsbygdsutvecklingsplanerna och främja integrationen i de nya jämförelsesystem som ska upprättas för det så kallade ”gröna stödet”.

1.4 EESK uppmanar kommissionen att genomföra en detaljerad analys av den integrerade produktionen i EU:s medlemsstater. Skillnaderna i lagstiftning, utvecklingen av privata certifieringssystem och olikheter mellan länder – och till och med mellan regioner – motverkar utvecklingen av denna produktionsmodell. Utarbetandet av ett meddelande från kommissionen om integrerad produktion skulle kunna bidra med ny information på EU-nivå om den integrerade produktionens omfattning i Europa.

1.5 För att göra systemet konsekvent och i viss mån harmoniserat skulle det vara lämpligt att inleda en diskussion på EU-nivå om möjligheten att fastställa vissa miniminormer inom EU. Dessa EU-riktlinjer skulle bidra till att öka medvetenheten om modellen för integrerad produktion bland jordbrukare och konsumenter, och de bör stödja sig på de instrument inom ramen för den europeiska säljfrämjande politiken som för närvarande håller på att ses över.

1.6 Kommittén konstaterar att informationen till konsumenterna är otillräcklig och att det krävs en bättre förståelse för jordbrukens verkliga situation. Det finns ett stort antal kvalitetsmärkningar, vilket skapar förvirring bland slutanvändarna. Man bör därför göra större insatser för att allmänheten ska komma mer i kontakt med jordbruksprodukter som respekterar höga ekonomiska, sociala och miljömässiga standarder.

1.7 För att utveckla den integrerade produktionen behövs ytterligare insatser när det gäller forskning, teknisk utbildning, främjande av gemensamma initiativ samt naturligtvis kommunikation med konsumenter och jordbrukssektorn, som saknar kunskap om de potentiella fördelarna med en produktionsmodell där naturresurserna utnyttjas på ett optimalt och professionellt sätt utifrån miljökraven.

1.8 EESK menar att ett integrerat produktionssystem i Europa bör vara frivilligt. Även om många aspekter av den integrerade produktionen håller på att bli obligatoriska är det enbart genom ett frivilligt system som jordbrukare kan bli mer miljömedvetna och lönsamheten i jordbruken förbättras.

2. Inledning

2.1 EESK har i sina yttranden tagit upp några av de viktigaste utmaningarna som det europeiska samhället står inför när det gäller livsmedelsproduktion: tryggad livsmedelsförsörjning, jordbruksrelaterad forskning och innovation, klimatförändringen, de minskande naturresurserna och bevarandet av den biologiska mångfalden. Av denna anledning är det lämpligt att analysera en produktionsmodell som svarar mot jordbrukarnas och konsumenternas förväntningar: Integrerad produktion.

2.2 Dagens jordbruk erbjuder nya möjligheter och tekniska framsteg som kan minska miljöpåverkan samtidigt som jordbrukarna gynnas genom att de kan förbättra gårdarnas förvaltning och lönsamhet. Jordbruket står inför en enorm utmaning när det gäller att tillhandahålla säkra livsmedel för en världsbefolkning som kommer att öka till över 9 miljarder människor fram till år 2050.

2.3 Den jordbruksverksamhet som bedrivs inom detta område kännetecknas av en stor komplexitet och många svårigheter, vilket innebär att jordbrukarna behöver vara bättre förberedda och ha den tekniska och miljörelaterade kunskap som kan bidra till miljöskydd, insyn i produktionen och livsmedelstrygghet. Jordbruket är en strategisk sektor som kräver en konsekvent och samordnad utveckling när det gäller de ekonomiska, sociala och miljömässiga behoven.

2.4 Jordbruks- och skogsmark täcker 80 procent av EU:s territorium. När jordbrukarna använder naturresurser tar de också på sig ansvaret för att bevara dem och utnyttja dem på ett hållbart sätt. Innovation och forskning bidrar till detta mål, som ligger i såväl jordbrukarnas som konsumenternas intresse, eftersom de främjar utvecklingen av nya integrerade produktionstekniker som möjliggör ett mer rationellt utnyttjande av resurserna.

2.5 Modellen för integrerad produktion representerar en form av hållbart jordbruk som bör göra jordbruksverksamheten mer lönsam samtidigt som de höga sociala och miljömässiga standarderna upprätthålls. I vilket fall som helst bör den vara ett instrument som på ett pedagogiskt sätt bidrar till att klargöra det nya förhållandet mellan miljön och livsmedelsproduktionen för konsumenterna. Leveranskedjan bör stödja och erkänna denna produktionsmodell. Det är ytterst viktigt att det finns ett kommersiellt intresse som framhåller värdet av integrerad produktion.

2.6 Systemets effektivitet undergrävs ofta av en komplicerad certifieringsprocess som i vissa länder är en mycket tung börda.

3. Begreppet integrerad produktion

3.1 Internationella organisationen för biologisk bekämpning (OILB) definierar integrerad produktion som ett jordbrukssystem för livsmedelsproduktion som utnyttjar naturresurser och naturliga regleringsmekanismer på ett optimalt sätt, vilket säkerställer ett bärkraftigt och hållbart jordbruk på lång sikt. Inom ramen för detta system används noggrant utvalda odlings tekniker och kemiska processer där man strävar efter en balans mellan miljö, lönsamhet och sociala krav.

3.2 I grunden handlar det om en frivillig modell som baseras på en praktisk och kontinuerlig tillämpning (genom utbyte av kunskap och erfarenhet mellan tekniska avdelningar, jordbrukare och gårdar) av innovativa och tekniska verktyg som, om de används på ett effektivt sätt, kan göra det möjligt att uppnå de normer för kvalitet, säkerhet och miljöskydd som efterfrågas i dagens samhälle.

3.3 Begreppet "integrerad produktion" används ofta som en synonym till "integrerat jordbruk", och i många länder används dessa termer utan åtskillnad. Visserligen handlar det om parallella system med många gemensamma inslag, men i verkligheten skiljer de sig åt och de utgör två olika modeller som jordbrukaren kan välja mellan. Integrerad produktion utgår från en sektorsspecifik strategi med olika regler för olika produkter, medan integrerat jordbruk handlar om den övergripande förvaltningen av en gård.

3.4 Integrerad produktion omfattar jordbrukets ekologiska, etiska och sociala aspekter, samt frågor med koppling till livsmedelskvalitet och livsmedelssäkerhet. För närvarande anses den vara en av de högsta standarderna i världen när det gäller livsmedelsproduktion. Som helhet har riktlinjerna för integrerad produktion och verktygen med koppling till dessa visat sig vara användbara och de har utgjort en inspirationskälla för organisationer för jordbrukare som vill producera livsmedel av hög kvalitet som uppfyller högt ställda miljömässiga och sociala krav.

3.5 Förutom de syften vi har nämnt bidrar den integrerade produktionen också till att skapa struktur inom jordbrukssektorn genom att inlemma tjänster för kvalificerad teknisk rådgivning för planeringen av den odlingsverksamhet som producenterna bör bedriva på sina gårdar på basis av de metoder som fastställs i bestämmelserna om integrerad produktion. Det handlar om en kontinuerlig praktisk tillämpning av generella begrepp som innovation och teknik.

3.6 Den integrerade produktionen kombinerar traditionella metoder med modern teknik. Man använder nya kunskaper och teknikformer som är resultatet av kontinuerlig och dynamisk utvärdering. Ett exempel är precisionsjordbruket, som med hjälp av den mest avancerade GPS-tekniken sparar pengar åt jordbrukaren och minskar föroreningarna tack vare en mindre användning av gödningsmedel och bekämpningsmedel. Innan jordbrukaren bestämmer när, hur och var han ska bedriva sin produktion utför man förhandsanalyser av bland annat markförhållanden, klimat, vatten och näringsämnen.

3.7 Integrerad produktion underlättar en snabb kunskapsöverföring mellan jordbruksproducenter, tekniska rådgivare och offentliga myndigheter, och begränsar dessutom vissa risker med koppling till gårdarnas förvaltning.

3.8 Denna produktionsmodell erbjuder konsumenterna mer kvalitet och säkerhet och ökar deras förtroende för de produkter de tänker köpa och konsumera. Syftet är också att optimera respekten för växt- och djurlivet med hjälp av mindre aggressiva metoder samt att bevara den biologiska mångfalden genom en lämplig förvaltning av naturresurser.

3.9 För jordbrukarnas del kan detta system leda till sänkta produktionskostnader och en bättre och modernare organisation av gårdarnas förvaltning. På så sätt kan man åstadkomma bättre lönsamhet genom att produkterna stiger i värde, bättre livskvalitet på landsbygden och en välbehövlig minskning av avfolkningen av landsbygden.

3.10 Den integrerade produktionen är utan tvekan en central beståndsdel i genomförandet av det som brukar kallas för hållbart jordbruk, och den kan utgöra ett riktmärke som visar i vilken riktning EU:s jordbruksmodell bör utvecklas.

4. Integrerad produktion i EU

4.1 För närvarande finns det bestämmelser i fråga om ekologiska produkter och rättvis handel, men när det gäller integrerad produktion finns det däremot vare sig någon rättslig ram på EU-nivå eller några EU-riktlinjer för denna frivilliga produktionsmodell.

4.2 De senaste åren har man emellertid lanserat åtskilliga offentliga initiativ på området integrerad produktion, i vissa fall med nationella eller regionala regelverk (Portugal, Frankrike, Storbritannien, Belgien och Spanien) och i andra fall har de utvecklats på privat initiativ under kontroll av den storskaliga detaljhandeln⁽¹⁾. Denna splittrade situation har lett till snedvridningar beträffande den integrerade produktionens definition, målsättningar och utveckling.

4.3 Mot bakgrund av detta inrättade man år 2001 det europeiska initiativet för hållbar utveckling inom jordbruket (*European Initiative for Sustainable Development in Agriculture*, EISA) i syfte att främja och slå vakt om vissa enhetliga principer för integrerad produktion inom EU. En av organisationens första uppgifter var att utarbeta en europeisk kodex för integrerad produktion⁽²⁾ som har legat till grund för FAO:s definition av hållbara metoder inom jordbruket. År 2002 uttryckte AREFLH (förbundet för europeiska regioner för frukt-, grönsaks- och trädgårdsodling) sitt stöd för en europeisk förordning, och i april 2013 publicerade förbundet en handledning för integrerade produktionsmetoder i Europa⁽³⁾.

4.4 På samma sätt som när det gäller andra produktionsmodeller måste produkter som framställs inom ramen för systemet för integrerad produktion kontrolleras och certifieras av behöriga certifieringsorgan för att kunna förses med en garantimärkning. Garantimärkningen kan användas på de produkter som uppfyller både de allmänna bestämmelserna och de särskilda tekniska bestämmelserna för varje slags gröda. I vissa fall (Danmark, Nederländerna) är det inte en särskild produkt som tilldelas garantimärkningen, utan hela den gård som bedriver denna typ av produktion. För närvarande finns det parallella kvalitetsmärkningar på nationell och regional nivå.

⁽¹⁾ EUREP-GAP, QS, QSGAP, BRC, Nature's choice etc.

⁽²⁾ A *Common Codex of Integrated Farming*. EISA:s ram för integrerat jordbruk (Integrated Farming Framework) offentliggjordes 2006 och omarbetades 2012.

⁽³⁾ www.areflh.org.

5. Nyckelfrågor när det gäller integrerad produktion

I nuläget finns det många tvivel, frågor och oklarheter beträffande denna produktionsmodells roll inom det europeiska jordbruket. Enligt EESK:s mening måste man reda ut några av de mest omtvistade aspekterna, som på grund av okunskap eller vinklad information riskerar att skapa större förvirring i samhället.

5.1 Förhållandet mellan konventionellt och integrerat jordbruk

5.1.1 Konventionellt, ekologiskt och integrerat jordbruk är tre legitima modeller. Det finns skillnader och likheter mellan dem och de är under alla omständigheter acceptabla alternativ när det gäller produktion av livsmedel.

5.1.2 Några av de metoder och teknikformer som används inom det konventionella jordbruket återfinns även inom det integrerade. Bland annat innehåller direktivet om en hållbar användning av bekämpningsmedel⁽⁴⁾ ett krav på en integrerad bekämpning av skadedjur från och med 2014, och detta innebär att de två produktionsmodellerna har ännu ett inslag gemensamt. Den integrerade produktionen visar i vilken riktning det konventionella jordbruket sakta men säkert kommer att utvecklas. Det handlar om ett positivt inflytande som bör upprätthållas.

5.1.3 Den integrerade produktionen tillför dock ett viktigt mervärde som är ett resultat av att producenten frivilligt väljer att ansluta sig till en modell som innebär att man måste gå igenom en noggrann certifiering baserad på strikta kontroller som kräver rådgivning från högkvalificerade fackmän, personligt anpassad fortbildning, energieffektivitet och ett minskat koldioxidavtryck, användning av tekniska system för bevattning, gödsling, beskärning, markförvaltning etc.

5.1.4 I dag finns det många jordbrukare som är på väg att gå över till integrerad produktion för att optimera gårdarnas produktionskapacitet och samtidigt öka markens bördighet, undvika eller minska bekämpningsmedelsrester samt göra grödan sundare⁽⁵⁾.

5.1.5 Både det konventionella och det ekologiska jordbruket regleras på EU-nivå, bl.a. med hjälp av en kvalitetsmärkning för det ekologiska jordbruket. Det integrerade jordbruket utvecklas däremot bara på medlemsstats- eller regionnivå, och det präglas av stor splittring och ett allt större kaos i fråga om regelverken.

5.1.6 Den ökande betydelsen av integrerad produktion motiverar dock ytterligare insatser för att effektivt kunna informera EU-medborgarna om denna produktionsmodell.

5.2 EU:s roll i utvecklingen av det integrerade jordbruket

5.2.1 EU bör göra en detaljerad analys av den integrerade produktionen i Europa för att ge en bild av dess nuvarande situation och dess utvecklingsmöjligheter. Av de mekanismer som EU har tillgång till skulle det vara särskilt värdefullt om kommissionen utarbetade ett meddelande som tar upp de utmaningar som denna modell står inför samt EU:s roll i sammanhanget.

5.2.2 Med hänsyn till de många olika nationella och regionala reglerna för integrerad produktion undrar vi om det finns ett behov av att vidta åtgärder på EU-nivå för att i viss mån harmonisera den befintliga lagstiftningen. För närvarande kanaliseras EU sitt stöd till integrerad produktion via planerna för landsbygdsutveckling och de operativa programmen för gemensam organisation av marknaden för till exempel frukt och grönsaker. Hållbarheten kommer att vara en grundläggande faktor vid utformningen av den nya gemensamma jordbrukspolitiken, och därför är det logiskt att den integrerade produktionen bidrar på ett värdefullt sätt till den praktiska samordningen av det nya gröna stödet via delegerade akter. Det nya europeiska innovationspartnerskapet kan också innebära nya möjligheter för denna produktionsmodell⁽⁶⁾.

5.2.3 Systemen för ekologiskt jordbruk och rättvis handel var tidigare föremål för en liknande debatt om huruvida det behövdes lagstiftning på området eller inte. Det finns många parallella regionala och nationella kvalitetsmärkningar som används för att intyga integrerad produktion, och därför pågår det en öppen debatt om lämpligheten i att skapa en ny EU-logotyp eller i att förenkla de befintliga. Först och främst bör dock EU förbättra kommunikationen med konsumenterna om de befintliga märkningar som används för att framhålla värdet av produktens kvalitet eller ursprung.

⁽⁴⁾ Direktiv 2009/128/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel.

⁽⁵⁾ I Spanien, såsom framgår av landsbygdsutvecklingsplanerna, är en majoritet av stödmottagarna jordbrukare med gårdar på mindre än 10 hektar, huvudsakligen i områden med särskilda nackdelar.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/eip/index_en.htm.

5.2.4 Sektorn för integrerad produktion är varierande och splittrad, men den efterlyser enhälligt minimiriktlinjer på EU-nivå för att främja harmonisering och ökad medvetenhet på detta område.

5.3 Behovet av en bättre kommunikation mellan konsumenter och jordbrukare

5.3.1 För närvarande är den integrerade produktionen på uppgång eftersom det stadigt är allt fler jordbrukare som inser behovet av att öka sin lönsamhet genom att förbättra jordbrukets miljöpåverkan och bidra till bevarandet av naturresurser. Trots det växande intresset inom jordbrukssektorn kan man konstatera att det finns en bristande kännedom i samhället om vad integrerad produktion innebär och vad den kan bidra med till en modell för hållbart jordbruk.

5.3.2 EESK konstaterar att denna produktionsmodell inte främjas tillräckligt och anser att man bör göra satsningar på fortbildning av jordbrukare och uppmuntra producenterna att utveckla kollektiva initiativ för att skydda miljön. Jordbrukaren bör ge konsumenterna största möjliga insyn i sina produktionsmetoder och försöka visa hur innovation kan vara av nytta för det hållbara jordbruket. I många EU-länder genomför man initiativ med syftet att ge konsumenterna en bättre inblick i det verkliga livet på en gård och lära sig mer om en så pass grundläggande verksamhet som livsmedelsproduktionen.

5.4 På väg mot en ny produktionsstandard?

5.4.1 En integrerad bekämpning av skadedjur är ett inslag i den integrerade produktionen som kommer att vara obligatoriskt från och med 2014, i enlighet med artikel 14 i direktiv 2009/128/EG om en hållbar användning av bekämpningsmedel. Denna skyldighet för alla jordbrukare utgör ett mycket viktigt steg i riktning mot utvecklingen av en integrerad produktion inom EU, och det innebär en ny europeisk produktionsstandard när det gäller bekämpningen av skadedjur.

5.4.2 Vissa av den integrerade produktionens traditionella inslag håller sakta men säkert på att bli obligatoriska inslag i jordbrukarnas verksamhet, men detta får inte leda till en förändring av den frivilliga karaktären i systemet för integrerad produktion, som gör det lättare för jordbrukare att ansluta sig på grundval av deras ekonomiska, miljömässiga eller geografiska förutsättningar. En jordbrukares beslut att gå över till integrerad produktion förutsätter betydande förändringar av hans eller hennes sätt att förvalta gården och framför allt omfattande investeringar i teknisk rådgivning, fortbildning, kontroller, material och särskilda produkter.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Handelsförbindelserna EU–Marocko" (yttrande på eget initiativ)

(2014/C 214/03)

Föredragande: **Pedro NARRO**

Medföredragande: **Juan MORENO**

Vid plenarsessionen i februari 2013 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén i enlighet med artikel 29.2 i sin arbetsordning att utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Handelsförbindelserna EU–Marocko".

Facksektionen för yttre förbindelser, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 4 februari 2014.

Vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 179 röster för, 3 röster emot och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser

1.1 EESK konstaterar att handelsförbindelserna mellan EU och Marocko har fördjupats. Kommittén efterlyser dock ett ökat deltagande från det civila samhällets sida i samband med utformning och genomförande av handelsavtalen och förespråkar en bred och effektiv integrering av begreppet hållbar utveckling.

1.2 EESK noterar att man i Marocko hyser farhågor för att de nya handelsavtalen med EU kommer att fortsätta att ha en negativ inverkan på landets handelsbalans. EU måste bemöta den växande skepsisen i det civila samhället i Marocko med en affärsstrategi som, utöver att främja handeln med varor, lägger grunden till skapandet av kvalificerade arbetstillfällen med anständiga villkor och främjar frivilligsektorn samt konsoliderar arbetstagarnas rättigheter⁽¹⁾ och skyddar miljön.

1.3 För att säkerställa att normerna för hållbar utveckling efterlevs efter ikraftträdandet av det djupgående och omfattande frihandelsavtalet uppmanar EESK generaldirektoratet för handel vid Europeiska kommissionen att kräva att det i avtalet införs ett kapitel om hållbar utveckling, som omfattar mekanismer för övervakning från det civila samhällets sida.

1.4 EU kan bara utnyttja potentialen hos ett nytt handelsavtal med Marocko fullt ut om det sker framsteg på området investeringsskydd och om rättssäkerheten för investerare kan garanteras. EESK konstaterar att den nya mekanismen för att lösa handelstvister utgör ett incitament till ett mer gynnsamt företagsklimat.

1.5 EESK vidhåller dock att det civila samhällets övervakning av kapitlet om hållbar utveckling i det djupgående och omfattande frihandelsavtalet bör samordnas av Marockos ekonomiska, sociala och miljömässiga råd och EESK, med tanke på att dessa organ har den samlade representativitet och expertis som behövs för att genomföra en sådan övervakning.

1.6 EU och Marocko bör försöka utnyttja den fulla potentialen i ett sådant avtal genom att öka investeringsnivåerna för alla utbildningsområden och åtgärder för jämställdhet mellan kvinnor och män så snart som möjligt. Man bör prioritera de särskilda behoven hos ungdomar, kvinnor och personer från mindre gynnade områden. EESK anser att EU:s program för ekonomiskt stöd bör bidra till framsteg i fråga om mänskliga rättigheter, arbetsrätt och lagstiftning om jämställdhet.

1.7 Genomförandet av partnerskapet för rörlighet mellan Marocko och EU kommer att erbjuda nya utvecklingsmöjligheter i de mest sårbara områdena, om de erhåller ett starkt ekonomiskt stöd för att förstärka den rättsliga och operativa kapaciteten och de rättsliga och operativa instrumenten. Hanteringen av migrationsströmmar och den fria rörligheten för personer kan förbättras genom att det civila samhällets organisationer deltar mer aktivt.

⁽¹⁾ I enlighet med Internationella arbetsorganisationens (ILO) bestämmelser.

1.8 Marocko satsar på jordbruket som en av de viktigaste drivkrafterna för landets ekonomi. De nya möjligheterna för det marockanska jordbruket på den europeiska marknaden får dock inte leda till att landet blir beroende av import av basråvaror, att den biologiska mångfalden skadas eller att familj jordbruken försvinner⁽²⁾. Marocko och EU bör samarbeta för att garantera livsmedelssäkerhet.

1.9 De pågående förhandlingarna om ett omfattande och djupgående frihandelsavtal bör leda till en tillnärmning av den marockanska lagstiftningen till EU:s regelverk. Denna process kommer att vara komplicerad och kräva ett nära och kontinuerligt samarbete med realistiska tidsfrister i viktiga frågor som immateriella rättigheter och sanitära och fytosanitära normer.

1.10 EESK anser att de ekonomiska och sociala aktörerna i Marocko och EU bör delta mer aktivt i utformning, övervakning och genomförande av handelsavtalen. EESK föreslår i detta sammanhang att man ska inrätta en gemensam rådgivande kommitté bestående av Marockos ekonomiska, sociala och miljömässiga råd och EESK på grundval av artikel 85 i associeringsavtalet, så att det organiserade civila samhället kan övervaka inverkan av alla avtal mellan EU och Marocko, inklusive den sammantagna inverkan av handelsavtalen mellan EU och Marocko. Även de direkta förbindelserna mellan liknande organisationer i Marocko och EU bör stärkas, och man bör stödja deras initiativ när det gäller den sociala dialogen mellan arbetsgivare och arbetstagar och på andra områden.

2. Inledning

2.1 EU och Marocko har starka bilaterala förbindelser, vilket har resulterat i viktiga avtal, där främjande av handelsförbindelserna har varit en av de viktigaste pelarna. EU är inte bara Marockos viktigaste handelspartner, utan räknar detta land som en prioriterad strategisk partner för att utveckla demokrati och välbefinnande i Medelhavsområdet.

2.2 Traditionellt har handelsförbindelserna mellan EU och Marocko kännetecknats av intensiva och ibland problematiska förhandlingar om marknadstillträde och en gradvis liberalisering av tullarna. Många av dessa diskussioner har fokuserat på jordbruket, men eftersom liberaliseringen av jordbrukskapitlet i dag är så gott som genomförd har man med hjälp av nya instrument valt en bredare strategi som siktar mot en övergripande förbättring av företagsklimatet.

2.3 Marocko har inlett en komplicerad process i syfte att anpassa sig till EU:s regelverk. Denna insats bör möjliggöra en bättre användning av de instrument som är tillgängliga inom ramen för EU:s nya grannskapspolitik och en högre grad av integration. Marocko fortsätter att vara den största mottagaren av EU:s medel för ekonomiskt och tekniskt samarbete.

2.4 EU:s reaktion på den "arabiska våren" har bestått i att fokusera på att utveckla handelsförbindelserna med fyra länder i Medelhavsområdet, nämligen Egypten, Tunisien, Jordanien och Marocko. EU har intensifierat förhandlingarna med Marocko och andra partnerländer i Medelhavsområdet, samtidigt som man har justerat sin syn på de politiska och sociala omständigheterna i regionen och genomfört en grundlig översyn av sin politiska strategi för hela Medelhavsområdet.

2.5 Marocko har å sin sida inlett ett antal reformer, vilket har lett till en ny konstitution som återspeglar de förändringar som ägt rum i Medelhavsområdet och syftar till att uppfylla EU:s villkor för ökad integration. EESK anser dock att det fortfarande finns enorma utmaningar som kräver fortlöpande och enhetliga långsiktiga åtgärder.

2.6 Sett i detta nya handelsmässiga perspektiv är det absolut nödvändigt att reflektera över hur man vid utformningen och genomförandet av handelsavtalet kan säkerställa ett reellt deltagande från det civila samhället i EU och i Marocko, i enlighet med principen om det civila samhällets deltagande i andra handelsavtal som EU nyligen har ingått. Dessa gemensamma överväganden bör även omfatta frågan om införlivande av sociala och miljömässiga hänsyn, eftersom dagens samhälle allt oftare efterlyser hållbarhet som rättesnöre för framtida handelsavtal.

⁽²⁾ Se FAO:s definition på familj jordbruk. www.fao.org/family-farming-2014.

3. Handelsförbindelserna mellan EU och Marocko har en lång historia bakom sig

3.1 EU är Marockos viktigaste handelspartner och dess viktigaste utländska investerare. Långt därefter kommer stormakter som USA och Kina, som på senare år har vidtagit åtgärder för att intensifiera affärsförbindelserna med en Medelhavspartner.

3.2 Marocko är en tjänsteekonomi som under de senaste åren har gjort stora ansträngningar för att genomföra en sektoriell diversifiering. Den största delen av handelsutbytet mellan EU och Marocko sker i sektorn för bearbetade produkter, transportutrustning och maskiner samt livsmedel och kemiska material. Marockos ekonomi har en mycket stor potential, men under det senaste året har den ekonomiska tillväxten avmattats.

3.3 Den viktigaste handelspartnern inom EU är Frankrike, tätt följt av Spanien och Storbritannien, vars investeringar inriktas på sektorer som turism, tjänstesektorn, bankväsendet och transportsektorn. Även om Marocko inte har drabbats så hårt av den internationella ekonomiska krisen börjar landet känna av följdverkningarna av den osäkra ekonomiska situationen, vilket visar sig på områden som turism, transporter och migranternas penningöverföringar till hemlandet. Fattigdom och utbredd arbetslöshet ligger till grund för de ekonomiska problemen och de problem med migration och säkerhet som finns i regionen. Avmattningen i den europeiska ekonomin påverkar också denna situation.

3.4 Under det senaste årtiondet har handelsförbindelserna konsoliderats tack vare associeringsavtalet som trädde i kraft år 2000 och den handlingsplan som antogs i juli 2005 som en integrerad del av den europeiska grannskapspolitiken. Marockos framskjutna ställning, som beviljades 2008, har blivit inledningen till en ny etapp med en mer ambitiös och omfattande associering. År 2012 aktiverades en ny mekanism för lösning av handelstvister. Samma år blev jordbruket och fisket föremål för mycket kontroversiella handelsavtal. Under 2013 inledde EU förhandlingar med Marocko om ett ömsesidigt avtal om skydd av geografiska beteckningar, och parterna hoppades att avtalet skulle ingås före 2014.

4. Den arabiska våren och utvecklingen av nya kommersiella perspektiv

4.1 Den arabiska våren har medfört att EU nu försöker återupprätta sin roll i regionen genom en noggrann översyn av åtgärder, verktyg och förbindelser. EU har med hjälp av nya instrument försökt reagera snabbt och samordnat i syfte att genom en balanserad och gradvis liberalisering av handeln upprätta ett område med fred och välstånd i Medelhavsområdet.

4.2 I maj 2012 offentliggjorde kommissionen färdplanen för genomförandet av den europeiska grannskapspolitiken gentemot sina partner i Medelhavsområdet inom ramen för den nya europeiska grannskapspolitiken.

4.3 Att främja handelsförbindelserna med partnerna i Medelhavsområdet, särskilt Marocko, har blivit ett viktigt mål för EU i denna nya strategi, som är ett försök att få bukt med en politisk och ekonomisk situation som präglas av stor osäkerhet.

4.4 Den 1 mars 2013 inledde EU formellt förhandlingarna med Marocko om ett ambitiöst och långtgående nytt avtal om liberalisering av handeln. Målet är, liksom när det gäller de liknande avtal som förhandlats fram (men ännu inte undertecknats) med EU:s grannländer inom det östliga partnerskapet, särskilt Ukraina, Georgien och Moldavien, att gå bortom gränserna för att öka samstämmigheten i lagstiftningen mellan EU och specifika grannländer. Målet är också att utvidga de traditionella handelsrelaterade frågorna och behandla frågor av grundläggande betydelse för en global förbättring av handelsklimatet (skydd av investeringar, offentlig upphandling, tjänster osv.), att förmå Marocko att anpassa sig till reglerna på EU:s inre marknad och att fördjupa sig i specifika frågor som förbigåtts vid tidigare förhandlingar (immateriell äganderätt, sanitära och fytosanitära åtgärder, etc.).

Kommissionen har erkänt betydelsen av kapitlet om social och miljömässig hållbarhet i detta nya avtal, i enlighet med praxis för samtliga handelsavtal som EU slutit på senare tid. EESK har även i en rad yttranden begärt att EU ska se till att sociala och miljömässiga hänsyn också prioriteras i förhandlingarna om frihandelsavtal.

5. Handelsrelaterade aspekter på hållbar utveckling. Förhandlingarna mellan EU och Marocko om ett omfattande och djupgående frihandelsavtal

5.1 Den sista etappen av handelsförbindelserna mellan EU och Marocko kännetecknas av att man inlett förhandlingar om ett omfattande och djupgående frihandelsavtal. När man genomfört en tullavveckling för jordbruks- och industrivaror är det viktigaste målet att förbättra företagsklimatet och anpassa den marockanska lagstiftningen till EU:s regelverk⁽³⁾. Detta bilaterala avtal är oerhört viktigt, eftersom det kommer att utgöra en modell för liknande avtal mellan EU och vissa av dess viktigaste partner i södra Medelhavsområdet.

5.2 Kommissionen har beslutat att införliva ett särskilt kapitel om hållbar utveckling i förhandlingarna. På EU:s initiativ har konsultföretaget Ecorys utarbetat en konsekvensanalys av kapitlet om "hållbar utveckling"⁽⁴⁾ i avtalet.

5.3 Denna studie omfattar oerhört viktiga frågor som EESK skulle vilja bidra till på ett konstruktivt sätt, i syfte att båda förhandlingsparterna ska säkerställa att handeln främjar en hållbar utveckling. Nedan redogörs för några av de aspekter som EESK anser att EU och Marocko måste ta hänsyn till om deras handelsförbindelser ska kunna fördjupas på ett sätt som är förenligt med de båda parternas ekonomiska, sociala och miljömässiga utveckling.

Ekonomisk utveckling

5.4 Marockos underskott i handeln med EU har ökat de senaste åren, vilket delvis är en följd av frihandelsavtalen, och detta har gett upphov till en viss skepsis i Marocko när det gäller "möjligheterna" i ett nytt avtal. Erfarenheterna av tidigare avtal med USA och Turkiet har inneburit att försiktigheten och farhågorna för att man ska bli alltför beroende av externa resurser har vuxit. En så viktig sektor som jordbruket visar att Marocko blir alltmer beroende av import av råvaror som mjölk och spannmål, vilket kommer att inverka negativt på landets livsmedelssuveränitet. Handelsstrategin mellan de båda blocken bör främja en **allsidig produktion**.

5.5 Den europeiska industrin kräver även i fortsättningen ett bättre investeringsskydd som kan ge nödvändig **rättssäkerhet** och därigenom främja utländska direktinvesteringar. De senaste årens framsteg måste utmynna i ytterligare ändringar av den marockanska lagstiftningen. Europeiska företag väljer fortfarande Marocko när det gäller att flytta ut vissa led i sin "offshore"-produktion. Sektorer med anknytning till bil-, luftfarts- och elektronikindustrin har varit pionjärer, men ett öppet regelverk och nya former för samarbete med nationella företag kan ge nya möjligheter.

5.6 EU anser att det finns en stor potential i de nya möjligheterna inom tjänste- och finanssektorerna som företagen kan dra nytta av. Marocko begär å sin sida mer EU-medel för att underlätta den komplicerade process som en harmonisering av lagstiftningen innebär.

5.7 De ekonomiska fördelarna med frihandel med Marocko har ofta koncentrerats till vissa sektorer eller områden i landet, vilket bidrar till att marginalisera områden med större nackdelar. Konsekvensanalyser bör i första hand analysera de fördelar och risker som kan finnas på **lokal och regional nivå**.

Social utveckling

5.8 Det nya uppsvinget för handeln får inte leda till en förlust av arbetstagarnas rättigheter. De fackliga rättigheterna bör stärkas och utgöra grunden för skapandet av **anständiga arbetstillfällen av hög kvalitet i enlighet med Internationella arbetsorganisationens (ILO) parametrar**. En av de traditionellt svaga punkterna i handelsförbindelserna mellan EU och Marocko har varit att det skapats få arbetstillfällen.

5.9 EU och Marocko bör **investera i utbildning** så att de nya möjligheterna kan gynna lågutbildade grupper, arbetstagare i mindre gynnade områden, ungdomar och kvinnor. Stöd till företagare, stärkta kooperativ och utveckling av små och medelstora företag bör vara en av hörnplarna i den nya utbildningsstrategin. Initiativ avseende den sociala ekonomin bör stärkas.

⁽³⁾ Marocko förväntas under 2015 lägga fram en plan för anpassning av lagstiftningen till EU:s regelverk.

⁽⁴⁾ Trade Sustainability Impact Assessment (Tsi) för att stödja förhandlingar om djupgående och omfattande frihandelsavtal mellan EU och Marocko och Tunisien.

5.10 **Partnerskapet för rörlighet** mellan EU och Marocko ⁽⁵⁾ är resultatet av ett intensivt arbete från båda parternas sida i syfte att underlätta den fria rörligheten för personer och hanteringen av migrationsströmmarna. EESK välkomnar EU:s och Marockos löfte om att organisationerna i det civila samhället ska kunna spela en större roll när det gäller att följa upp det som parterna kommit överens om.

5.11 Detta partnerskap bör förbättra möjligheterna till akademiska utbyten och överförande av kunskap från forskning, samt främja kultur- och turistströmmarna. Kompetensflykt är ett uppenbart problem som bör omfattas av specifika bestämmelser.

5.12 EU:s finansiella stöd för att underlätta konvergens på lagstiftningsområdet bör främja det praktiska genomförandet av lagstiftningen till förmån för **jämställdhet mellan könen och de grundläggande rättigheterna**. Det är inte tillräckligt att utforma ett stort antal rättsakter till förmån för kvinnor. Det måste ske konkreta framsteg, och man bör stödja civilsamhällesorganisationernas arbete.

Miljömässig utveckling

5.13 **Bevarandet av naturresurser och respekt för den biologiska mångfalden** är inte oförenligt med en ökad handel. Liberaliseringen av handeln får inte användas som grund för att intensifiera viss verksamhet med potentiellt negativa effekter för miljön. EU och Marocko bör prioritera en gradvis harmonisering av miljölagstiftningen efter en fastställd tidsplan, trots de finansiella kostnader som kan vara förbundna med en anpassning av bestämmelserna avseende sanitär och fytosanitär skyddsnivå, hantering av industriavfall och förorening av vattnet.

5.14 De konsekvensanalyser som EU genomför i anslutning till handelsförbindelserna med Marocko har ännu inte bidragit till att åtgärda en viktig lucka i dessa avtal, nämligen en **detaljerad uppföljning** av vilka konsekvenser avtalen får för miljön i takt med att liberaliseringen av handeln ökar. Det är absolut nödvändigt att ge det civila samhället i EU och Marocko de redskap de behöver för att kunna stödja sina myndigheter när det gäller den svåra uppgiften att säkerställa att ekonomisk tillväxt och ökad handel inte äventyrar behovet av att skydda miljön.

5.15 Förhandlingarna om ett **fiskeavtal** mellan EU och Marocko ⁽⁶⁾ visar på behovet av att alla typer av handelsinitiativ är förbundna med respekt för de mänskliga rättigheterna, miljömässig hållbarhet och nytta för den berörda lokalbefolkningen. Sådana avtal har endast legitimitet i kombination med instrument och indikatorer som garanterar deras hållbarhet.

6. Jordbruksfrågan, ett hot eller en möjlighet?

6.1 Jordbrukssektorn är en viktig del av den socioekonomiska strukturen i Marocko. Under 2012 utgjorde den 15 % av BNP, och den är fortfarande den viktigaste källan till sysselsättning i landet, då den sysselsätter 43 % av arbetskraften och står för 78 % av sysselsättningen i landsbygdsområden. Genomsnittsinkomsten i Marocko uppgår till mellan 0,55 och 0,65 euro per timme ⁽⁷⁾, säsongarbetare har inte kunnat utnyttja arbetstagar rättigheterna fullt ut och det förekommer fortfarande barnarbete på de marockanska jordbruken. Animaliesektorn är också betydelsefull för Marockos jordbruks ekonomi. Den utgör 30 % av det jordbruksrelaterade förädlingsvärdet och sysselsätter 20 % av arbetskraften i landsbygdsområden.

6.2 Dessutom spelar livsmedelsindustrin en strategisk roll för den marockanska ekonomin. Sektorn omfattar över 1 700 företag, som svarar för en fjärdedel av den totala industriproduktionen i landet.

7. Jordbruksavtalet mellan EU och Marocko

7.1 De täta förbindelserna mellan EU och Marocko på jordbruksområdet inleddes i och med undertecknandet av Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och Marocko den 26 februari 1996 och efterföljande ändringar till följd av nya avtal. Den sista etappen avslutades 2012 med ett nytt jordbruksavtal som antogs med majoritet av Europaparlamentet.

7.2 Förbindelserna mellan parterna – om vi fokuserar uteslutande på jordbruksavtalet – har präglats av svårigheter, särskilt i länderna i södra Europa, till följd av konkurrensen främst när det gäller frukt- och grönsakssektorn, kontroverser om överskridande av kvoter och påståenden om överträdelser av ingångspriserna för marockanska tomater under vissa tider, avtalets viktigaste produkt.

⁽⁵⁾ Den 3 juni undertecknades i Bryssel en gemensam förklaring om att inrätta ett partnerskap för rörlighet mellan Konungariket Marocko, Europeiska unionen och dess medlemsstater.

⁽⁶⁾ Den 24 juli undertecknade kommissionen och Konungariket Marocko ett nytt fiskeavtal som bör innebära att EU:s fiskeflotta åter kan börja fiska i Marockos fiskezoner efter att ha varit blockerad i ett och ett halvt år. Europaparlamentet ska övervaka om avtalet är miljömässigt hållbart och godkänna eller förkasta det.

⁽⁷⁾ Källa: Nationella förbundet för jordbrukssektorn i Marocko (UMT).

7.3 EESK anser att man bör införa kriterier och klausuler i jordbruksavtalet mellan EU och Marocko som gör det möjligt att kontrollera hur stor påverkan blir för båda parter av att handeln öppnas, särskilt påverkan på miljön och arbetstagarnas rättigheter.

8. Marockos gröna plan

8.1 Jordbruksavtalet kompletteras med två andra åtgärder som kommer att vara nära sammanlänkade: Marockos gröna plan och den så kallade "framskjutna ställningen".

8.2 Syftet med Marockos gröna plan är att senast 2020 öka mervärdet av jordbrukets bruttonationalprodukt (BNP) och uppnå en fyrdubbling av olivoljeproduktionen fram till detta år, så att den uppgår till 340 000 ton. Samtidigt ska produktionen av citrusfrukter öka från 1,5 miljoner ton till 3,7 miljoner ton och produktionen av frukt och grönsaker från nuvarande 4,45 miljoner ton till 10 miljoner ton. Dessutom ska spannmålsarealen minska från en sammanlagd areal på 5,3 miljoner hektar till 4,2 miljoner. Den marockanska regeringen hävdar att den har för avsikt att öka produktiviteten, även om de utländska investeringarna kommer att gå till sektorn för frukt och grönsaker. Marocko prioriterar att förbättra handelsbalansen, och därför bör exporten stödjas.

9. Framskjutna ställning

9.1 Den 17 april 2013 offentliggjorde kommissionen förslaget till rådets beslut om handlingsplanen EU-Marocko om genomförande av den framskjutna ställningen (2013–2017). Det framgår tydligt av förslaget att det viktigaste målet för jordbruket är "Modernisering och förstärkning av kapaciteterna inom jordbrukssektorn inom ramen för liberaliseringen av handeln och i överensstämmelse med strategierna i Marockos gröna plan".

9.2 De förbättringar av jordbruket som anges i planen för genomförande av den framskjutna ställningen erhåller redan EU-medel som direkt och uteslutande används till stöd för den andra pelaren i Marockos gröna plan. Under de senaste tio åren har Marocko erhållit 1 330 miljoner euro i subventioner från EU i form av utvecklingsmedel. Mellan 2011 och 2013 har det avsatts ytterligare 565 miljoner euro, varav 70 miljoner euro genom stödprogrammet för jordbrukspolitiken ("papsa"), följt av ett andra program till ett belopp av 60 miljoner euro. Detta stöd används delvis till att utveckla Medelhavets trädodlingar, särskilt olivträd.

10. Livsmedelssäkerhet

10.1 Alla dessa åtgärder, som syftar till att utveckla det marockanska jordbruket, kommer utan tvivel att bidra till att man uppnår målen i den första pelaren i den gröna planen, nämligen en ökning av exporten av grönsaker och frukt, särskilt från konstbevattnade odlingar. Det är inte utan grund som den konsekvensanalys som offentliggjordes av Ecorys den 17 oktober 2013 visar på en möjlig expansion av sektorn för frukt, grönsaker och vegetabiliska produkter tack vare det djupgående och omfattande frihandelsavtalet (DCFTA).

10.2 Denna lovvärda insats från Marockos sida i syfte att öka effektiviteten inom jordbruket krockar emellertid med bristen på odlingsbar mark. 65 % av jordbruksarealen används till spannmålsodling, och därefter kommer fruktträdodlingar (citroner och oliver) med 11 %, industrigrödor (sockerbetor och sockerrör) med 4 %, baljväxter, också 4 %, och frukt och grönsaker (tomater, jordgubbar, meloner osv.) med 3 %. Frukt och grönsaker är spjutspetsen för den marockanska exporten.

10.3 Det finns emellertid stora hinder för utvecklingen av den andra pelaren i den gröna planen, eftersom endast 12 % av marken är odlingsbar, varav en stor del är torrmark. Små familj jordbruk som är mindre än fem hektar dominerar jordbrukslandskapet (över 70 % av det totala antalet marockanska gårdar upptar mindre än en tredjedel av jordbruksarealen).

10.4 Övergången från ett spannmålsproducerande jordbruk till ett intensivt jordbruk i Marocko ökar försaltningen av marken – vilket också är ett problem längs Medelhavets norra kust – och berör 5 % av landets yta. EU måste agera för att bidra till att det skapas en balans mellan de båda pelarna i den gröna planen och för att främja en jordbrukssektor för småbrukare. Denna sektor överskuggas i dag helt och hållet av exportjordbruket, som inte omfattar det stora flertalet marockanska producenter. Det kommande pilotprogrammet för landsbygdsutveckling, Enpard, kan också öppna nya möjligheter för de små lantbruken i Marocko.

11. Det civila samhällets roll

11.1 *Reformer, föreningsfrihet och det civila samhället*

11.1.1 I vissa länder i regionen är det först nu, efter det att demokratiseringsprocessen inletts, som man kan tala om en mer eller mindre konsoliderad föreningsfrihet. I Marocko fanns det emellertid redan innan de pågående reformerna oberoende sammanslutningar av arbetstagare, arbetsgivare och andra sektorer i det civila samhället som kunde agera fritt, även om det förekom begränsningar och restriktioner från de politiska myndigheternas sida.

11.1.2 De reformer som genomförts under de senaste åren har förbättrat situationen, och därför framstår den politiska liberaliseringen i Marocko ofta som förebild för de arabiska länderna. Det finns dock fortfarande områden som behöver förbättras.

11.1.3 Det civila samhällets organisationer upplever en blomstringsperiod, även om många aktivister klagar över att det fortfarande finns administrativa hinder, särskilt när det gäller förfarandet för att registrera sammanslutningar.

11.1.4 Bland de institutionella instrument som införts som ett led i den politiska reformen bör man omnämna Marockos ekonomiska, sociala och miljömässiga råd, som inrättades i februari 2011, och som har en rådgivande funktion gentemot regeringen och parlamentets båda kamrar beträffande riktlinjerna för den ekonomiska politiken och miljöpolitiken samt för yrkesutbildningen. Rådet har också andra uppgifter, som att främja och stärka förbindelserna mellan de ekonomiska och sociala aktörerna.

11.1.5 Det finns vissa sammanslutningar som inte är representerade i Marockos ekonomiska, sociala och miljömässiga råd, men som har fått ett stort erkännande när det gäller att försvara kvinnors rättigheter, de mänskliga rättigheterna i allmänhet och kampen mot korruptionen.

11.1.6 Bland övriga rådgivande organ som fastställs i konstitutionen kan följande nämnas: det nationella rådet för mänskliga rättigheter, den centrala observationsgruppen för förebyggande av korruption, ungdomsrådet, rådet för marockaner i utlandet, konkurrensrådet och säkerhetsrådet. Rådet för rättsliga frågor, familjerådet, jämställdhetsrådet och det nationella rådet för Marockos språk och kultur har ännu inte inrättats.

11.2 *Det europeiska och det marockanska civila samhällets deltagande i avtalen EU–Marocko*

11.2.1 Såsom angavs i EESK:s tidigare yttrande om Marocko ⁽⁸⁾ har förhandlingarna om associeringsavtalet genomförts utan ett tillräcklig inledande samråd med de ekonomiska och sociala organisationerna.

11.2.2 Det gällande associeringsavtalet föreskriver inte någon konkret mekanism för det civila samhällets deltagande i övervakning och utveckling av avtalet.

11.2.3 I artikel 85 i associeringsavtalet fastställs att dess högsta styrande organ, associeringsrådet, ska vidta åtgärder för att underlätta samarbetet mellan Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och dess motsvarighet i Marocko.

11.2.4 Eftersom Marockos ekonomiska och sociala råd redan är verksamt och det sker ett omfattande samarbete med EESK skulle det vara önskvärt att de båda rådgivande organen uppmanar associeringsrådet att inrätta en gemensam rådgivande kommitté som skulle kunna lägga fram rapporter och framställningar till associeringsrådet och associeringskommittén.

11.2.5 Den gemensamma rådgivande kommittén skulle kunna bestå av sex företrädare för Marockos ekonomiska och sociala råd och sex företrädare för EESK och sammanträda två gånger per år, växelvis i Marocko och EU.

11.2.6 Det vore även lämpligt att införa andra mekanismer som kan komplettera deltagandet i förbindelserna mellan EU och Marocko, t.ex. i fråga om den sociala dialogen mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Yttrande CES264/2010, föredragande Margarita López Almendáriz.

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 496:E PLENARSESSION DEN 26–27 FEBRUARI 2014

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller en standardiserad mervärdesskattedeklaration”

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS)

(2014/C 214/04)

Föredragande: **Viliam PÁLENÍK**

Den 8 november 2013 beslutade rådet att i enlighet med artikel 113 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

”Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller en standardiserad mervärdesskattedeklaration”

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS).

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 13 februari 2014.

Vid sin 496:a plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari 2014) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 130 röster för, 1 röst emot och 5 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén ställer sig positiv till att man inför en standardiserad mervärdesskattedeklaration, ett verktyg som, om det tillämpas effektivt, gör det möjligt att minska den administrativa bördan för företagen i EU och på så sätt bättre utnyttja den gemensamma marknadens potential samt öka effektiviteten i skatteuppbörden och kampen mot skattebedrägerierna. Vi uppmanar även kommissionen att oförtrött fortsätta sina ansträngningar vid genomförandet.

1.2 EESK anser att sättet och formen för inlämnandet av den standardiserade mervärdesskattedeklarationen bör vara så standardiserade som möjligt. Detta kommer att minska den administrativa bördan, framför allt för internationellt verksamma företag, och därmed öka deras konkurrensförmåga. Om snedvridningarna av konkurrensen tyglas kommer detta också att leda till att arbetstillfällena bibehålls. Detta förslag är dock bara ett första litet steg mot att ta itu med de många skillnaderna mellan medlemsstaterna när det gäller regler och formaliteter för mervärdesskatt. Kostnaderna för och fördelarna med att ändra systemet för rapportering av mervärdesskatt (och de interna förfarandena) för företagen – särskilt de små och medelstora företagen – måste övervägas noggrant.

1.3 EESK hänvisar till förslaget ”Mot ett definitivt system för mervärdesskatt” som kommissionen tillkännagav i sitt arbetsprogram och betonar att de många skillnaderna mellan medlemsstaternas regler och formaliteter för mervärdesskatt beror på de olika alternativen i mervärdesskattedirektivet. Vi välkomnar förslaget, som är ett första och mycket välbehövligt steg i riktning mot en mer effektiv bekämpning av skattebedrägerier och skatteundandragande och en minskad administrativ börda i samband med tillämpningen av direktivet. I arbetet med ett definitivt system för mervärdesskatt måste man beakta inverkan på rapporteringssystemen och ändringarna av interna förfaranden (som orsakar merkostnader för företag och myndigheter).

1.4 EESK stöder kommissionens initiativ när det handlar om att fastställa de tekniska detaljerna, förfarandena och definitionerna samt metoderna för elektronisk inlämning av den standardiserade mervärdesskattedeklarationen. Försöket att genom kommittéförfarandet också fastställa principer för korrigeringar av den standardiserade mervärdesskattedeklarationen ger dock anledning till oro. Vi föreslår därför att detaljerna för detta tas med i den slutliga versionen av direktivet.

1.5 Kommissionen bör informera tydligare om vissa aspekter av förslaget, framför allt om möjligheten för medlemsstaterna att begära preliminär inbetalning av mervärdesskatt och samtidigt förlänga beskattningsperioden till ett kvartal för mikroföretag med en omsättning under 2 000 000 euro, samt om de minskade krav som detta ställer på skattemyndigheternas administrativa kapacitet i de enskilda staterna.

1.6 EESK stöder principen om "bara en gång", som skulle innebära att företagarna bara behöver lämna vissa uppgifter till statliga myndigheter en gång. Insamlingen av uppgifter bör ske på ett sådant sätt att de statliga myndigheterna kan använda dem både för kontrolländamål (för att förhindra skattebedrägerier och skatteundandragande) och för statistiska ändamål. På så sätt kan man undvika att företagarna åläggs en dubbel skyldighet att fylla i olika formulär och mervärdesskattedeklarationer.

1.7 EESK anser att medlemsstaterna bättre bör tillämpa mekanismer som bidrar till ett mer effektivt företagsklimat. Det bör framför allt inte uppstå någon skatteskyldighet förrän en kund har betalat sin faktura, så att man undviker en situation där ärliga företagare i praktiken lånar till staten. Man bör också tillämpa rimliga tidsfrister för återbetalning av överskjutande mervärdesskatt. Kommittén anser att införandet av sådana mekanismer inte bör få leda till en ökad administrativ börda.

1.8 Enligt EESK måste kommissionen också med större eftertryck ta itu med frågan om en effektiv standardisering av tidsfristerna för hela spektrumet av mervärdesskattebetalningar (preliminär inbetalning, inbetalning av skatt och återbetalning av överskjutande belopp) och om korrigeringar av skattedeklarationerna och detta på ett sådant sätt att förslagets mål uppfylls till fullo.

2. Motivering

2.1 Det är viktigt att minska den administrativa bördan för framför allt små och medelstora företag, särskilt eftersom det ger företagen möjlighet att koncentrera sig på sin egen verksamhet. EESK välkomnar förslaget till direktiv, som syftar till att öka den internationella konkurrensförmågan hos EU:s företag och göra den inre marknaden mer välfungerande. De positiva effekter som detta får för företagens verksamhet kan sedan få en positiv inverkan på skatteuppbörden, de offentliga och statliga budgetarna, förmågan att finansiera den sociala sammanhållningen, tillgången till offentliga tjänster och den offentliga förvaltningens effektivitet. Den sammanlagda effekten förväntas bli positiv för såväl den genomsnittliga EU-invånaren som de små och medelstora företagen.

2.2 Som nämns i kommissionens förslag är mervärdesskatten en viktig källa till intäkter för statsbudgetarna i EU:s medlemsstater (i genomsnitt cirka 21 % av de nationella skatteintäkterna). Andelen potentiella mervärdesskatteintäkter som inte drivs in beräknas dock uppgå till cirka 12 % per år. EU och medlemsstaterna måste därför försöka öka effektiviteten i uppbörden av mervärdesskatten och kampen mot skattebedrägerier och skatteundandragande och samtidigt stödja alla initiativ som bidrar till att arbetstillfällena bibehålls.

2.3 Förslaget till direktiv, som syftar till att införa en standardiserad mervärdesskattedeklaration, är ett verktyg som, om det tillämpas effektivt, gör det möjligt att öka effektiviteten i skatteuppbörden och kampen mot skattebedrägerier. Det kan också bidra till att delvis lösa företagens problem vid export inom EU:s gemensamma marknad.

2.4 För närvarande är mervärdesskattedeklarationerna ett område med ett minimum av harmonisering, och medlemsstaterna tar nationella hänsyn när de fastställer vad de ska omfatta. Med det nuvarande systemet för mervärdesskattedeklarationer leder komplicerad administration och blanketter på olika språk därför till ökade kostnader för internationellt verksamma företag. EESK stöder största möjliga harmonisering av formen för inlämning av mervärdesskattedeklarationer.

2.5 Målet med förslaget är att införa en standardiserad mervärdesskattedeklaration som gör det lättare för alla att driva företag och minskar den administrativa bördan. Företagen har uttryckt sitt stöd för denna tanke, och framför allt de små och medelstora företagen har uttryckt önskemål om att inte behöva lämna in skattedeklarationer lika ofta. Enligt uppskattningar från PwC⁽¹⁾ kommer EU-27 att spara 17,2 miljarder euro netto genom att man minskar den administrativa bördan och inför en standardiserad mervärdesskattedeklaration som är obligatorisk för alla medlemsstater och alla mervärdesskatteskyldiga.

⁽¹⁾ PwC (2013): "Study on feasibility and impact of a common EU standard VAT return"

2.6 En harmonisering av mervärdesskattedeclarationerna skulle dock inte bara innebära besparingar för företagen, utan också en extra engångsutgift för de enskilda staternas skattemyndigheter. Enligt PwC:s studie (2013) skulle införandet av den standardiserade mervärdesskattedeclarationen leda till it-utgifter på mellan 800 miljoner och 1 miljard euro för skattemyndigheterna. Dessa utgifter torde på medellång till lång sikt kompenseras av effektivitetsvinster i skatteuppbörden och kampen mot skattebedrägerier och skatteundandragande. Det bör dock samtidigt betonas att genomförandet av förslaget även kommer att medföra oundvikliga kostnader för skattebetalarna (byte av redovisningsprogram).

3. Allmänna kommentarer

3.1 Kommittén ställer sig positiv till rådets förslag till direktiv om att införa en standardiserad mervärdesskattedeclaration. Det skulle leda till en förbättring av företagsklimatet på EU:s gemensamma marknad genom att det minskar den administrativa bördan för företagen och gör det lättare att lämna in mervärdesskattedeclarationer i olika länder. Om mervärdesskattedeclarationerna ser likadana ut i de enskilda staterna blir det lättare för beskattningsbara personer som är verksamma på flera marknader. Det bidrar också till att göra den gemensamma marknaden mer konkurrenskraftig.

3.2 Enligt EESK är detta en riktig åtgärd i strävan att förhindra en snedvridning av konkurrensen, bibehålla arbetstillfällena och öka effektiviteten i kontrollmekanismerna vid utbyte av information mellan olika skattemyndigheter samt mellan företag och skattemyndigheter. Detta kommer att kunna uppnås om man inför en standardiserad mervärdesskattedeclaration. Utöver ramen för förslaget bör man endast kunna begära de uppgifter som krävs för att utföra skattekontroller och bekämpa skattebedrägerier och skatteundandragande.

3.3 Man bör notera att den föreslagna ändringen innebär en komplex förändring, som inte bara kommer att påverka de beskattningsbara personerna utan även skattemyndigheterna i alla medlemsstater och (framför allt vid elektronisk inlämning) tvinga fram en ändring i omfattningen på och formen för de nuvarande mervärdesskattedeclarationerna i EU:s enskilda medlemsstater. EESK vill framför allt erinra om förslaget "Mot ett definitivt system för mervärdesskatt" och framhålla för kommissionen att målen i det dokumentet framför allt måste beaktas när det här förslaget genomförs så att man inte blir tvungen att göra grundläggande ändringar i enskilda aspekter på den standardiserade declarationen.

3.4 Om befogenheten att fastställa de tekniska detaljerna delegeras till kommissionen kan det i vissa fall bli svårt att integrera den standardiserade mervärdesskattedeclarationen i skattemyndigheternas system, eftersom man använder olika system för insamling och bearbetning av skattedeclarationer. EESK stöder de delar av förslaget i artikel 255a i direktivet som handlar om att överföra följande befogenheter till kommissionen: fastställande av tekniska detaljer (a), av en uppsättning definitioner och förfaranden (b) och av elektroniska säkerhetsmetoder (d). Kommittén framhåller också möjligheten att använda andra åtgärder än lagstiftning för att uppfylla målen i förslaget, t.ex. en frivillig metod eller exempel på god praxis. Om befogenheter överförs till kommissionen vill kommittén bli kontaktad när detaljerna kring artikel 255a i förslaget ska utformas och få möjlighet att utarbeta ett yttrande i frågan.

3.5 Den standardiserade mervärdesskattedeclarationen kommer att göra det möjligt för medlemsstaterna att utbyta uppgifter omedelbart, och den kan spela en positiv roll i strävan att minska skattebedrägeriernas omfattning. Den kan samtidigt bidra till att öka effektiviteten i skatteuppbörden och budgetkonsolideringen.

3.6 Kommittén ställer sig positiv till elektronisk inlämning (e-filing). I vissa medlemsstater kan det dock uppstå komplikationer vid tillämpningen när det handlar om att förenkla insamlingen och bearbetningen av uppgifter från mervärdesskattedeclarationerna, inklusive den standardiserade mervärdesskattedeclarationen. För vissa företag kan det dock leda till ökade kostnader, och därför bör företag även i fortsättningen ha möjlighet att lämna in skattedeclarationer i pappersform, förutsatt att detta inte försämrar möjligheterna att förebygga skattebedrägerier och skatteundandragande.

4. Särskilda kommentarer

4.1 För företag med en årsomsättning under 2 000 000 euro eller motsvarande i nationell valuta finns det en möjlighet att lämna in en skattedeclaration varje kvartal. Enligt EESK ligger denna gräns alltför högt för vissa medlemsstater. Man bör därför göra det möjligt att sänka denna gräns så att medlemsstaterna kan ta hänsyn till de speciella förhållanden som gäller för det egna näringslivet. När det gäller de ändringar som föreslås i artikel 206 skulle kvartalsdeklarationer kunna få negativa effekter på likviditetsflödet i vissa staters offentliga budgetar. EESK föreslår därför att kommissionen bibehåller möjligheten att kompensera eventuella bortfall i mervärdesskatteintäkterna som beror på att beskattningsperioden förlängs för ett stort antal beskattningsbara personer genom preliminära mervärdesskatteinbetalningar.

4.2 Kommittén ställer sig positiv till att man standardiserar grundläggande uppgifter i deklarationen och till att en ruta för skatteavdrag läggs till bland uppgifterna och posterna. Vi välkomnar kommissionens strävan att inte öka den administrativa bördan i samband med genomförandet av förslaget när enbart den obligatoriska delen av den standardiserade skattedeklarationen (i den mening som avses i artikel 250) ska användas. EESK uppmanar kommissionen att ålägga medlemsstaterna att tillåta att standardiserade skattedeklarationer lämnas in på alla EU-språk, vilket skulle minska byråkratin.

4.3 EESK uttrycker sitt stöd för införandet av en standardiserad mervärdesskattedeklaration med samma standardform för alla medlemsstater. Kommittén föreslår därför att den standardiserade mervärdesskattedeklarationen ska bestå av två delar, och att medlemsstaterna ska besluta om de bara ska använda den obligatoriska delen i den mening som avses i artikel 250 i förslaget till direktiv eller om de också ska begära vissa uppgifter i enlighet med artikel 251. Man måste också göra det möjligt för skattemyndigheterna att begära ytterligare uppgifter i enskilda fall där dessa bidrar till en mer effektiv bekämpning av skattebedrägerier och skatteundandragande. Möjligheten att begära ytterligare uppgifter under en på förhand fastställd begränsad tidsperiod bör grunda sig på en ansökan som lämnas till den kommissionskommitté som inrättas för detta ändamål. Dessa uppgifter bör ingå som en annan del av den gemensamma skattedeklarationen, så att den obligatoriska delen (enligt artikel 250) och den frivilliga delen (enligt artikel 251) har en standardform även i de fall där man tillämpar ett undantag i samband med en begäran om ytterligare uppgifter från den beskattningsbara personen.

4.4 Kommittén ställer sig positiv till förslaget om att genom att avskaffa artikel 261 i direktivet minska den administrativa bördan för företagen genom att avskaffa skyldigheten att lämna skatteuppgifter två gånger. EESK uppmanar kommissionen att sprida exempel på god praxis och på så sätt motivera medlemsstaterna att samla in och utbyta uppgifter på ett effektivt sätt.

4.5 När det ändrade direktivet om ett gemensamt system för mervärdesskatt införs i sin slutliga form måste man se till att de beskattningsbara personerna får tillräckligt med tid för att informera sig och bekanta sig med den nya deklaraionsblanketten. EESK anser att den standardiserade mervärdesskattedeklarationen är en viktig fråga och att man därför måste hitta rätt balans mellan kvaliteten på direktivets slutliga form och tidsfristen för genomförandet. Vi skulle dock ställa oss positiva till en mer ambitiös tidsfrist för genomförandet. Vi uppmanar också skattemyndigheterna i de enskilda medlemsstaterna att ge de beskattningsbara personerna största möjliga stöd när de ska ta till sig de enskilda delarna av direktivet, t.ex. genom förberedande onlinekurser.

4.6 Man bör understryka att det finns ett antal bestämmelser (tidsfrister och regler) för återbetalning av mervärdesskatt i de enskilda medlemsstaterna som inte beaktas i förslaget. Förslaget till direktiv återspeglar inte heller på ett tydligt sätt det faktum att de enskilda medlemsstaterna har system för riskanalys, för urval av beskattningsbara personer för skattekontroll och för upptäckt av skattebedrägerier som hänger samman med strukturen på skattedeklarationen och med att strukturen på de enskilda staternas skattedeklarationer är anpassad till de lokala specifika förhållandena. Kommissionen bör göra det mycket tydligt för medlemsstaterna att de bör anstränga sig till sitt yttersta för att öka effektiviteten i insamlingen av uppgifter och utbytet av dem mellan nationella institutioner (t.ex. tullförvaltningar och statistikmyndigheter).

4.7 EESK stöder principen om "bara en gång", som skulle innebära att företagarna bara behöver lämna samma uppgifter en enda gång. Insamling av detaljerade uppgifter kan ske i särskilda motiverade fall så att man kan utföra sådana kontroller som krävs för att bekämpa skattebedrägerier och skatteundandragande. Förslaget gör det möjligt att begära uppgifter som kommer att kunna användas för att göra kontrollerna så bra som möjligt. De uppgifter som lämnas bör också kunna användas för statistiska ändamål så att företagarna inte behöver lämna samma uppgifter på olika platser och i olika dokument och format.

4.8 Det skulle göra EU:s inre marknad mer effektiv om skattemyndigheterna kunde återbetala mervärdesskatt med lämpliga intervaller och samtidigt fortsätta sin kamp mot skattebedrägerier och skatteundandragande på en tillräcklig nivå. Man skulle kunna uppnå en liknande effekt på små och medelstora företag om man mer effektivt tillämpade bestämmelsen om att en skatt inte ska betalas förrän fakturan har betalats. Detta skulle förebygga det oönskade fenomenet att företag som blir lurade lånar till staten. EESK uppmanar därför kommissionen att insistera på att medlemsstaterna genomför denna bestämmelse, som skulle bidra till ett öppet företagsklimat.

4.9 I förslaget till direktiv föreslås att genomförandebefogenheterna när det handlar om att korrigera skattedeklarationer delegeras till kommissionen. Förslaget ger samtidigt medlemsstaterna rätt att möjliggöra korrigeringar av den standardiserade skattedeklarationen och fastställa tidsfrister för dessa korrigeringar. Eftersom det enligt EESK inte är tydligt vilken inverkan kommittéförfarandet kan få på de enskilda medlemsstaterna i denna fråga bör allt som rör korrigeringar av den standardiserade mervärdesskattedeklarationen vara fastställt redan i förslaget till direktiv, medan genomförandet av dem även i fortsättningen bör falla inom medlemsstaternas behörighetsområde. EESK önskar också aktivt delta i arbetet med att utforma genomförandeakter till detta förslag till direktiv.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område”

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)

(2014/C 214/05)

Föredragande: **Jorge Pegado Liz**

Den 25 september och den 8 oktober 2013 beslutade rådet respektive Europaparlamentet att i enlighet med artiklarna 67 och 81 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

”Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område”

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD).

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 10 februari 2014.

Vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén enhälligt följande yttrande.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Syftet med det förslag till förordning⁽¹⁾ som EESK uppmanats uttala sig om är en ändring av förordning (EU) nr 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

1.2 Förslaget har dubbla syften: dels säkerställa förenlighet mellan å ena sidan avtalet om en enhetlig patentdomstol, som undertecknades den 19 februari 2013 och å andra sidan den stadgeändring som skedde den 15 oktober 2012⁽²⁾ för Beneluxdomstolen och Bryssel I-förordningen (omarbetad), dels avhjälpa bristen på gemensamma bestämmelser om behörighet med avseende på svarande i tredjeland.

1.3 EESK stöder parlamentets och rådets initiativ, som vi ser som nödvändiga för rättssäkerheten i det enhetliga patentskyddet i EU.

1.4 EESK välkomnar enkelheten i de fyra nya bestämmelser som ska infogas i Bryssel I-förordningen. De är nödvändiga, adekvata, vederbörligen motiverade och lämpliga.

1.5 Vi beklagar dock att kommittén inte rådfrågades vid rätt tidpunkt om förslagen till förordningarna om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd respektive paketet om inrättande av den enhetliga patentdomstolen med tanke på de yttranden som kommittén utarbetade i frågorna.

1.6 EESK vill peka på vissa frågor rörande domstolens struktur och funktion, även om det är i senaste laget eftersom kommittén inte hörts tidigare, som vi fortfarande anser behöver diskuteras ingående. Kommittén vill i synnerhet

- framhålla att de berörda avgifterna bör vara tydliga och öppna och tillämpliga utan att rätten till rättslig prövning äventyras på något sätt,
- rekommendera att artikel 14.2 i rättegångsreglerna antingen stryks eller ändras väsentligt, och
- understryka vikten av högkvalitativ yrkesutbildning för de utvalda domarna.

⁽¹⁾ COM(2013) 554 final.

⁽²⁾ Se beslut av den 8 december 2011 från ministerrådet för Benelux-unionen om upprättande av ett protokoll om ändring av fördraget av den 31 mars 1965 om upprättande och stadgar för en Beneluxdomstol (M (2011) 9) och texten till detta protokoll, upprättat i Luxemburg den 15 oktober 2012: Bulletin Benelux, år 2012, nr 2, 15.11.2012, http://www.benelux.int/wetten/Publicatieblad/Publicatieblad_2012-2_fr.pdf. Se även originaltexten till fördraget av den 31 mars 1965 om upprättande och stadgar för en Beneluxdomstol, ändrat genom protokollen av den 10 juni 1981 och den 23 november 1984: <http://www.courbeneluxhof.be/fr/basisdocumenten.asp>.

2. Bakgrund

2.1 Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning är det senaste avsnittet i den långa följetongen om ett "europeiskt patent med enhetlig verkan".

2.2 Tanken på att skapa ett patent som ger ett enhetligt rättsligt skydd i hela EU uppstod redan på 60-talet. Många försök och många misslyckanden har följt.

2.2.1 På denna slingrande väg har dock vissa framsteg rönts: konventionen om meddelande av europeiska patent (undertecknad i München den 5 oktober 1973), där ett gemensamt förfarande för patentering på EU-nivå vid Europeiska patentverket fastställdes.

Men de rättsliga bestämmelserna för detta europeiska patent omfattar lika många nationella system som antalet länder som ansökan avser. Detta förklarar varför länder, institutioner och användare sedan så länge efterlyst ett enkelt system för enhetligt patentskydd inom EU.

2.2.2 Många försök att skapa först ett "gemenskapspatent", senare ett "EU-patent" har gjorts, men inget har lyckats. Som exempel kan nämnas Luxemburgkonventionen från 1975 om ett gemenskapspatent: Den trädde aldrig i kraft eftersom medlemsstaterna inte kunde komma överens.

2.2.3 Det var inte förrän år 2000 som diskussionerna om ett kommande gemenskapspatent åter lanserades av Europeiska rådet i samband med Lissabonkongressen, som aviserade ett allmänt program för att öka de europeiska företagens konkurrenskraft. Omedelbart efter detta möte presenterade kommissionen ett förslag till förordning vars syfte var att skapa en ny och enhetlig immaterialrättslig skyddsform, nämligen gemenskapspatentet ⁽³⁾.

2.2.4 År 2003 enades medlemsstaterna om en gemensam politisk strategi, dock utan att komma fram till någon slutlig överenskommelse om t.ex. språkanvändning ⁽⁴⁾. Efter ett brett samråd 2006 offentliggjorde kommissionen i april 2007 ett meddelande där man upprepade sitt stöd för ett gemenskapspatent ⁽⁵⁾, och därefter ett meddelande i juli 2008 om "En europeisk strategi för industriell äganderätt" ⁽⁶⁾ följt av nya förhandlingar med medlemsstaterna.

2.2.5 Som en följd av det bristande samförståndet och efter rådets beslut av den 10 mars 2011 föreslog kommissionen den 13 april 2011 ⁽⁷⁾ skapandet av ett europeiskt patent med enhetlig verkan inom ramen för ett fördjupat samarbete. Samtliga medlemsstater utom Italien och Spanien godtog denna lösning ⁽⁸⁾.

2.3 "Patentpaketet" består av två förordningar (förordning (EU) nr 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd och rådets förordning (EU) nr 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang ⁽⁹⁾) och ett internationellt avtal som utgör grunden för ett enhetligt patentskydd inom EU.

⁽³⁾ EGT C 337, 28.11.2000.

⁽⁴⁾ Rådet (konkurrenskraft) var mycket nära att nå ett avtal om dessa kvarstående frågor vid sitt möte i november 2003 (se MEMO/03/245), men lyckades inte komma överens om tidsfristen för inlämning av översättningar av patentkrav.

⁽⁵⁾ COM(2007) 165 final.

⁽⁶⁾ COM(2008) 465 final.

⁽⁷⁾ Rådets beslut 2011/167/EU om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd.

⁽⁸⁾ Man kan påminna om att Spanien och Italien den 22 mars 2013 väckte talan vid EU-domstolen och yrkade att domstolen skulle ogiltigförklara förordningarna om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd (C-146/13 och C-147/13). Begäran avsågs av EU-domstolen den 16 april 2013.

⁽⁹⁾ EUT L 361, 31.12.2012.

2.4 Den enhetliga patentdomstolen inrättas genom ett internationellt avtal mellan 25 medlemsstater (Spanien och Polen är inte avtalspartner) som undertecknades den 19 februari 2013, i anslutning till rådets (konkurrenskraft) ⁽¹⁰⁾ möte men utanför EU:s institutionella ram ⁽¹¹⁾. Den ska få behörighet i tvister om kommande enhetliga patent och de "klassiska" europeiska patent som redan finns ⁽¹²⁾.

2.4.1 Det handlar om en specialiserad ad-hoc-domstol med lokala och regionala underavdelningar i EU. I stället för parallella förfaranden i nationella domstolar borde de tvistande parterna kunna få ett snabbt och högkvalitativt domslut, giltigt i alla de medlemsstater där patentet gäller.

2.4.2 Europeiska rådet beslutade i juni 2012 att förlägga sätet för förstainstansrättens centrala avdelning till Paris och de två specialavdelningarna till London respektive München ⁽¹³⁾.

2.4.3 Med detta nya system kommer en enda kontaktpunkt att skapas för ansökan om europeiska patent med enhetlig verkan i de medlemsstater som ingår i det fördjupade samarbetet samt en domstol med flera behörigheter, från patentintrång, fastställsetalan om att det inte föreligger något intrång, talan om interimistiska åtgärder och skyddsåtgärder, till förelägganden, talan om upphävande av patent osv. Domstolen ska också ha behörighet att undersöka frågor inom ramen för artikel 32.1 i om Europeiska patentverkets beslut.

2.5 EESK har gått i första ledet bland dem som sedan länge efterlyst och stött inrättandet av ett EU-patent, såväl i yttranden efter remiss om industriell äganderätt och inre marknaden ⁽¹⁴⁾ som i initiativyttanden och förberedande yttranden ⁽¹⁵⁾.

2.5.1 Kommittén har också efter remiss avgett yttranden om två förslag till rådets beslut, nämligen "beslut om att ge domstolen behörighet i mål om gemenskapspatent" ⁽¹⁶⁾ och "beslut om att upprätta gemenskapspatenträtten och om överprövning vid förstainstansrätten" ⁽¹⁷⁾.

2.6 Däremot uppmanades inte EESK uttala sig om det så kallade patentpaketet, som resulterade i förordningarna (EU) nr 1257/2012 och nr 1260/2012 av den 17 december 2012 ⁽¹⁸⁾, eller utkastet till avtal om en enhetlig patentdomstol, som undertecknades den 19 februari 2013 ⁽¹⁹⁾.

3. Europaparlamentets och rådets förslag

3.1 I artikel 89 i avtalet om en enhetlig patentdomstol fastställs att det ska träda i kraft

a) den 1 januari 2014,

eller

⁽¹⁰⁾ Dagen före undertecknandet gav Europaparlamentet sitt klartecken. Bernhard Rapkays betänkande om förordningen om skapandet av ett enhetligt patentskydd antogs med 484 röster för, 164 röster emot och 35 nedlagda röster (medbeslutandeförfarandet). Rafael Baldassarres resolution om översättningsbestämmelserna antogs med 481 röster för, 152 röster emot och 49 nedlagda röster (samrådsförfarande). Klaus-Heiner Lehnes resolution antogs med 483 röster för, 161 röster emot och 38 nedlagda röster. Resolutionen behandlade jurisdiktion vid patenttvister och var en icke-lagstiftande text.

⁽¹¹⁾ Se rådets dokument 16351/12+COR 1 och 6590/13 PRESSE 61, 19.2.2013.

⁽¹²⁾ EUT C 175, 20.6.2013.

⁽¹³⁾ Artikel 7 i avtalet om en enhetlig patentdomstol.

⁽¹⁴⁾ Se följande yttranden: EGT C 155, 29.5.2001, s. 80; EUT C 61, 14.3.2003, s. 154; EUT C 256, 27.10.2007, s. 3; EUT C 306, 16.12.2009, s. 7; EUT C 18, 19.1.2011, s. 105; EUT C 376, 22.12.2011, s. 62; EUT C 68, 6.3.2012, s. 28; EUT C 234, 30.9.2003, s. 55; EUT C 234, 30.9.2003, s. 76; EUT C 255, 14.10.2005, s. 22; EUT C 93, 27.4.2007, s. 25; EUT C 204, 9.8.2008, s. 1; EUT C 77, 31.3.2009, s. 15; EUT C 132, 3.5. 2011, s. 47; EUT C 9, 11.1.2012, s. 29; EUT C 24, 28.1.2012, s. 99; EUT C 76, 14.3.2013, s. 24.

⁽¹⁵⁾ Se följande yttranden: EUT C 100, 30.4.2009, s. 65; EUT C 44, 11.2.2011, s. 68; EUT C 143, 22.5.2012, s. 17; EUT C 299, 4.10.2012, s. 165; CESE3154/2013 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽¹⁶⁾ EUT C 112, 30.4.2004, s. 81.

⁽¹⁷⁾ EUT C 112, 30.4.2004, s. 76.

⁽¹⁸⁾ Förslagen COM(2011) 215/3 final och COM(2011) 216/3 final, 13.4.2011.

⁽¹⁹⁾ Utkast till avtal om en enhetlig patentdomstol och utkast till stadga – slutlig text reviderad av ordförandeskapet 16074/11, 11.11.2011.

b) den första dagen i den fjärde månaden efter det att det trettonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet, varav tre ska vara från de tre medlemsstaterna med det största antalet gällande europeiska patent under det år som föregick året för avtalets undertecknande (Tyskland, Frankrike, Storbritannien), har deponerats i enlighet med artikel 84,

eller

c) den första dagen i den fjärde månaden efter dagen för ikraftträdande av ändringarna av förordning (EU) nr 1215/2012 vad gäller förhållandet mellan den förordningen och detta avtal, beroende på vilket som inträffar sist.

3.2 Syftet med detta förslag från Europaparlamentet och rådet är att anta nödvändiga ändringar till förordning (EU) nr 1215/2012 så att den för det första säkerställer förenligheten mellan avtalet om en enhetlig patentdomstol och förordningen, för det andra klargör jurisdiktionen i fråga om svarande från tredjeland ⁽²⁰⁾.

3.3 Samtidigt, och med beaktande av Beneluxdomstolens parallella behörigheter inom olika områden, bl.a. i fråga om immateriella rättigheter, beaktas i förslaget också (efter antagandet av protokollet av den 15 oktober 2012 om ändring av fördraget av den 31 mars 1965 om upprättande och stadgar för en Benelux-domstol) att det ovannämnda protokollet till Beneluxfördraget innebär att Bryssel I-förordningen (omarbetad) måste ändras, i första hand för att säkerställa förenligheten mellan det omarbetade fördraget och Bryssel I-förordningen (omarbetad) och i andra hand för att avhjälpa bristen på gemensamma bestämmelser om behörighet med avseende på svarande i tredjeland ⁽²¹⁾.

3.4 Den text som behandlas här innebär alltså förslag till följande ändringar av förordning (EU) nr 1215/2012:

a) Bestämmelser om förhållandet mellan avtalet om en enhetlig patentdomstol och protokollet till Beneluxfördraget från 1965 å den ena sidan samt Bryssel I-förordningen å den andra.

b) Bestämmelser som kompletterar de gemensamma bestämmelserna om behörighet i förhållande till svarande i tredjeland när civil- eller handelsrättsliga tvister anhängiggörs vid den enhetliga patentdomstolen eller Beneluxdomstolen i frågor som omfattas av avtalet om en enhetlig patentdomstol eller protokollet till Beneluxfördraget 1965.

3.5 I synnerhet innebär dessa ändringar att en ny mening fogas till skäl 14 och att fyra nya bestämmelser läggs till, nämligen artiklarna 71a–71d, i förordning (EU) nr 1215/2012.

4. Anmärkningar

4.1 Av de tre villkor som måste uppfyllas för att avtalet om en enhetlig patentdomstol ska kunna träda i kraft är det enda som är avhängigt åtgärder från EU-institutionerna den som rör ändringen av förordning (EU) nr 1215/2012 ⁽²²⁾, som upphäver förordning (EG) nr 44/2001 (Bryssel I-förordningen) ⁽²³⁾.

4.2 De ändringar som föreslås är **nödvändiga, adekvata, vederbörligen motiverade och lämpliga**.

De är nödvändiga av följande skäl:

a) För det första bör man tydligt och klart fastslå att både den enhetliga patentdomstolen och Beneluxdomstolen är att betrakta som sådana domstolar som avses i förordning (EU) nr 1215/2012, för att tillgodose kraven på rättssäkerhet och förutsebarhet för svarande som kan stämmas inför domstol i en annan medlemsstat än den som anges i denna förordning.

b) Den enhetliga patentdomstolen och Beneluxdomstolen bör dessutom kunna utöva sin behörighet gentemot svarande som inte har sin hemvist i någon av medlemsstaterna. Denna förordning bör vidare fastställa i vilka fall den enhetliga patentdomstolen och Beneluxdomstolen kan utöva subsidiär behörighet. Syftet med detta förslag är uppenbart: Att ge tillgång till rättssystemet och att undvika att domstolarna avger olika beslut i samma fråga.

⁽²⁰⁾ Detta förslag gick ut till samtliga nationella parlament i EU:s medlemsstater den 17 september 2013, med tillämpning av subsidiaritetsprincipen (SG-Greffe (2013)D/14401).

⁽²¹⁾ Beneluxdomstolen, som inrättades genom ett fördrag av den 31 mars 1965, är en gemensam domstol för Belgien, Luxemburg och Nederländerna som har till uppgift att säkerställa en enhetlig tillämpning av bestämmelser som är gemensamma för Beneluxländerna på olika områden, såsom immaterialrätt. Genom protokollet av den 15 oktober 2012 kan emellertid denna domstol ges ytterligare befogenheter och behörighet att behandla de områden som omfattas av Bryssel I-förordningen, trots att dess ursprungliga funktion i huvudsak bestod i att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av bestämmelser som är gemensamma för Beneluxländerna.

⁽²²⁾ EUT L 351, 20.12.2012, s. 1; se yttrande EUT C 218, 23.7.2011, s. 78.

⁽²³⁾ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1; se yttrande EGT C 117, 26.4.2000, s. 6.

- c) Bestämmelserna i förordning (EU) nr 1215/2012 om litispens och mål som har samband med varandra bör inte bara tillämpas när talan väcks vid domstol i medlemsstater där de ovannämnda internationella avtalen tillämpas och vid domstol i sådana medlemsstater där dessa avtal inte är tillämpliga, utan också under den övergångsperiod som avses i artikel 83.1 i avtalet om en enhetlig patentdomstol när talan i vissa typer av tvister om Europapatent som avses i den bestämmelsen väcks vid den enhetliga patentdomstolen å ena sidan och vid en nationell domstol i en medlemsstat som anslutit sig till avtalet om en enhetlig patentdomstol å den andra.
- d) Domar som meddelats av den enhetliga patentdomstolen eller Beneluxdomstolen bör erkännas och verkställas i medlemsstater som inte anslutit sig till de olika internationella avtalen i enlighet med förordning (EU) nr 1215/2012.
- e) Slutligen bör de domar som meddelats av domstolar i medlemsstater som inte anslutit sig till de olika internationella avtalen även fortsättningsvis erkännas och verkställas i de övriga medlemsstaterna i enlighet med förordning (EU) nr 1215/2012.

4.3 De planerade ändringarna är **lämpliga med avseende på de fastställda målen** i följande avseenden:

- a) De utgör ett förtydligande av att den enhetliga patentdomstolen och Beneluxdomstolen är att betrakta som sådana domstolar som avses i Bryssel I-förordningen.
- b) De utgör ett förtydligande av hur behörighetsreglerna ska tillämpas på den enhetliga patentdomstolen och Beneluxdomstolen när det gäller svarande med hemvist i medlemsstaterna. De innebär dessutom enhetliga bestämmelser om internationell behörighet i förhållande till svarande i tredjeland när talan väcks mot dem vid den enhetliga patentdomstolen eller Beneluxdomstolen i situationer där Bryssel I-förordningen saknar sådana bestämmelser och endast hänvisar till nationell lagstiftning.
- c) De ger en definition av hur bestämmelserna om litispens och mål som har samband med varandra ska tillämpas på den enhetliga patentdomstolen och Beneluxdomstolen å ena sidan samt på nationella domstolar i medlemsstater som inte är avtalsparter i de olika internationella avtalen å den andra, samt en definition av hur dessa bestämmelser ska tillämpas under den övergångsperiod som avses i artikel 83.1 i avtalet om en enhetlig patentdomstol.
- d) De innebär ett förtydligande av vilken verkan bestämmelserna om erkännande och verkställighet har i förbindelserna mellan medlemsstater som är parter respektive sådana medlemsstater som inte är parter i de olika internationella avtalen.

4.4 De ändringar som föreslås är **vederbörligen motiverade** i den motiveringsdel som föregår och inleder förslaget till förordning.

4.4.1 Slutligen kommer ändringarna vid en **lämplig tidpunkt** eftersom förordning (EU) nr 1215/2012 är tillämplig fr.o.m. den 10 januari 2015, avtalet om en enhetlig patentdomstol träder i kraft den första dagen i den fjärde månaden efter dagen för ikraftträdande av ändringarna av förordning (EU) nr 1215/2012, och dessa träder i kraft samma dag, dvs. den 10 januari 2015 (artikel 2 i förslaget).

4.5 **EESK instämmer därför i och ställer sig bakom förslaget** med tanke på att kommittén anser att det är adekvat och nödvändigt för att säkerställa en enhetlig och konsekvent tillämpning av avtalet om en enhetlig patentdomstol, protokollet om att utvidga Beneluxdomstolens behörighet samt Bryssel I-förordningen (omarbetning).

4.6 **EESK beklagar dock att kommittén inte rådfrågats** i samband med antagandet av "patentpaketet" (förordning (EU) nr 1257/2012 och förordning (EU) nr 1260/2012) eller förslaget till internationellt avtal som skulle utgöra grunden för ett enhetligt patentskydd inom EU.

4.6.1 Vi vill ändå ta tillfället i akt att välkomna flexibiliteten i samexistensen mellan det europeiska patentet och det europeiska patentet med enhetlig verkan eftersom detta system ger möjlighet att välja det alternativ som passar bäst: ett europeiskt patent som gäller i några medlemsstater eller ett europeiskt patent med enhetlig verkan som gäller i alla de 25 medlemsstater som ingår i det fördjupade samarbetet.

4.6.2 Den förenkling som eftersträvas med "patentpaketet" är dock något osäker eftersom det fortfarande inte är klart hur systemet ska genomföras.

I den förklaring som bifogats avtalet föreskrivs inrättandet av en kommitté sammansatt av företrädare för medlemsstaterna, med uppgift att genomföra "alla praktiska arrangemang för att den enhetliga patentdomstolen ska kunna fungera korrekt". Denna kommitté har bl.a. till uppgift att utarbeta domstolens rättegångsregler och arrangera utbildningen för domare⁽²⁴⁾.

4.6.2.1 Det faktum att det samtidigt finns skiljeförfaranden⁽²⁵⁾ och en möjlighet att väcka talan vid den enhetliga patentdomstolen väcker också frågor eftersom domstolens behörighet kommer att skifta under övergångsperioden på sju år.

4.6.2.2 Patentpaketets ikraftträdande präglas dessutom av stor rättslig komplexitet eftersom det är kopplat till den tidpunkt då avtalet om en enhetlig patentdomstol träder i kraft, i enlighet med den formel som redovisas i punkt 3.1 ovan.

4.6.2.3 Även själva strukturen för den enhetliga patentdomstolen är förvirrande. Förstainstansrätten ska ha en central avdelning fördelad på tre städer: Paris för industriella processer, transporter, textil, papper, bygg- och anläggningsteknik, fysik och elektricitet; London för kemi, metallurgi, förnödenheter, bl.a. farmakologi, samt München för mekanik, belysning, uppvärmning, militärmateriel och sprängämnen. Lokala avdelningar kan därefter inrättas inom medlemsstaterna, och regionala avdelningar kan inrättas för minst två medlemsstater. Slutligen ska överinstansrätten ha sitt säte i Luxemburg.

4.6.2.4 Att det inte är möjligt att på förhand veta hur högt det sammantagna beloppet av domstolsavgifterna kommer att bli kan avhålla en svarande från att vidta åtgärder genom den enhetliga patentdomstolen för att försvara sina rättigheter. Detta kan undergräva svarandens rätt till rättslig prövning.

4.6.2.5 Artikel 14.2 i de föreslagna rättegångsreglerna för den enhetliga patentdomstolen⁽²⁶⁾ kan svårigen förenas med artikel 49 i avtalet mellan de avtalslutande medlemsstaterna om inrättande av den enhetliga patentdomstolen, särskilt när behörigheten för den avdelning där målet är anhängiggjort bygger på artikel 33.1 a. Det är särskilt svårt att förstå exakt vilket språk som ska användas. Enligt artikel 49.3 i avtalet får parterna enas om förfarandespråket med förbehåll för den behöriga satsens godkännande, medan det i artikel 14.2 står att käromålet ska avfattas på det språk på vilket svaranden bedriver sin verksamhet i sin medlemsstat. För att undvika feltolkningar rekommenderar EESK att artikel 14.2 antingen stryks eller ändras väsentligt.

4.6.2.6 Hur framgångsrik den enhetliga patentdomstolen blir beror till stor del på kvaliteten på de utvalda domarna. Även om de kommer från olika medlemsstater och har mycket olika erfarenheter på grund av de många skillnaderna mellan medlemsstaternas processrättsliga system måste domarna följa den nya enhetliga patentdomstolens förfaranden. För att den enhetliga patentdomstolen ska bli en framgång är det därför av stor vikt att de utnämnda domarnas utbildning är av hög kvalitet och mycket gedigen, inte bara i fråga om de tillämpliga nya rättegångsreglerna utan också när det gäller språkfärdigheter som är avgörande för domstolen.

4.7 Mot bakgrund av denna komplexitet måste man välkomna enkelheten i de fyra nya bestämmelser som ska införas i Bryssel I-förordningen.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

⁽²⁴⁾ <http://www.unified-patent-court.org/>.

⁽²⁵⁾ Artikel 35 i avtalet om en enhetlig patentdomstol.

⁽²⁶⁾ Ibland används den engelska förkortningen UPC (Unified Patent Court).

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: En öppen utbildning: Innovativ inlärning och undervisning med ny teknik och öppna utbildningsresurser för alla”

COM(2013) 654 final

(2014/C 214/06)

Föredragande: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Medföredragande: **Pavel TRANTINA**

Den 25 september 2013 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

”Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – En öppen utbildning: Innovativ inlärning och undervisning med ny teknik och öppna utbildningsresurser för alla”

COM(2013) 654 final.

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 6 februari 2014.

Vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari 2014) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 226 röster för, 2 röster emot och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Användningen av IKT-verktyg blir ständigt allt vanligare inom alla områden i våra liv. Ett digitalt tillvägagångssätt inom utbildningssystemen kan enligt EESK:s mening hjälpa till att förbättra kvaliteten och kreativiteten i den undervisning som tillhandahålls samhället, framför allt om det tillämpas med sunt förnuft.

1.2 Kommittén är övertygad om att lärarna spelar en central roll när det gäller att göra initiativet ”En öppen utbildning” till en framgång. Deras deltagande i utformningen och genomförandet av initiativet, i kombination med lämplig fortbildning, är en avgörande faktor för möjligheten att på ett innovativt sätt åstadkomma ”en öppen utbildning” som drar nytta av ny teknik och öppna utbildningsresurser för att främja undervisning och lärande för alla.

1.3 För att initiativet ska bli en framgång och ge konkreta resultat är det viktigt att det sker en mobilisering av alla aktörer och att man stöder inrättandet av ”partnerskap för lärande” i samhället, där skolor, företag, kommunala organ, arbetsmarknadens parter, organisationer inom det civila samhället, icke-statliga organisationer med fokus på ungdomsfrågor, ungdomsledare och andra som arbetar för lokalsamhället, föräldrar och elever deltar i utformningen och genomförandet av ”kursplanerna”. Allt detta bör ske i en sund anda som främjar ett paradigmskifte på undervisningsområdet.

1.4 Det är viktigt att använda de tillgängliga finansieringsprogrammen på europeisk och, inte minst, nationell nivå på ett effektivt sätt för att stödja en optimal användning av nya teknikformer och öppna utbildningsresurser som har anpassats till kursplanerna på ett lämpligt sätt. Man måste utvärdera, sprida och uppmuntra den goda praxis som finns i vissa medlemsstater, till exempel i fråga om incitament riktade till företag som vill förse skolor med ny informations- och kommunikationsteknik (IKT).

1.5 EESK anser att det är ytterst viktigt att hela samhället har klar kännedom om verktygen för erkännande av färdigheter som förvärvats genom användningen av IKT och att användningen av dessa bör utvärderas regelbundet. Europeiska området för färdigheter och kvalifikationer, som för närvarande håller på att utarbetas, bör bidra till denna satsning på öppenhet och validering av färdigheter. Detta är ytterst nödvändigt för att garantera att hela samhället är tillfreds med systemet.

1.6 EESK instämmer med eftertryck i att det krävs en välplanerad heltäckande syn vid tillämpningen av åtgärder för att främja användningen av nya teknikformer i lärandeprocesserna, när det gäller såväl storskaliga öppna nätkurser som öppna utbildningsresurser. Lärarna kommer utan tvivel att spela en central roll i hela utbildningsprocessen även i fortsättningen på basis av lämplig utbildning och adekvata incitament. Den teknikbaserade utbildningen medför nya utmaningar för Europa. Teknik utan lärare förlorar sitt utbildningsvärde, medan lärare som är väl förtrogna med digitalteknik kommer att förbli centrala aktörer i arbetet för att göra utbildning attraktiv för eleverna.

1.7 EESK erinrar om behovet av ökad integration vid användningen av IKT-verktyg, framför allt av elever från mindre gynnade miljöer som inte har möjlighet att införskaffa nödvändig utrustning, få en tillfredsställande internettillgång och köpa innehåll. Det finns åtskilliga exempel på bästa praxis från hela Europa som visar hur man kan komma till rätta med dessa hinder och förse de berörda eleverna med de verktyg de behöver. Denna bästa praxis måste spridas och uppmuntras.

1.8 EESK anser också att ny internetbaserad teknik gör det möjligt att utbyta kunskap över landsgränserna, vilket främjar harmoniseringen av medlemsstaternas utbildningssystem. Detta är viktigt för framtida arbetstagares och arbetsgivares rörlighet på de förenade marknaderna i Europa, vilket kommer att vara av nytta för EU.

1.9 EESK anser att Europeiska kommissionen bör se till att det finns tillräckliga stöd- och samordningsmekanismer som gör det möjligt att snabbt och effektivt genomföra de förslag som diskuteras i detta dokument, mäta framsteg och främja utbytet av bästa praxis på EU-nivå. Enligt kommitténs bedömning kommer ett korrekt genomförande av förslagen också att bidra till att Europa 2020-strategins övergripande mål uppnås.

2. Bakgrund

2.1 Europeiska kommissionen lanserade initiativet "En öppen utbildning" som en handlingsplan för att komma till rätta med den otillräckliga eller ineffektiva användningen av informations- och kommunikationstekniken i utbildningsprocessen och andra digitala utmaningar som hindrar skolor och universitet från att tillhandahålla en utbildning som är av hög kvalitet och som ger de digitala färdigheter som kommer att krävas i 90 % av alla jobb år 2020.

2.2 Drivkrafterna bakom detta gemensamma initiativ är kommissionsledamöterna Androulla Vassiliou, ansvarig för utbildning, kultur, flerspråkighet och ungdomsfrågor, och Neelie Kroes, som är kommissionens vice ordförande och ansvarig för den digitala agendan. Initiativet fokuserar på tre områden:

- Fler möjligheter till innovation för organisationer, lärare och studerande.
- Ökad användning av öppna läresurser så att allt läromaterial som produceras med offentliga medel är tillgängligt för alla.
- Bättre IKT-infrastruktur och ökad tillgång till digitala resurser i skolor.

2.3 Initiativen med koppling till handlingsplanen "En öppen utbildning" kommer att finansieras med stöd från EU:s nya program Erasmus+ för utbildning, ungdomar och idrott och det nya programmet Horisont 2020 för forskning och innovation. Man kommer också att avsätta medel från EU:s strukturfonder. Genom Erasmus+ kommer t.ex. utbildningsanstalter att kunna få ekonomiskt stöd så att de kan anpassa sina verksamhetsmodeller till den tekniska utvecklingen och stödja lärarnas kompetensutveckling genom öppna nätkurser. Alla läresurser som tas fram med stöd av Erasmus+ kommer att vara tillgängliga kostnadsfritt med öppna licenser.

2.4 Inverkan av initiativet "En öppen utbildning" kommer att stärkas genom ett antal rekommendationer som kommer att publiceras nästa sommar av högnivågruppen för modernisering av den högre utbildningen. Gruppen inrättades av kommissionsledamot Androulla Vassiliou och leds av Irlands tidigare president Mary McAleese. Den håller just nu på att bedöma de bästa sätten att utnyttja nya metoder för undervisning och lärande inom högre utbildning.

2.5 Initiativet knyter också an till den nya koalitionen för digitala arbetstillfällen, en plattform inom vilken en rad olika intressegrupper tillsammans kan arbeta för att komma till rätta med bristen på it-kompetens och arbetskraft för de uppskattningsvis 900 000 lediga it-relaterade jobb som finns.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Såsom John Dewey har påpekat är utbildning en social process, och det kommer den fortfarande att vara även med en omfattande användning av IKT. Dess roll är inte bara att överföra kunskap, utan också att fostra medborgare.

3.2 EESK välkomnar Europeiska kommissionens meddelande "En öppen utbildning" eftersom det kan bidra till att främja ett modernt utbildningssystem som klarar av att utveckla studenternas, lärarnas och hela samhällets färdigheter och som gör det lättare att utnyttja nya datafärdigheter och nya IKT-lösningar, och på så sätt bidrar till att göra kunskapsöverföringen mer effektiv.

3.3 Utbildning är en av det moderna samhällets grundpelare och en mänsklig rättighet. Inget land kan överleva eller utvecklas utan ett välfungerande utbildningssystem. I dag ligger nyckeln till framgång i att man använder IKT i kunskapsöverföringen och kombinerar moderna och traditionella metoder. Utbildningen måste följa en lämplig strategi som dels fokuserar på en integrerad utveckling av varje enskild individ, dels svarar mot marknadens behov av färdigheter. Man får inte bortse från behoven på de kommersiella marknaderna, men EU:s utbildningssystem bör också ta hänsyn till behoven på de icke-kommersiella marknaderna, till exempel i fråga om vissa områden inom forskning, vetenskap och konst.

3.4 Skolorna har alltid legat i framkant i fråga om innovation. Därför anser EESK att balansen mellan så kallade "traditionella" undervisningsmetoder och tillämpningen av nya teknikformer och strategier är avgörande för att undervisningen ska ge önskat resultat. Dessutom anser EESK att utbildningssystemen måste anpassas till den globala samhällsutvecklingen och de nya utmaningarna.

3.5 Kommittén har i flera års tid uppmärksammat frågan om innovativa strategier på utbildningsområdet⁽¹⁾. Till exempel påpekade EESK i sitt nyligen publicerade yttrande "En ny syn på utbildning" att man även i fortsättningen måste lägga särskild tyngd på de tekniska och naturvetenskapliga ämnena samt matematik (STEM) i utbildningssystemen eftersom dessa ämnen befinner sig i kärnan av ett samhälle som domineras av teknik och teknisk utveckling samt för att det kommer att finnas en mycket stor efterfrågan på arbetstagare med avancerade vetenskapliga och tekniska kunskaper. Det är dock mycket viktigt att dessa ämnen presenteras för eleverna på ett mer kreativt och attraktivt sätt redan i förskolan. Denna tidiga strategi har gett goda resultat och är ett exempel på bästa praxis i åtskilliga medlemsstater.

3.6 Både digitala lösningar och online-lösningar är viktiga när det gäller utbildning. När man tar nytt material och nya format och färdigheter till hjälp för att överföra kunskaper är det dock viktigt att förbättra innehållet, inlärnings-effektiviteten och studieresultaten.

3.7 EESK anser att deltagandet av lärarkåren, och de arbetsmarknadsparter som företräder deras intressen, spelar en avgörande roll för att man på ett effektivt sätt ska kunna göra utbildningen öppnare. Kommittén stöder i detta sammanhang planerna på att främja nätverk för volontärlärare där de kan utbyta god praxis och lansera nya initiativ.

3.8 Kommittén är införstådd med att den nya digitala strategin och den nya digitala miljön skapar stora möjligheter för företagen. Samtidigt vill EESK mana till försiktighet, i synnerhet när det gäller användningen av öppen källkod. Kommitténs uppfattning är visserligen att öppna kurser och resurser kan spela en viktig roll i processen, men marknaden behöver en viss (frivillig) klassificering och standardisering med hänsyn till frågorna om certifieringsprocessen och immateriella rättigheter⁽²⁾. En kritisk analys av utbildningsresursernas kvalitet är också viktig och önskvärd.

3.9 Kommittén är medveten om fördelarna med en sektor med "öppna utbildningsresurser", förutsatt att dessa är relevanta för undervisningsprocesserna och kan främja inläringen av språk. Det är meningslöst att ge allmänheten obegränsad tillgång till öppet och högkvalitativt undervisningsmaterial om samhället inte kan dra nytta av det på grund av att det tillhandahålls på ett språk som en majoritet av medborgarna inte behärskar.

3.10 Trots de politiska strategier på EU-nivå som förespråkas i dokumentet råder det enligt EESK:s mening inga tvivel om att åtgärdernas tillämpning i praktiken är beroende av hur de enskilda medlemsstaterna utformar sin politik. Därför efterlyser EESK ett verkligt engagemang från de politiska ledarna i medlemsstaterna för att garantera att de rekommenderade åtgärderna på EU-nivå tillämpas oavsett hur långt de olika medlemsstaterna har kommit på detta område.

⁽¹⁾ EUT C 181, 21.6.2012, s. 143–149; EUT C 68, 6.3.2012, s. 11–14 och EUT C 68, 6.3.2012, s. 1–10.

⁽²⁾ EUT C 191, 29.6.2012 – kapitel 4.

3.11 I likhet med alla andra stora förändringar kräver denna "revolution", såsom vi redan har påpekat, att de politiska ledarna i alla medlemsstater engagerar sig. Därför anser EESK att de tillgängliga finansieringsprogrammen – de europeiska och i synnerhet de nationella – bör användas på ett adekvat sätt för att stödja den föreslagna "revolutionen" på utbildningsområdet. Det är förvisso sant att programmet Erasmus+ och ett antal åtgärder inom ramen för programmet Horisont 2020 inte utgör någon universallösning, trots den högst välkomna ökningen av budgetanslagen, men en lämplig samordning mellan de nationella budgetarna och dessa program skulle på ett påtagligt sätt kunna främja utbildningssystemen. Denna sorts tillvägagångssätt kräver rätt politiska strategier och beslut i varje medlemsstat, eftersom det inte finns någon lösning som passar alla.

3.12 Oavsett det som har sagts om den digitala teknikens betydelse är det viktigt att utbildningen också är öppen för andra inlärningsformer (till exempel icke-formell utbildning utanför skolan). I detta sammanhang är det också värt att påpeka att medierna (i egenskap av informella inlärningsresurser) fortfarande spelar en relativt begränsad roll i utbildningsprocessen, trots deras enorma potential som komplement till den formella utbildningen och deras betydelse för förståelsen av digitalt innehåll.

3.13 Främjandet av ny teknik måste bygga på principerna om tillgänglighet för och social integration av alla som deltar i studier, och man måste framför allt ta hänsyn till studenternas varierande sociala bakgrund och det faktum att deras kontakter med IT-världen skiljer sig åt beroende på deras bakgrund.

3.14 EESK erinrar om behovet av att inte bara involvera de studerande utan hela samhället i identifieringen av bästa praxis och de strategier som tydligt bidrar till att förbättra studieresultaten.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Öppna lärmiljöer

4.1.1 Det krävs fler och bättre investeringar i utbildningens och fortbildningens kvalitet för att förbättra färdigheterna och anställbarheten i länderna inom EU. Prioriteringarna måste vara tydliga för hela samhället, i synnerhet i vissa medlemsstater. Det är inte logiskt att investera i infrastruktur om man samtidigt drar ner på lärarnas fortbildning. Investeringarna måste fylla två syften, nämligen att i) stärka skolornas logistiska kapacitet och stödinfrastruktur och ii) förbättra kunskapselementet i utbildningsprocessen. Detta upplägg är ytterst viktigt för att se till att man fullt ut utnyttjar de möjligheter som står till buds inom ramen för de olika europeiska och nationella finansieringsprogrammen.

4.1.2 Det bör ske ett storskaligt utbyte av bästa praxis. Trots skillnaderna (inte bara de strukturella utan även de kulturella) mellan medlemsstaterna kan idéer, processer och strategier anpassas till den aktuella situationen i ett specifikt land. EESK välkomnar kommissionens planer på att inrätta ett nätverk på europeisk nivå med syftet att främja bästa metoder och sprida dem till alla medlemsstater.

4.1.3 Eleverna kan ha en naturlig talang i fråga om digital teknik, men om processen ska lyckas måste de fortfarande få vägledning för att kunna lära sig att använda ny teknik i utbildningssyfte på ett sätt som verkligen gynnar processen. Vissa rutiner vad gäller teknikanvändningen måste också förändras. De måste vänja sig vid att utföra uppgifter med hjälp av tekniken, vilket till en början kan kännas som en utmaning. Med tiden kommer det dock att kännas mer givande. I många avseenden kommer det att krävas lika stora förändringar från elevernas och studenternas sida som från lärarnas, och denna gemensamma insats måste vara ett led i processen.

4.1.4 Tekniken måste ses som ett medel och inte som ett mål. Om man inte visar lärarna, studenterna och eleverna hur de ska använda de nya verktygen kommer de att använda dem på ett föråldrat sätt. Rektorer och andra ansvariga på skolorna måste se till att föräldrarna hålls informerade om nya inlärningsmetoder, så att dessa tillämpas på rätt sätt. Utbildningssektorn kommer att behöva ledare med visioner.

4.1.5 I undervisningsprocessen spelar lärarna en viktigare roll än klassrummets storlek, den tid som tillbringas i klassrummet, tillgången till eller frånvaron av teknik i klassrummet eller skolans eller klassens organisation. Det faktum att tekniken håller på att "invadera" skolorna kan ses som en anledning att förbättra lärarnas status, vilket innebär att man måste erkänna och stärka lärarnas centrala roll i samhället. Integreringen av nya utbildningsprocesser och ny undervisningsteknik i klassrummen är inte någon enkel uppgift, utan kräver kvalificerade lärare som är motiverade att leda förändringsprocessen framåt.

4.1.6 De politiska beslutsfattarna måste därför se till att tekniken inte påtvingas utbildningssektorn på ett sätt som undergräver lärarnas professionalism och engagemang. Det är tekniken som ska utgöra ett hjälpmedel i utbildningsprocessen, under ledning av lärarna, och inte tvärt om.

4.1.7 Rent generellt bör investeringarna i lärarnas fortbildning vara högre än de belopp som läggs på själva tekniken.

4.1.8 Tekniken tenderar ofta att vara till störst nytta för de elever som är i minst behov av hjälp. Statistiken visar att universitetsstuderande och personer med akademisk examen är mer benägna än andra att fullfölja en storskalig öppen nätkurs. Det räcker inte med storskaliga öppna nätkurser för att lösa de mest trängande utbildningsbehoven, men det skulle vara värdefullt att introducera dem i gymnasie- och yrkesutbildningen.

4.1.9 Öppenhet och erkännande av färdigheter som förvärvats med hjälp av IKT (både i och utanför skolan) spelar en mycket viktig roll, och man måste också se till att förfarandena för erkännande håller hög kvalitet. Elever, lärare och arbetsgivare måste delta i utformningen av förfarandena för erkännande och motiveras av dem.

4.2 Öppna utbildningsresurser

4.2.1 För att främja användningen av digitala resurser och digitalt innehåll står det klart att man måste uppmuntra inläringen av främmande språk (i synnerhet engelska), inte bara bland studenterna utan också bland lärarna.

4.2.2 Inrättandet av digitala klassrum förutsätter att de som utformar dem har de pedagogiska och organisatoriska färdigheter som krävs. Klassrummen kan öka det digitala lärandets genomslagskraft om de utformas som aktiva inlärningsmiljöer som fokuserar på studenterna och om de får resurser som gör det möjligt att tillgodose utbildningsbehoven hos alla slags studenter.

4.2.3 Kommittén instämmer i att webbplatsen "Open Education Europa" är ett viktigt steg när det gäller att ge samhället möjlighet att följa processen. EESK anser att användningen av denna webbplats måste främjas på ett lämpligt sätt och att dess innehåll måste övervakas och utvärderas kontinuerligt. Man måste fästa särskild vikt vid resursernas språkliga mångfald för att underlätta deras användning.

4.3 Sammankoppling och innovation

4.3.1 Kommittén är medveten om att IKT-infrastrukturens kapacitet varierar mellan medlemsstaterna och påpekar att detta är ett viktigt faktum att beakta vid genomförandet av de olika förslagen. Man bör dock börja prioritera/fortsätta att prioritera utvecklingen av bredbandsinfrastruktur, framför allt i avlägsna områden.

4.3.2 Det är viktigt att se till att missgynnade grupper får en mer omfattande tillgång till IKT för att underlätta deras integration. Samhällstjänster/kulturcentrum som erbjuder tillgång till internet och onlinekurser, samt "e-bibliotek" på skolor, erbjuder en enorm potential.

4.4 Varaktiga insatser för att dra nytta av den digitala revolutionens möjligheter

4.4.1 EESK anser att det är mycket viktigt att utvärdera konsekvenserna av den politik som förs på detta område. Som vi redan har påpekat finns det olika strategier, och olika samhällsgrupper deltar i varierande utsträckning i utbildningsprocessen. Det måste vara möjligt att mäta den "digitala revolutionen" med hjälp av nyckelindikatorer som inte bara tar fasta på praktiska aspekter (procentandelen elever och studenter inom utbildningssystemet, antalet nya användare av öppna resurser, antalet datorer och e-böcker i klassrummen, etc.) utan också de nya digitala metodernas inverkan på skolor, elever och lärare, bland annat med fokus på hur deras språkkunskaper förbättras.

4.4.2 Man kan inte tillräckligt betona hur viktigt det är att hela samhället deltar i processen. Lärarna och deras centrala roll har redan fått den uppmärksamhet de förtjänar, men man bör också erkänna familjens och den sociala miljöns viktiga roll. Vid genomförandet av innovativa och inkluderande utbildningsstrategier kommer familjen alltid att ha en avgörande betydelse när det gäller att hjälpa de studerande att anpassa sig till de nya digitala inlärningsverktygen. Familjen måste delta på ett positivt sätt i denna förändring. EESK erkänner också det unika bidrag som lämnas av ungdomsledare och andra som arbetar för lokalsamhället och som i sitt yrke stimulerar och motiverar människor i alla åldrar att ta del av olika utbildningsinitiativ.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram"

COM(2013) 857 final

(2014/C 214/07)

Föredragande: **Indrė Vareikytė**

Den 4 december 2013 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till rådets rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram"

COM(2013) 857 final.

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 6 februari 2014.

Vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 27 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 196 röster för, 7 röster emot och 6 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Under de senaste tjugo åren har praktiktjänstgöring blivit ett viktigt sätt för unga att komma in på arbetsmarknaden. Samtidigt som praktiktjänstgöring har blivit normen på de europeiska arbetsmarknaderna och många företag har börjat bidra aktivt till denna process, har frågan om vad praktikanterna lär sig under praktikperioden och om vilka arbetsvillkor de har blivit allt mer angelägen. För att praktikprogram ska förbättra sysselsättningsmöjligheterna bör de erbjuda både möjligheter till verkligt lärande och adekvata arbetsvillkor. Praktik får inte vara ett sätt att ersätta reguljära anställningar eller en förutsättning för rekrytering.

1.2 Praktik är ett viktigt sätt att hantera arbetslösheten och bristen på färdigheter som matchar efterfrågan samt säkerställa övergången från utbildning till arbetsmarknad, men bör inte ses som det enda sättet. För att man ska kunna lösa dessa problem på ett framgångsrikt sätt krävs det komplexa och inbördes relaterade strategier på både europeisk och nationell nivå. Lämpliga åtgärder, särskilt på nationell nivå, kan öka utbudet av praktikmöjligheter för unga människor.

1.3 Tillsammans med de särskilda rekommendationer som framförs i detta yttrade, är de viktigaste förutsättningarna för bättre och mer tillgängliga praktikprogram följande:

1.3.1 Rekommendationen bör även omfatta praktikprogram som är kopplade till utbildningsprogram och till aktiva arbetsmarknadsåtgärder (riktade till unga arbetslösa, vanligen med få eller inga färdigheter), eftersom dessa är de mest effektiva formerna av praktik i EU.

1.3.2 Det bör ges mera stöd för inkludering av praktik i kursplanerna, och om möjligt bör praktiken äga rum under utbildningen och inte efteråt.

1.3.3 Det bör göras en gemensam ansträngning på europeisk och nationell nivå för att förbättra möjligheterna till praktik, särskilt i små och medelstora företag.

1.3.4 När det gäller praktikprogram på den öppna marknaden bör ett grundläggande paket med social trygghet (sjuk- och olycksfallsförsäkring samt – om det rör sig om betald praktiktjänstgöring – sjukledighet) tillhandahållas.

1.3.5 Praktikanter bör få nödvändigt ekonomiskt stöd.

1.3.6 Det behövs åtföljande riktlinjer, som skulle ge medlemsstaterna och de företag/organisationer som erbjuder praktik information om hur praktikprogram kan få stöd via redan befintliga finansieringskällor i EU och medlemsstaterna samt om hur man kan inrätta flexibla praktikprogram med delat finansiellt ansvar.

1.3.7 Det behövs ett större utbud av gränsöverskridande praktikmöjligheter för att öka unga människors rörlighet inom EU. En utvidgning av Eures-tjänsterna till att även omfatta praktikprogram välkomnas, men ytterligare åtgärder bör planeras för att uppmuntra ett öppet och transparent förfarande för att erbjuda praktikanter plats.

1.3.8 Det behövs mer ingående uppgifter om och en utvärdering av alla typer av praktikprogram på både nationell och europeisk nivå. Detta omfattar såväl kvantitativa som kvalitativa uppgifter, som kan användas för att bedöma praktikprogrammets kvantitet, kvalitet, inverkan och effektivitet.

1.3.9 Det är viktigt att se till att personer med funktionsnedsättning kan delta i praktikprogram, genom att vidta lämpliga åtgärder i syfte att öka medvetenheten och tillgängligheten.

1.3.10 Det är viktigt att engagera alla berörda aktörer (arbetsmarknadens parter, civilsamhällesorganisationer och i synnerhet ungdomsorganisationer) i arbetet med att utforma riktlinjer och att övervaka och utvärdera genomförandet av regelverket.

2. Allmänna kommentarer

2.1 I december 2012 lade kommissionen fram ungdomssysselsättningspaket, som omfattade tre viktiga förslag: ungdomsgarantin, kvalitetskriterier för praktikprogram och alliansen för lärlingsutbildning, och som innebar en utvidgning av Eures. EESK följer aktivt genomförandeprocessen för alla dessa instrument.

2.2 Kommittén välkomnar rådets rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram, både som en åtgärd för att säkerställa kvaliteten på lärandet och adekvata arbetsvillkor under praktikperioden och som ett redskap för att undvika att praktik utgör en ersättning för reguljära anställningar eller en förutsättning för att få arbete.

2.3 EESK håller med om att praktikprogram av hög kvalitet spelar en avgörande roll för att man ska kunna genomföra ungdomsgarantin⁽¹⁾ på ett framgångsrikt sätt (ungdomsgarantin syftar till att "säkerställa att ungdomar upp till 25 års ålder inom fyra månader efter att de blivit arbetslösa eller avslutat sin formella utbildning får ett högkvalitativt erbjudande om sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik") och för att man ska kunna nå det överordnade målet i Europa 2020-strategin om att 75 % av alla 20-64-åringar ska vara anställda senast 2020. Det är viktigt att notera att en korrekt tillämpning av praktikprogrammen kan bidra till att åtgärda bristen på färdigheter som matchar efterfrågan samtidigt som programmen kan fungera som en bro vid övergången från utbildning till arbetsmarknad.

2.4 Trots de glädjande framstegen i många medlemsstater, stöder kommittén slutsatsen att de främsta hindren för praktik i EU för närvarande är den bristfälliga kvaliteten på lärandet och inadekvata arbetsvillkor. Detta stöds av en nyligen gjord Eurobarometerundersökning⁽²⁾ som visar att mer än 28 % av praktikanterna anser att deras erfarenheter inte har hjälpt eller inte kommer att hjälpa dem att få en reguljär anställning.

2.5 EESK anser att praktikprogram endast är ett av de redskap som kan användas för att bekämpa arbetslösheten och bristen på färdigheter som matchar efterfrågan. För att man ska kunna lösa dessa problem bör komplexa och inbördes relaterade strategier införas på både europeisk och nationell nivå.

2.6 Kommittén noterar att rekommendationen endast omfattar praktikprogram på den öppna marknaden och utlandspraktik, och att man inte fäster någon särskild uppmärksamhet vid andra mer allmänna och effektiva former av praktik i EU⁽³⁾, dvs. praktikprogram som är kopplade till utbildningsprogram och till aktiva arbetsmarknadsåtgärder riktade till unga arbetslösa, vanligen med få eller inga färdigheter.

2.7 Ramen bör ha en sådan flexibilitet att man kan ta hänsyn till medlemsstaternas olika utgångspunkter och deras nationella lagstiftning och praxis, samtidigt som man håller fast vid subsidiaritetsprincipen.

2.8 Genom att i kvalitetskriterierna för praktikprogram i större utsträckning inkludera praktik som är kopplad till utbildningsprogram skulle en mer systematisk strategi kunna tillämpas i fråga om praktikprogram på den öppna marknaden, framför allt med tanke på de metoder för kvalitetskontroll som redan finns inom utbildningssektorn och som skulle kunna utgöra en modell för en effektiv mekanism för kvalitetskontroll för alla praktikprogram. Genom att inrätta ett enda kvalitetssäkringsinstrument för alla former av praktik skulle man kunna öka förståelsen och öppenheten i fråga om förutsättningarna för kvalitet, samtidigt som det skulle bidra till att styra praktikprogrammen mot resultatet av lärandet. Det är emellertid viktigt att se till att ett sådant instrument inte strider mot medlemsstaternas lagstiftning på området.

⁽¹⁾ Rådets rekommendation om att inrätta en ungdomsgaranti, EUT C 120, 26.4.2013, s. 1.

⁽²⁾ The experience of traineeships in the EU, Eurobarometer, 2013.

⁽³⁾ Study on a comprehensive overview on traineeship arrangements in Member States, European Union, 2012.

2.9 EESK betonar ändå att antagandet av lagstiftning och övriga regelverk inte automatiskt kan garantera kvaliteten på praktiken. Genomförandet av bestämmelserna och en noggrann övervakning av hela processen spelar en avgörande roll om man vill säkerställa att praktiken är av hög kvalitet. Medlemsstaterna måste ha möjlighet att avgöra hur praktik ska hanteras i syfte att säkerställa kvalitet och förhindra missbruk.

2.10 Det behövs ett större utbud av gränsöverskridande praktikmöjligheter för att öka unga människors rörlighet inom EU. En utvidgning av Eures-tjänsterna till att även omfatta praktikprogram är mycket välkommen, särskilt om man beaktar de ytterligare fördelar som främjandet av utlandspraktik skulle medföra (för närvarande sker endast 9 % av praktiken utomlands²). Ytterligare åtgärder bör emellertid vidtas för att främja ett öppet och transparent förfarande för att erbjuda praktikanter plats med hjälp av informationsrelaterade och institutionella metoder. I riktlinjerna för potentiella världorganisationer skulle man kunna fastställa principerna för öppna och transparenta rekryteringsförfaranden samt kvalitetskriterier för praktiktjänstgöringen. Dessutom borde målgrupperna informeras bättre om befintliga praktikprogram och praktikmöjligheter, särskilt via sociala medier och internet.

3. Investeringarnas betydelse för praktikprogram

3.1 Kommittén är övertygad om att praktikanter kan bidra till företagets resultat och till ekonomin som helhet, samtidigt som de får den erfarenhet som de behöver, förutsatt att lärmiljön på arbetsplatsen är strukturerad så att den främjar detta.

3.2 Även om praktik erbjuder en möjlighet till lärande är det viktigt att vara medveten om fördelarna för alla berörda parter, både för praktikanten, arbetsgivaren, ekonomin som helhet och därmed också för samhället. Att se till att det erbjuds tillgängliga praktikprogram av hög kvalitet bör därför vara allas ansvar.

3.3 Kommittén anser att rekommendationen mer aktivt borde främja investeringar i praktikprogram. Stor uppmärksamhet bör fästas vid små och medelstora företag, eftersom de ofta saknar resurser att investera i praktikanter om de inte får särskilt stöd för detta ändamål.

3.4 Orsaken till att mindre företag låter bli att i tillräcklig utsträckning investera i praktikprogram är de små och medelstora företagens särdrag: kortsiktighet, oförmåga att utnyttja fördelarna med praktikanterna på kort sikt och det faktum att kostnaderna för och fördelarna med praktiken varierar. Praktikprogram innebär en investering där avkastningen inte märks omedelbart i företaget. Ett annat problem för små företag som överväger att erbjuda praktikplatser är att praktikanten kanske inte stannar i företaget så länge att företaget får igen kostnaderna för praktiken.

3.5 EESK anser att närvaron av en högt kvalificerad och välutbildad arbetskraft innebär konkurrensfördelar som överträffar de fördelar som den enskilda arbetstagaren och företaget får. Det är därför motiverat att staten ingriper på marknaden genom att komplettera privata investeringar. De små och medelstora företagen är stora nettoskapare av arbetstillfällen och drivkrafter för den ekonomiska tillväxten. Investeringar i praktikprogram i små företag kan därför motiveras med att man korregerar marknadsstörningar som bottnar i externa faktorer och kollektiva nyttigheter (t.ex. brist på färdigheter som matchar efterfrågan p.g.a. utbildningen). Små företag skulle på detta sätt kunna bidra mer till allmän ekonomisk tillväxt och hela samhällets välfärd⁽⁴⁾.

3.6 Kommittén rekommenderar därför att man utarbetar åtföljande riktlinjer för både medlemsstaterna och de företag/organisationer som erbjuder praktik om hur praktikprogram kan få stöd via redan befintliga finansieringskällor i EU och medlemsstaterna. Riktlinjerna bör också innehålla exempel på goda lösningar för hur praktikprogram kan genomföras i företag och organisationer.

3.7 EESK anser att det är viktigt att se till att arbetsgivarna känner till vilka nettovinsten de kan förvänta sig av att tillhandahålla praktikplatser. Studier om hela spektrumet av kostnader och fördelar kan uppmuntra arbetsgivare att ta emot praktikanter genom att de ger en bild av den verkliga ekonomiska avkastningen. Samtidigt är det nödvändigt att öka medvetenheten om att företag behöver införa praktikprogram av hög kvalitet.

4. Ersättning och social trygghet

4.1 Eftersom endast 62 %⁽⁵⁾ av de ungdomar som gjort praktik hade ingått ett skriftligt avtal eller kontrakt för sin praktik med den organisation eller det företag som erbjöd praktiken, stöder kommittén förslaget om att skriftliga praktikavtal ska bli obligatoriska. Gemensamma rättsliga normer bör fastställas för praktikavtal. Det bör noteras att såväl den som erbjuder en praktikplats som praktikanten har nytta av ett lagligt skriftligt avtal, eftersom det stärker båda parternas ansvar och rättigheter.

⁽⁴⁾ Management Training in SMEs, OECD, 2002.

⁽⁵⁾ The experience of traineeships in the EU, Eurobarometer, 2013.

4.2 I fråga om praktikprogram på den öppna marknaden rekommenderar kommittén ändå att den som erbjuder en praktikplats tillhandahåller ett grundläggande paket med social trygghet (sjuk- och olycksfallsförsäkring samt – om det rör sig om betald praktiktjänstgöring – sjukledighet) och att detta automatiskt ingår i praktikavtalet. Om praktiktjänstgöringen i enlighet med nationell lagstiftning och praxis betraktas som ett anställningsförhållande måste all arbetsrätt, sociallagstiftning och reglering via kollektivavtal (inbegripet lönekrav) i medlemsstaten tillämpas. I händelse av tvist rekommenderar kommittén att praktikanterna ska betraktas som den svagare parten och att de ska ges det stöd som de behöver.

4.3 De vanligaste sätten att i medlemsstaterna finansiera olika typer av praktikprogram omfattar europeiska och nationella eller regionala finansieringsmedel, institutionellt bistånd (t.ex. universitetsstipendier), självfinansiering och företagens egna resurser. I de fall finansiering med offentliga medel finns att tillgå inbegripet detta ofta omfattande stöd från EU-fonder, bl.a. Europeiska socialfonden. När det gäller praktikprogram på den öppna marknaden är självfinansiering särskilt vanligt eftersom praktikanterna i många fall inte får någon ersättning alls eller endast bristfällig ersättning. Faktum är att 59 %⁵ av alla praktikanter inte får någon ekonomisk ersättning och måste förlita sig på andra finansieringskällor, t.ex. egna besparingar och stöd från familjen.

4.4 Kommittén vill betona att praktiken visserligen innebär att praktikanterna förbereder sin framtida karriär genom att förbättra sin anställbarhet, men att de ändå inte får riskera att hamna i fattigdom. Praktikprogram bör vara tillgängliga för alla på samma villkor. Genom att inte ge någon ekonomisk ersättning för praktiken begränsas emellertid tillträdet till den (i hela EU hade endast 46 % av de som svarade deltagit i ett praktikprogram⁵). Detta innebär att vissa kategorier av ungdomar diskrimineras på grund av sin ekonomiska bakgrund.

4.5 Mot bakgrund av principen om delat ansvar uppmantrar kommittén medlemsstaterna att hitta en flexibel lösning på frågan om ersättning för praktiktjänstgöring. Ett sådant tillvägagångssätt skulle säkerställa praktikprogram av hög kvalitet och med rimliga villkor, utan att företagen avskräcks från att erbjuda praktikplatser. Ersättning för praktiktjänstgöring bör inte enbart ses som en inkomst, utan också som en åtgärd för att garantera lika möjligheter för alla ungdomar att delta i praktikprogram.

4.6 EESK rekommenderar att man ser över och diskuterar alla alternativ med arbetsmarknadens parter: skattelättnader för företag som erbjuder praktikplatser, användning av europeiska och nationella medel, rabatt på paket för social trygghet osv., så att ersättningsbördan inte enbart drabbar det företag eller den organisation som tar emot en praktikant.

4.7 EESK vill uppmantra kommissionen att snarast möjligt utarbeta riktlinjer för bästa praxis för medlemsstaterna och företagen.

4.8 God praxis för praktikprogram i enlighet med rekommendationen om kvalitetskriterier för praktikprogram bör tillämpas inte bara på praktikprogram på den öppna marknaden utan också på praktikprogram inom den offentliga sektorn och EU-institutionerna.

5. Andra aspekter

5.1 EESK ställer sig bakom rekommendationen om att praktiktjänstgöringen ska vara högst sex månader lång och att upprepning av praktiktjänstgöring ska begränsas för att se till att praktikanterna inte blir en ersättning för anställda och att praktiktjänstgöring inte felaktigt används som alternativ till fast anställning. Det kan dock vara lämpligt att gränsöverskridande praktiktjänstgöring varar längre än praktiktjänstgöring i praktikantens hemland.

5.2 EESK anser att man måste se till att personer med funktionsnedsättning kan delta i praktikprogram på lika villkor och rekommenderar att lämpliga åtgärder vidtas för att öka tillgängligheten och medvetenheten om denna fråga.

5.3 EESK uppmanar arbetsmarknadens parter att även fortsättningsvis verka för ett erkännande av färdigheter och kompetens som förvärvats genom praktik och på annat håll (till exempel genom frivilligarbete). I detta sammanhang skulle det europeiska området för färdigheter och kvalifikationer som varit uppe till diskussion på senare tid kunna säkra ytterligare öppenhet.

5.4 Kommittén förespråkar att det ska utfärdas praktikintyg, men anser att man bör se till att sådana intyg följer en gemensam standard. Vi föreslår att man undersöker möjligheterna att koppla dem till Youthpass (ungdomspass) och den europeiska referensramen för kvalifikationer så att de blir allmänt igenkännliga och är till fördel för ungdomar och deras framtida arbetsgivare.

5.5 Kommittén menar att det är viktigt att dialogen på såväl EU-nivå som nationell nivå förstärks genom att man engagerar alla berörda aktörer (arbetsmarknadens parter, civilsamhällesorganisationer och i synnerhet ungdomsorganisationer) i arbetet med att utforma riktlinjer och att övervaka och utvärdera genomförandet av regelverket.

Bryssel den 27 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar”

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)

(2014/C 214/08)

Föredragande: **Seamus Boland**

Den 15 november 2013 och den 18 november 2013 beslutade rådet respektive Europaparlamentet att i enlighet med artiklarna 114.3 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

”Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar”

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD).

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 12 februari 2014.

Vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 227 röster för och 5 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar kommissionens förslag om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar. Vi vill dock rikta uppmärksamheten på den utbredda kritiken om att det föreslagna direktivet kanske inte kommer att uppnå målet om att minska användningen av plastkassar inom en nära framtid.

1.2 EESK inser att den fortsatta användningen av tunna plastbärkassar orsakar stora miljöskador för livet i haven och att dessa skador får allvarliga konsekvenser för en rad marina arter och för människors hälsa.

1.3 Kommittén är medveten om de många lagstiftningsmässiga svårigheterna kring kontrollen av plastkassar, men rekommenderar starkt att det föreslagna direktivet ser till att alla medlemsstater engagerar sig fullt ut för att permanent undanröja sådant avfall.

1.4 EESK befarar att förslaget kanske inte uppnår de grundläggande minskningsmålen på grund av avsaknaden av ett tydligt EU-mål för förebyggande som skulle utgöra ett riktmärke för de nationella åtgärdernas effektivitet och som skulle kunna drivas igenom rättsligt med påföljder.

1.5 Mot denna bakgrund föreslår EESK följande:

— EU bör fastställa ett kvantitativt mål för minskad användning av tunna plastkassar. Målet bör bygga på erfarenheterna i den bredare grupp medlemsstater där förbrukningen av tunna plastkassar är låg.

— Om målet inte uppnås ska det leda till påföljder.

1.6 Olika åtgärder för att kontrollera användningen av plastbärkassar får olika resultat i olika medlemsstater, så EESK rekommenderar att varje medlemsstat gör sin egen analys av hur direktivet kan efterlevas på bästa sätt och väljer det alternativ som bäst motsvarar dess behov och som är realistiskt med hänsyn till dess skyldighet att uppfylla ett övergripande EU-mål.

1.7 EESK rekommenderar medlemsstaterna att noga beakta konsekvenserna för konsumenterna och detaljhandeln och för miljön, när de fastställer sin egen genomförandestrategi.

1.8 Kommittén välkomnar slutsatsen i GD Miljöns konsekvensbedömningsrapport från 2011 att konsekvenserna för sysselsättningen av att minska användningen av plastkassar är åtminstone neutrala och kan bidra till att öka antalet arbetstillfällen när det gäller alternativa återanvändbara kassar som orsakar färre miljöproblem.

1.9 I linje med sitt tidigare yttrande NAT/600 om "Grönbok om en europeisk strategi för plastavfall i miljön" rekommenderar EESK att det civila samhällets roll för en positiv beteendeförändring erkänns tydligt.

2. Allmän information om lagstiftningsinitiativen

2.1 I EU-lagstiftningen betraktas plastbärkassar som förpackningar enligt direktivet om förpackningar och förpackningsavfall (direktiv 94/62/EG). Det finns dock ingen EU-lagstiftning eller EU-politik som är särskilt inriktad på plastbärkassar. Vissa medlemsstater har utarbetat mycket framgångsrika strategier för att minska användningen av dem. Många har dock inte gjort det.

2.2 Förslaget syftar till att minska förbrukningen av plastbärkassar med en tjocklek av mindre än 50 mikrometer (0,05 millimeter) i Europeiska unionen. För tydlighetens skull: Direktivet är inriktat på lätta och tunna plastkassar som delas ut vid kassan och som används för att bära varor från livsmedelsbutiker och andra affärer.

2.3 De lagstiftningsmässiga svårigheterna vid utformning och genomförande av ett EU-omfattande minskningsmål som gäller för alla medlemsstater har allvarligt bidragit till att problemet har förvärrats. I stället för att fastställa ett gemensamt EU-mål som väsentligt kommer att minska antalet plastkassar i omlopp anses det vara att föredra att i direktiv 94/62/EG införa en skyldighet för medlemsstaterna att minska förbrukningen av tunna plastbärkassar, samtidigt som det blir möjligt för dem att fastställa sina egna nationella minskningsmål och välja åtgärder de ska vidta för att nå dessa mål. Dessa åtgärder bör inte leda till en allmän ökning av produktionen av övriga förpackningar.

2.4 EU har haft begränsad framgång när det gäller att samordna politik som skulle kunna ge ett enhetligt svar för att lösa de problem som nedskräpning med plastkassar orsakar. Till exempel vill Italien förbjuda dem. Österrike har motsatt sig ett sådant förslag på rättsliga grunder. Andra länder, t.ex. Danmark, Irland och Bulgarien, har infört en skatt på plastkassar. Storbritannien kommer 2015 att införa en begränsad skatt som påverkar försäljningsställen med fler än 250 anställda. Detaljhandlare i Frankrike, Tyskland, Portugal, Ungern och Nederländerna har börjat ta betalt för plastkassar.

3. Bakgrund till och sammanfattning av kommissionens förslag

3.1 Europaparlamentet och rådet vill i enlighet med artiklarna 114.3 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ändringen av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar.

3.2 Kommissionen har gjort en konsekvensbedömning för att förbereda sitt lagstiftningsförslag⁽¹⁾. Enligt konsekvensbedömningen använde varje EU-medborgare under 2010 uppskattningsvis 198 plastbärkassar, varav omkring 90 % uppskattades vara tunna kassar. Dessa återanvänds mindre ofta och skräpar oftare ner.

3.3 Enligt samma rapport slängdes det under 2010 mer än 8 miljarder plastbärkassar i naturen i EU. Sådant avfall påverkar den marina miljön och leder till att stora mängder samlas i haven. Även i länder utan kuster försas plastkassar till havet via vattendrag. Eftersom en plastbärkasse kan klara sig i hundratals år utgör detta en enorm global utmaning vad gäller föroreningar och påverkan på havens ekosystem.

3.4 Enligt kommissionens analys varierar användningen av plastkassar kraftigt, från i genomsnitt 4 per person och år i Finland och Danmark till 466 i Polen, Portugal och Slovakien.

4. Allmänna och särskilda kommentarer

4.1 I sitt yttrande NAT/600 om "Grönbok om en europeisk strategi för plastavfall i miljön" av Josef Zbořil framhöll EESK de allvarliga problem som plastavfall utgör i allmänhet och rekommenderade ett antal viktiga åtgärder för att hantera alla plastbaserade föroreningar⁽²⁾.

⁽¹⁾ Konsekvensbedömningen av förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar (COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)).

⁽²⁾ Yttrande om "Grönbok om en europeisk strategi för plastavfall i miljön", EUT C 341, 21.11.2013, s. 59-66.

4.2 En kraftig minskning av antalet plastbärkassar kommer att bidra till att minska trycket på den biologiska mångfalden, särskilt i den marina miljön, i linje med EU:s strategi för biologisk mångfald, som syftar till att hejda förlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i EU senast 2020.

4.3 Man vet att åtminstone 267 olika arter har fastnat i eller svalt marint avfall som orsakats av plastbärkassar. I Nordsjön innehåller 94 % av alla fåglars magar plast. Man har även hittat kassar i magarna på flera hotade marina arter.

4.4 Bakomliggande misslyckanden som bidrar till att förvärra problemet är

- marknadsmisslyckande och låg allmän medvetenhet,
- bristande genomförande och kontroll av efterlevnaden av det gällande regelverket för förpackningar och förpackningsavfall,
- avsaknad av riktiga mål som kraftigt skulle minska användningen av tunna plastkassar,
- bristande politisk vilja i många medlemsstater att lösa problemet med hjälp av ändamålsenliga mål.

4.5 Samtidigt visar de mycket stora skillnaderna i per capita-förbrukningen av tunna plastkassar mellan olika medlemstater att det är möjligt att radikalt minska användningen av sådana plastkassar på relativt kort tid, förutsatt att det finns en politisk vilja att vidta åtgärder. I t.ex. Irland minskade användningen av plastkassar med 80 % när man införde en skatt vid försäljningsstället.

4.6 Om inga effektiva åtgärder vidtas förväntas antalet plastbärkassar som släpps ut på marknaden i EU-27 öka från 99 miljarder år 2010 till 111 miljarder år 2020⁽³⁾. Om man inte vidtar omedelbara och kraftfulla åtgärder för att begränsa användningen av plastkassar och det tillhörande nedskräpningsproblemet kommer detta att påverka miljön och människorna både i och utanför EU samt plaståtervinningsföretagen, de offentliga myndigheterna, fiskerinäringen, turismsektorn och de lokala företagen.

4.7 Många miljögrupper anser att kommissionens förslag är kraftlöst, eftersom det i artikel 1.2 står att "medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att uppnå minskad förbrukning av tunna plastbärkassar på deras territorium inom två år från ikraftträdandet av detta direktiv", utan att något tydligt mål för förebyggande fastställs.

4.8 Det anses också att direktiv som enbart betraktas som medlemsstaternas ansvar och som inte omfattar tydliga, fastslagna påföljder för bristande genomförande är betydligt mindre effektiva.

4.9 Fastställandet av ett kvantitativt mål för förebyggande av användningen av tunna plastbärkassar skulle innebära en tydlig målsättning och ett klart riktmärke för medlemsstaterna som skulle kunna övervakas och vid behov drivas igenom juridiskt. Samtidigt skulle medlemsstaterna ha flexibilitet när det gäller metoderna för att uppnå målet. Sådana instrument kan omfatta ekonomiska incitament, t.ex. skatter eller avgifter, konsumentupplysningskampanjer eller regleringsåtgärder eller en kombination av dessa instrument, beroende på de särskilda omständigheterna i respektive medlemsstat. I konsekvensbedömningen undersöktes ett förebyggande mål på 35 kassar per person och år. Ett sådant mål skulle bygga på den genomsnittliga förbrukningen av tunna plastkassar i de 25 % bäst presterande medlemsstaterna under 2010 och skulle därför kunna anses vara ett rimligt och genomförbart riktmärke för övriga medlemsstater. Om detta gjordes till ett EU-omfattande mål för förebyggande skulle det leda till en åttioprocentig minskning i användningen av engångsplastkassar i EU, vilket bör vara minimimålet.

4.10 Enligt kommissionens konsekvensbedömning skulle åtgärder för att minska användningen av engångsplastkassar inte få oacceptabla konsekvenser för ekonomin och sysselsättningen.

I konsekvensbedömningen dras följande slutsatser:

- Sysselsättningen inom tillverkning av **engångsplastkassar** kommer att minska.
- Antalet anställda inom tillverkning av **plastbärkassar för flergångsbruk, papperskassar och soppåsar** kommer dock troligen att öka.
- Enligt Podcom-rapporten från 2011, som det hänvisas till i konsekvensbedömningsrapporten, importerades 2006 en tredjedel av alla tunna plastkassar, främst från Asien. Det står också att det sedan dess har skett en betydande förskjutning av tillverkningen till Asien. Som exempel nämns att i Storbritannien importeras nästan 98 % av dessa kassar från Fjärran Östern.

⁽³⁾ På grundval av Prodcom, som är en Eurostat-databas med statistik över produktionen av varor. (Kommissionens konsekvensbedömning, kapitel 2.4.)

-
- I rapporten påpekas det att man i EU-länderna tenderar att tillverka "något tjockare kassar".
 - Enligt konsekvensbedömningsrapporten kommer åtgärderna inte att få några andra effekter på sysselsättningen (s. 86). Det nämns också att de flesta tillverkarna av plastkassar framställer flera storlekar och att åtgärder för att minska användningen av tunna kassar kan leda till en ökad efterfrågan på återanvändbara kassar och således skapa arbetstillfällen.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 vad gäller det tekniska genomförandet av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar”

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD)

(2014/C 214/09)

Föredragande: **Richard Adams**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 18 november 2013 respektive den 10 december 2013 att i enlighet med artiklarna 192.1 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

”Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 vad gäller det tekniska genomförandet av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar”

COM(2013) 769 final – 2013/0377(COD).

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 12 februari 2014.

Vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 226 röster för, 5 röster emot och 12 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Förslaget underlättar och möjliggör det tekniska genomförandet av befintliga avtal relaterade till Kyotoprotokollet. Kommittén stöder förslaget i dess nuvarande form.

2. Inledning

2.1 Kyotoprotokollet – 1997 års avtal mellan nationer om att landsvis genomföra minskningar av växthusgasutsläppen – trädde i kraft 2005. Industriländerna lovade att minska sina årliga utsläpp av koldioxid (mätt på basis av sex olika växthusgaser) i varierande mängder, med ett genomsnitt på 5,2 % till 2012 jämfört med 1990 års nivå. Även om de globala utsläppen av växthusgaser har ökat med 40 % sedan 1990 betraktas Kyotoprotokollet ändå som ett litet men viktigt första steg när det gäller internationella åtgärder.

2.2 Inom ramen för Kyotoprotokollet åtog sig ”EU-15” att minska sina samlade utsläpp med 8 % jämfört med 1990 års nivåer fram till 2008–2012, och detta mål har sannolikt överträffats. Medlemsstater som har anslutit sig till EU sedan 2004 har också mål för minskade utsläpp enligt Kyotoprotokollet på 5 %, 6 % eller 8 % som de är på väg att uppnå eller överträffa. För 2020 har EU gjort ett ensidigt åtagande att minska de totala utsläppen av växthusgaser från de 28 medlemsstaterna med 20 % jämfört med 1990 års nivåer.

2.3 Medan EU:s BNP ökade med 45 % mellan 1990 och 2011, låg de totala utsläppen av växthusgaser från dagens 28 medlemsstater – inklusive utsläpp från internationell luftfart som omfattas av EU:s ensidiga åtagande – 16,9 % under 1990 års nivå år 2011 och uppskattningsvis 18 % under 1990 års nivå år 2012. Medlemsstaternas senaste prognoser visar att de totala utsläppen år 2020, inklusive internationell luftfart, kommer att ligga 21 % under 1990 års nivå.

2.4 Dohaändringen av Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar ligger till grund för Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod, som inleddes den 1 januari 2013 och avslutas den 31 december 2020.

2.5 Under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod kommer det existerande omfattande systemet för utsläppsredovisning att bibehållas och förstärkas, för att säkerställa öppenhet när det gäller parternas resultat och fullgörande av skyldigheter.

2.6 Genomförandet av Kyotoprotokollet efter 2012 förutsätter att det utarbetas en uppsättning tekniska genomföranderegler för Europeiska unionen, dess medlemsstater och Island. Den nyligen antagna förordningen om en övervakningsmekanism innehåller inte någon rättslig grund som gör det möjligt för kommissionen att anta delegerade akter om genomförandet av reglerna för den andra åtagandeperioden. Det är därför nödvändigt att ändra förordning (EU) nr 525/2013 för att tillhandahålla den rättsliga grund som krävs.

3. Sammanfattning av förslaget om ändring av förordningen

3.1 Förslaget till förordning utgör en grund för genomförandet av ett antal tekniska frågor genom antagandet av rättsakter. Det rör sig om följande frågor:

- Processer för administration av enheter, såsom transaktioner av Kyotoenheter (utfärdande, överföring, förvärv, annullering, återlösen, överflyttning, ersättning eller ändring av datum för när enheterna upphör att gälla) inom och mellan Europeiska unionens, medlemsstaternas och Islands nationella register.
- Redovisningsprocesser som rör övergången från den första till den andra åtagandeperioden, inbegripet överflyttningen av överskott av redovisningsenheter från den första till den andra åtagandeperioden.
- Inrättande och upprätthållande av en reserv av överskott från föregående period och en reserv för åtagandeperioden för varje part i överenskommelsen om gemensamt fullgörande.
- En avgift eller "del av förtjänsten" ("share of proceeds") tillämpad på utfärdandet av utsläppsminskningenheter (emission reduction units, ERU) och den första internationella överföringen av tilldelade utsläppsenheter (assigned amount units, AAU) under den andra åtagandeperioden.

4. Allmänna kommentarer

4.1 Sammanfattningsvis skulle förslaget göra det möjligt för EU att genomföra Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod, som möjliggör utfärdande, överföring och överflyttning av redovisningsenheter. Det skulle också göra det möjligt för kommissionen att besluta om "delegerade akter". Förslaget underlättar och möjliggör det tekniska genomförandet av befintliga avtal. Kommittén stöder förslaget i dess nuvarande form.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Meddelande från kommissionen – Årlig tillväxtöversikt för 2014”

COM(2013) 800 final

(2014/C 214/10)

Huvudföredragande: **Evelyne Pichenot**

Den 13 november 2013 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

”Meddelande från kommissionen – Årlig tillväxtöversikt för 2014”

COM(2013) 800 final.

Den 18 november 2013 gav kommitténs presidium styrgruppen för Europa 2020-strategin i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet.

Med tanke på ärendets brådskande karaktär utnämnde Europeiska ekonomiska och sociala kommittén vid sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari) Evelyne PICHENOT till huvudföredragande och antog följande yttrande med 187 röster för, 2 röster emot och 11 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Stärka den europeiska planeringsterminen och förbättra det civila samhällets deltagande

1.1.1 För att förbättra **det nationella egenansvaret och den demokratiska legitimiteten**, som är centrala punkter i den europeiska planeringsterminen, rekommenderar EESK – samtidigt som vi är medvetna om att metoderna på nationell nivå skiljer sig åt – att civilsamhällets aktörer engageras i högre grad. Därför lägger kommittén fram följande rekommendationer:

- Att utarbeta en **praktisk vägledning** om verktygen i den europeiska planeringsterminen riktad till ekonomiska och sociala aktörer samt folkvalda personer på nationell, regional och lokal nivå.
- Att vidareutveckla EU-institutionernas, framför allt kommissionens, kontakter och hearingar med de **nationella parlamenten**, som har demokratisk legitimitet när det gäller budget- och reformfrågor.
- Att fortsätta dialogen med det civila samhället om tidsplanen för strukturreformerna och de ömsesidiga effekterna av den politik som medlemsstaterna bedriver parallellt.
- Att ytterligare uppmuntra alla medlemsstater att engagera **arbetsmarknadsparterna** och de **rådgivande organen** i utarbetandet av de reformer som grundar sig på de landsspecifika rekommendationerna samt i utarbetandet och uppföljningen av de nationella reformprogrammen.
- Att involvera arbetsmarknadsparterna och det civila samhället i den **utvärdering av den offentliga politiken** som görs före varje rationalisering eller modernisering.
- Att fortsätta att skicka **den integrerade årsrapporten från de nationella ekonomiska och sociala råden** ⁽¹⁾ och liknande organ till Europeiska rådet. De nationella rådgivande organen borde uppmuntras mer att medverka i utarbetandet av denna integrerade rapport.
- Att rådet och kommissionen ska avge ett **formellt svar** på dessa skriftliga bidrag från de nationella civila samhällena som skulle visa att samrådet är trovärdigt och som skulle införlivas i diskussionen om de landsspecifika rekommendationerna.
- Att utarbeta en metod för att uppfylla **kvalitetsstandarder för civilsamhällesorganisationernas deltagande** och den sociala dialogen i medlemsstaterna med utgångspunkt i den undersökning som ska publiceras under 2014 och som har initierats av EESK:s styrgrupp för Europa 2020-strategin.

⁽¹⁾ Se CESlink: <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/?i=ceslink.en.home>.

1.1.2 I den årliga tillväxtöversikten för 2014, som stöds av bifogade rapporter ⁽²⁾, lägger kommissionen fram en vision för EU:s ekonomiska politik och socialpolitik med tonvikt vid samordningen mellan EU-politiken och de nationella åtgärderna. Med samma prioriteringar som föregående år inleder analysen den europeiska planeringsterminen.

Det förfarande för makroekonomisk och budgetrelaterad tillsyn som inrättats tidigare fortsätter att utvecklas under 2014 och grundar sig på föreskrifter som följer tanken på **samordnad disciplin, tillsyn och sanktioner**. Förfarandet bygger på en **varningsmekanism** som syftar till att förebygga makroekonomiska obalanser, **nationella reformprogram** och **landsspecifika rekommendationer** som utarbetas i samråd med varje medlemsstat. Den europeiska planeringsterminen är dessutom nära kopplad till Europa 2020-strategin och dess kvantifierade mål.

1.1.3 Den först finansiella och sedan ekonomiska kris som fortfarande råder i Europa har blottlagt bristerna i Ekonomiska och monetära unionens (EMU) styrsystem, brister som snabbt måste åtgärdas för att inte äventyra eurons existens. EESK erkänner **betydelsen av de insatser som har gjorts i fråga om ekonomisk styrning**, men anser att det är oerhört viktigt att den ekonomiska styrningen får **demokratisk legitimitet** och **förankras även på nationell nivå**. Kommitténs yttrande 2014 ligger **i linje med tidigare yttranden om den årliga tillväxtöversikten**, som sammanfattas i sammanställningen av rekommendationerna i punkt 2.1 i det här yttrandet. Det kompletterar och uppdaterar dem, ger utsikter för 2015 och stöder sig på slutsatserna i många nyligen avgivna yttranden.

1.1.4 Den årliga tillväxtöversikten för 2014 är den första fasen i förfarandet, som **styrgruppen för Europa 2020-strategin** kommer att följa hela året i samarbete med nationella ekonomiska och sociala råd och liknande organ för att genomföra reformer och strategier på nationell nivå. Kommittén gläder sig åt att det nu finns en klar koppling mellan **vårens sociala trepartstoppmöte** och arbetet med den europeiska planeringsterminen. Som ett komplement till detta vill kommittén också att de europeiska arbetsmarknadsparternas ståndpunkter ska publiceras som bilagor till dokument som rör den europeiska planeringsterminen. Vidare skulle kommittén önska att den årliga tillväxtöversikten åtföljs av en rapport om hur Europa 2020-strategin fortskrider. En sådan rapport behövs för att förbereda halvtidsöversynen.

1.1.5 Kommittén är övertygad om att krisen ännu inte är övervunnen och uppmanar därför EU-institutionerna och medlemsstaterna att göra en anpassad budgetkonsolideringsinsats och en **beslutsam och varaktig åtgärd för tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft** i hela EU-28 som är förenliga med varandra. Den kommande kommissionen uppmanas att genomföra ett ambitiöst **investeringsprogram** som ger små och medelstora företag bättre tillgång till finansiering. De europeiska struktur- och investeringsfonderna bör stödja arbetet med att uppnå Europa 2020-strategins mål och skulle eventuellt kunna ledsaga de reformer som anges i de landsspecifika rekommendationerna. Samtidigt uppmanar kommittén kommissionen att lägga fram en färdplan för det konkreta genomförandet av paketet om sociala investeringar.

1.2 Mer samstämmig styrning för en verklig ekonomisk och monetär union

1.2.1 Med utgångspunkt i rapporten "Mot en verklig ekonomisk och monetär union" ⁽³⁾ konstaterar EESK med tillfredsställelse att **samordningen successivt har utvecklats** mot en mer samstämmig ekonomisk styrning mellan medlemsstaterna via arbetet med den europeiska planeringsterminen. Kommittén noterar särskilt att den årliga tillväxtöversikten har anpassats till de nya styrreglerna, framför allt inom euroområdet, genom att **budgetförslagen lämnas in i mitten av oktober** så att kommissionen kan bedöma om medlemsstaterna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att nå de mål som har satts upp på europeisk nivå. Därefter slutförs budgetarna på nationell nivå. Detta förfarande måste respektera de nationella parlamentens demokratiska legitimitet fullt ut, eftersom det bara är de som kan ändra och anta budgeten.

1.2.2 Europeiska rådets överenskommelse från december 2013 om framtida gemensamma regler för tillsyn och rekonstruktion av banker som råkat i svårigheter innebär ett partiellt framsteg. Arbetet med bankunionen vilar på en grund som ännu måste utvecklas och det återstår i dagsläget många utmaningar som måste lösas, bland annat när det gäller saneringen av finanssektorn och tidsramen för att införa den gemensamma rekonstruktionsmekanismen. Kommittén är mycket bekymrad över riskerna med en **ofullständig bankunion** och en mellanstatlig process ⁽⁴⁾.

1.2.3 EESK beklagar att anslagen i **den fleråriga budgetramen 2014–2020** har sänkts. Kommittén gläder sig dock åt investeringskapaciteten på mer än 400 miljarder euro som snabbt kan mobiliseras för att främja tillväxt och sysselsättning på såväl nationell som regional nivå via de europeiska struktur- och investeringsfonderna, som därmed bidrar till att uppnå målen i Europa 2020-strategin. Det är positivt att **det politiska beslutet och det finansiella åtagandet**, som tillsammans utgör en viktig faktor för att stödja tillväxten, för första gången har kopplats till varandra.

⁽²⁾ Årlig tillväxtöversikt, COM(2013) 800 final + bilagor.

⁽³⁾ Herman Van Rompuy, "Mot en verklig ekonomisk och monetär union", Bryssel den 12 oktober 2012, Europeiska rådet.

⁽⁴⁾ Europeiska rådets slutsatser från december 2013.

1.2.4 I föreliggande årliga tillväxtöversikt har kommissionen försökt skapa en europeisk ram för att främja tillväxten i Europa genom att kombinera **den ekonomiska styrningen, den fleråriga budgetramen** och åtgärder som syftar till att komplettera de olika aspekterna av **den inre marknaden och handelspolitiken**. Kommittén stöder kommissionens uppmaning till medlemsstaterna att beakta **denna europeiska ram** när de fastställer den nationella politiken. Tillväxt och konkurrenskraft hör nu till de främsta prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten. Kommittén betonar att konkurrenskraft måste tolkas brett, där varornas och tjänsternas kvalitet och positionering beaktas, och inte bara som prismässig konkurrenskraft.

1.2.5 För att bevara den europeiska modellen för social sammanhållning, i enlighet med vad som förordas i rapporten "Mot en verklig ekonomisk och monetär union" och den horisontella sociala klausulen i fördraget, uppmanar EESK Europeiska rådet att vidta kraftfulla åtgärder för att ge EMU en social dimension. Detta bör ske genom att man i den europeiska planeringsterminen proaktivt integrerar **resultattavlan för de sociala indikatorerna**⁽⁵⁾, som bör få samma betydelse som de makroekonomiska och budgetrelaterade indikatorerna. Den sociala dimensionen ska förebygga risken för sociala obalanser och bör kompletteras med stabiliseringsmekanismer, särskilt enligt modellen med ungdomsgarantin eller de strukturfondsmedel som är avsedda för bl.a. utbildning eller omskolning.

EESK erinrar också om att EU:s **jämställdhetsperspektiv** ska beaktas i alla dessa verktyg.

1.2.6 Den djupa kris som Europa befinner sig i och politiken för att bekämpa skuldsättningsproblemen kan bidra till att ett stort antal mål i Europa 2020-strategin inte kommer att uppnås. EESK begär att **initiativet för små och medelstora företag** lanseras utan dröjsmål med start i början av 2014. Kommittén välkomnar det nya mandat som Europeiska investeringsbanken har gett Europeiska investeringsfonden för små och medelstora företag och mikrokrediter (4 miljarder euro) och den förstärkning som kapitalökningen innebär.

1.2.7 EESK betonar att EU har **många förutsättningar** för att kunna ta sig ur krisen, såsom infrastruktur, tjänster av hög kvalitet och den inre marknaden. Alla dessa förutsättningar måste utnyttjas för att påskynda den ekologiska omställningen, innovationen, små och medelstora företags tillgång till krediter samt alla företags konkurrenskraft i syfte att uppnå en hållbar och grön tillväxt för alla.

1.3 Ett dynamiskt och hållbart perspektiv för översynen av Europa 2020-strategin

1.3.1 Föreliggande yttrande inriktar sig på Europeiska rådets slutsatser från mars 2014, men ska även bidra till **halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin**. Detta är ett viktigt arbetsområde för den kommande kommissionen som ska inledas under det italienska ordförandeskapet. Unionen måste visa medborgarna att det finns en politisk vilja och konkret vision för att fördjupa integrationen och skapa ett "bättre Europa", vilket inom vissa politikområden innebär "mer Europa". För att förbereda halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin bör den **samordnas med instrumenten för den europeiska planeringsterminen** för att skapa en ny balans mellan ansvar och solidaritet. Kommittén rekommenderar att man inkluderar en resultattavla med miljöindikatorer i den europeiska planeringsterminen.

1.3.2 Kommittén välkomnar att medlemsstaterna i den årliga tillväxtöversikten för 2014 uppmanas att trots en ansträngd budgetsituation ta itu med **tjugohundratalets utmaningar** och främja investeringar i mer långsiktiga mål, såsom klimatet. I målen, metoderna och verktygen i den europeiska planeringsterminen bör man även fortsättningsvis beakta miljöanpassningen av de befintliga branschspecifika industriprocesserna och av ekonomin som helhet för att man ska kunna ta sig ur krisen med en mer hållbar utvecklingsmodell. Bland sina prioriteringar för tillväxt och konkurrenskraft nämner kommissionen i den årliga tillväxtöversikten främjande av en effektiv resursanvändning genom att förbättra avfallshantering, vattenförvaltning, återvinning och energieffektivitet.

I denna översyn bör man införliva **framväxande ämnen och metoder** som kan fungera som drivkrafter för hållbar utveckling, såsom cirkulär ekonomi, deltagande- och samarbetsbaserad ekonomi, hållbar design, ekoeffektivitet, miljövänlig rörlighet och hållbar bygnadsrenovering och urbanisering.

1.3.3 En ny europeisk strategi måste utgå från en gemensam bedömning mellan EU-institutionerna och medlemsstaterna och stämma överens med **FN:s** mål för hållbar utveckling **efter 2015**. EU har i hög grad bidragit till fastställandet av att dessa framtida mål för hållbar utveckling är **universella**. Denna översyn kommer att stämma överens med strävan efter **samstämmighet** mellan alla politikområden, en princip som fastställts på EU-nivå i dess utvecklingspolitik. Dessa framtida **gemensamma globala mål** bör omsättas i en **särskild process för hållbar utveckling för den europeiska kontinenten**. I detta syfte förespråkar kommittén att halvtidsöversynen ska stämma överens med målen för hållbar utveckling för 2030, i nära samarbete med medlemsstaterna.

(5) Fem indikatorer: arbetslöshet, ungdomar som varken arbetar eller studerar, fattigdomsrisik för befolkningen i arbetsför ålder, ojämlikhet och hushållens reala disponibla bruttointkomst.

1.3.4 Kommittén åtar sig att delta fullt ut i arbetet med att skapa en hållbar ekonomisk övergång och förblir vaksam vad gäller behovet av en ambitiös klimat- och energipolitik. Man bör beakta resultatet från konferensen den 13–14 februari 2014, "Ett nytt globalt partnerskap: det europeiska civila samhällets ståndpunkter om utvecklingsramen för tiden efter 2015"⁽⁶⁾, där EESK är en viktig aktör.

2. Kontinuitet i och fördjupning av den årliga tillväxtöversikten för 2014

2.1 Föreliggande yttrande om den årliga tillväxtöversikten för 2014 är en **fortsättning** på kommitténs iakttagelser i tidigare yttranden om den europeiska planeringsterminen med kompletteringar från nationella ekonomiska och sociala råd och andra liknande rådgivande organ. Kommittén erinrar om **följande slutsatser som fortfarande är relevanta** 2014:

- Det snabba inrättandet av en fortskridande men komplex process för ökad samordning, kallad "**den europeiska planeringsterminen**", som en reaktion på den allvarligaste mångfacetterade krisen någonsin i Europas historia, en kris som har tydliggjort de inneboende bristerna i det ofullbordade EMU.
- Förankring av tillväxten i målen i **Europa 2020-strategin**, i synnerhet vikten av utbildning, fortbildning, livslångt lärande, aktiva arbetsmarknadsåtgärder, entreprenörsanda, egenföretagande, politik för social delaktighet och energieffektivitet.
- En ekologisk övergång till en modell med **hållbar produktion och konsumtion** som en förutsättning för att ta sig ur krisen.
- De ökade **skillnaderna** mellan medlemsstater, regioner och territorier samt mellan centrum och periferi; det brådskande behovet av sammanhållningspolitiska åtgärder för att hitta tillbaka till konvergens inom EU.
- Vikten av att EU-institutionerna och medlemsstaterna genomför reformer på ett effektivt sätt.
- En **ökad offentlig skuldsättning** på grund av bankkrisen.
- En **differentierad budgetkonsolidering** som är förenlig med förnyad tillväxt; politiken för konsolidering av de offentliga finanserna måste omfatta längre perioder och syfta till en smart balans mellan intäkter och utgifter samt mellan utbud och efterfrågan.
- Vikten av att samtidigt **snabbt vidta åtgärder för att återskapa tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft**; effektivt genomförande av reformer på varu-, tjänste- och arbetsmarknaderna när så behövs; stöd till investeringar och solidaritetspolitik; en fullständig **bankunion**.
- De allvarliga sociala konsekvenserna av den genomförda politiken för att ta sig ur krisen; vikten av att beakta **social rättvisa och jämlikhet** i beräkningen av strukturreformernas kostnader och fördelar; vikten av att analysera reformernas sociala konsekvenser.
- Respekt för arbetsmarknadsparternas oberoende och kollektivavtalen; nära samarbete och samråd med **arbetsmarknadens parter och det civila samhället**; ökad demokratisk legitimitet för den europeiska planeringsterminen; stärkt social dialog, i synnerhet i fråga om arbetsmarknadsreformer.

2.2 Instrument som är relevanta för en tillväxtanalys

2.2.1 EESK noterar att samordningen successivt går mot en mer tvingande ekonomisk styrning för medlemsstaterna genom arbetet med den europeiska planeringsterminen, där de landsspecifika rekommendationerna utvärderats i slutet av 2013 för att ange inriktningen på **de kommande förslagen till rekommendationer under våren 2014** och hur de ska införas i de nationella reformprogrammen. Sammanfogningen av den europeiska planeringsterminens olika analysinstrument för en starkare samordning av den ekonomiska politiken utgör ett komplicerat urverk som tyvärr endast behärskas av ett **fåtal europeiska och nationella experter**.

⁽⁶⁾ Ett nytt globalt partnerskap: det europeiska civila samhällets ståndpunkter om utvecklingsramen för tiden efter 2015.

2.2.2 Hösten 2013 utvärderade kommissionen för första gången de **nationella budgetförslagen** i länderna inom euroområdet innan budgetarna debatterades och antogs av de nationella parlamenten. Kommissionen begärde inte att något av förslagen i de 13 berörda medlemsstaterna i euroområdet skulle revideras, vilket innebär att frågan om legitimitetskonflikt för närvarande undviks. Enligt rapporten om varningsmekanismen, där ett tiotal makroekonomiska indikatorer analyseras ⁽⁷⁾, ska emellertid **16 länder i år** bli föremål för en fördjupad granskning för att avgöra om obalanser förekommer och om de är alltför stora eller inte.

2.2.3 Kommissionen bedömer att ekonomin befinner sig vid en **vändpunkt** med möjlighet till **en sammantagen uppgång (1,1 % för euroområdet och 1,4 % för EU-28)** som således bör stärkas. Kommittén är bekymrad över att den här begynnande uppgången, som fortfarande är bräcklig, inte syns i samtliga medlemsstater. Samtidigt ser kommittén en utveckling i denna årliga tillväxtöversikt i och med att **tillväxt och konkurrenskraft nu har fått högsta prioritet**. Kommittén kommer att övervaka genomförandet av den här prioriteringen och se till att de 400 miljarder euro det gäller går till projekt med detta syfte. Kommittén kommer att se till att ett framtida konvergens- och konkurrenskraftsinstrument bidrar till att hjälpa länder i svårigheter när det gäller takten i och kvaliteten på deras reformer.

2.3 Fortsatt osäkerhet?

2.3.1 I den årliga tillväxtöversikten talas det om en **begynnande, om än svag, återhämtning**. Kommittén är oroad över de osäkerheter som nämns i kommissionens dokument, såsom kopplingarna mellan krisdrabbade banker och statsskulder, den minskade efterfrågan i tillväxtekonomierna, fragmenteringen av det finansiella systemet och den höga arbetslösheten, som gör framtidsutsikterna osäkra och hindrar tillväxt.

2.3.2 EESK konstaterar att den allmänna tonen i den årliga tillväxtöversikten för 2014 är mer optimistisk än IMF:s och OECD:s prognoser. Enligt dessa går den ekonomiska återhämtningen på global nivå långsammare än vad som förutspåddes i maj 2013, vilket till stor del beror på de försämrade utsikterna i tillväxtekonomierna ⁽⁸⁾. Under de senaste åren har kommissionen ofta varit optimistisk och tillkännagett återhämtningar som sedan inte har förverkligats. Kommittén uppmanar därför nästa kommission att se över **de ekonomiska prognoserna och ändra inriktning om det visar sig vara nödvändigt**. I alla händelser vill kommittén betona att en stagnation eller en alltför långsam återhämtning är ett hot mot de sociala skyddssystemen, särskilt i de länder där dessa system ännu är bräckliga.

2.3.3 Den försämrade arbetsmarknaden till följd av krisen har inte åtföljts av en proportionell förbättring i och med stabiliseringen av ekonomin. I den årliga tillväxtöversikten nöjer man sig med att tala om fördröjningar mellan återhämtning och ökad sysselsättning. Om dessa fördröjningar kvarstår uppstår en risk för **strukturell långtidsarbetslöshet**. Därför måste **deltagandet på arbetsmarknaden stimuleras** på olika sätt: genom kvalifikationer, livslångt lärande, deltagande av arbetsmarknadens parter och program för offentliga och privata investeringar som kan skapa nya arbetstillfällen.

2.3.4 Det är ännu alltför tidigt att säga att krisen i euroområdet är förbi. Det finns risker, bland annat risken för att en alltför låg inflation (under 1 %) under en längre tid resulterar i **deflation**, vilket skulle kunna vara katastrofalt för utsikterna till återhämtning. **Europeiska centralbankens (ECB) penningpolitik** spelar en avgörande roll i detta hänseende. Bland övriga risker vill kommittén framhålla att flera banker fortfarande kan visa sig vara för svaga för att fullgöra sina åtaganden. Nästa stresstest under ECB:s kontroll är en viktig indikator för den finansiella sektorns hälsotillstånd.

2.3.5 I den årliga tillväxtöversikten konstaterar man att **utsikterna för företagen är dystra**, med svaga tillväxtprognoser i vissa länder och svårigheter att få tillgång till krediter, vilket skapar problem för många små och medelstora företag och leder till konkurser.

2.3.6 EESK konstaterar att **de ekonomiska och sociala skillnaderna** gör det svårt att fastställa gemensamma prioriteringar för hela unionen. För att kunna fastställa lämpliga landsspecifika rekommendationer rekommenderar kommittén konkreta åtgärder för att få till stånd en **dialog mellan kommissionen** och det civila samhället och stärka **den sociala dialogen**.

⁽⁷⁾ Indikatorer i resultattavlan för förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser: bytesbalanssaldo, nettoutlandsställning, real effektiv växelkurs, exportmarknadsandelar, nominell enhetsarbetskostnad, deflaterade huspriser, kredit till den privata sektorn, arbetslösheten (genomsnittlig över tre år), den privata sektorns skuld, den offentliga sektorns skuld, den finansiella sektorns totala skulder.

⁽⁸⁾ OECD, Economic outlook, analysis and forecasts, Euro Area – Economic forecast summary (november 2013), <http://www.oecd.org/economic/euroareaeconomicforecastssummary.htm>.

2.3.7 Kommittén är fortsatt oroad över krisens efterverkningar. De potentiella riskerna i samband med den översyn av kvaliteten på bankernas tillgångar och de stresstester som kommer att genomföras under 2014 är oroväckande. Denna tillsyn måste vara trovärdig, men bankunionen kommer inte att medföra några omedelbara lösningar.

2.3.8 EESK välkomnar överenskommelsen om direktivet om insättningsgarantisystem och direktivet om återhämtning och rekonstruktion av banker. **Genomförandet av bankunionens delar för tillsyn och rekonstruktion** kommer att vara viktigt för att få fart på ekonomin och återuppbygga förtroendet. Därför efterfrågar EESK ett skyndsamt antagande av **den gemensamma rekonstruktionsmekanismen**, som är ett centralt verktyg för hanteringen av framtida bankkriser. Kommittén är ytterst besviken över att rådet nyligen inte lyckades komma överens om en fullständig bankunion och valde att använda sig av en mellanstatlig process.

3. Stabilisering men fragmentering

3.1 I den årliga tillväxtöversikten erkänns det att Europas andel av världshandeln bidrar väsentligt till välståndet i EU, som inriktar sin återhämtning på en **tillväxt som i större utsträckning bygger på export** till tillväxtekonomierna genom att vissa länder genomför en intern devalvering.

I en situation med hård internationell konkurrens behåller EU en framstående plats i världshandeln trots **betydande förändringar i flödena och värdekedjorna**. EU strävar också efter att trygga mer öppenhet när det gäller investeringar. Som svar på denna utveckling för unionen bilaterala förhandlingar om handel och investeringar och genomför bilaterala avtal. Kommittén kommer även fortsättningsvis att se till att reglerna, normerna och värdena respekteras i alla avtal, genom att vid behov utnyttja skyddsåtgärder eller tvistlösning vid WTO och genom att delta i mekanismerna för övervakning av avtalen.

3.2 De första årliga tillväxtöversikterna var helt inriktade på drastiska och allmänna åtstramningsåtgärder. I dag satsar man i stället på en differentierad politik, med mer nyanserade mål för konsolideringen av de offentliga finanserna. EESK instämmer i uppmaningen till medlemsstaterna att utforma sina konsolideringsprogram på ett bättre sätt och ägna större uppmärksamhet åt **deras kvalitet, sammansättning och avvägning**. EESK noterar att kommissionen lägger särskild tonvikt vid finanspolitikens inverkan på tillväxten, den offentliga sektorns effektivitet och social rättvisa och fördömer bidrag som är skadliga för miljön.

3.3 Såsom EESK betonade i sitt yttrande om EMU:s sociala dimension är kommittén oroad över att den ekonomiska och sociala situationen vittnar om stora **skillnader i utvecklingen** mellan länder och grupper av länder när det gäller den ekonomiska återhämtningen och sociala orättvisor, vilket undergräver utsikterna till ett välstånd som kommer alla medlemsstater till del. EU har som mål att **undvika** en växande **ekonomisk och social fragmentering**, inte bara i euroområdet utan på hela den inre marknaden. EESK efterfrågar återigen ett ramdirektiv för att bekämpa fattigdom genom att underlätta inkludering på arbetsmarknaden.

3.4 EU som helhet måste också genomföra reformer som gör det möjligt att anpassa sig till den föränderliga ekonomiska verkligheten. Såsom kommittén betonade redan i sitt yttrande om den årliga tillväxtöversikten för 2013 bör strukturreformernas kostnader och fördelar fördelas rättvist mellan samtliga aktörer (arbetstagare, hushåll/konsumenter och företag).

3.5 EESK anser att prioriteringarna i den årliga tillväxtöversikten för 2014 inte i tillräckligt hög grad knyter an till **Europa 2020-strategin och dess kvantifierade mål**. Kommittén är fortsatt oroad över **bristen på framsteg** för att nå strategins mål. EESK ställer sig undrande till avsaknaden av en analys av skälen till de bristande framstegen och emotser med intresse halvtidsöversynen. Kommittén ser med oro på de tilltagande skillnaderna i EU när det gäller ekonomisk aktivitet, sysselsättning, arbetslöshet och otrygga livsvillkor. Europa 2020-strategins mål på vissa områden håller på att bli alltmer avlägsna. Arbetslösheten ser ut att stabilisera sig på 10,9 % i EU som helhet (12,1 % i euroområdet), vilket är de högsta nivåerna sedan EMU inrättades.

3.6 Trots att institutionerna sedan 2011 med kraft förordat en stärkt social dimension för EMU var resultaten från Europeiska rådets möte i december 2013, där denna prioritering stod på dagordningen, nedslående. Man bör inte glömma att rådet ändå hade tillgång till **kraftfulla diagnostiska verktyg i sysselsättningsrapporten**. Kommittén konstaterar att den europeiska planeringsterminen inbegriper resultatavslutning för sociala indikatorer, som ingår i sysselsättningsrapporten, och rekommenderar att den inkluderas i en gemensam övervakningsram där den ekonomiska och den sociala dimensionen likställs. Man bör ställa upp **kvantifierbara mål för sysselsättning och sociala prestationer** vid sidan av målen för offentliga skulder och underskott. De skulle följa liknande mekanismer för anpassning och solidaritet för att råda bot på sociala orättvisor och främja sociala investeringar. EESK har sedan länge betonat att det finns ett **enormt behov av investeringar**, även sociala sådana, för att öka sysselsättningen, minska fattigdomen och bekämpa social utestängning. Detta kräver både privata och offentliga investeringar, och i vissa fall kan även **strukturreformer** vara nödvändiga.

3.7 EESK understryker också att de strukturella problemen i medlemsstaterna bör bekämpas där de har sin upprinnelse. **Strukturell konkurrenskraft, ekonomisk tillväxt och en stark social dimension** är de viktigaste faktorerna för att EU ska kunna ta sig ur krisen. Den nyligen föreslagna resultattavlan för sociala indikatorer bör användas för att understödja förändringar på kort och medellång sikt, i nära samarbete och samråd med arbetsmarknadens parter.

3.8 Den nya ekonomiska styrningen måste omfatta ett **jämställdhetsperspektiv**. Kommittén uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att i sina reformer ta hänsyn till jämställdhetsdimensionen, att inom alla instrument identifiera könsspecifika uppgifter och att göra en uppskattning av den inverkan som den bristande jämställdheten mellan kvinnor och män har på tillväxten, särskilt i de nationella reformprogrammen och de landsspecifika rekommendationerna.

3.9 Avsaknaden av **tillräcklig samordning av nationella åtgärder** kan leda till att vissa åtgärder i en medlemsstat inverkar negativt på en annan medlemsstat. I tillväxtöversikten nämns visserligen detta, men det är nödvändigt att fördjupa den diskussion som inleddes genom meddelandet om planer för större ekonomiska reformer, där en **samordnad tidsplan för strukturreformerna** förespråkades. I detta sammanhang bör man även ha i åtanke att **skattekonkurrens, social konkurrens samt val av energimix och migrationspolitik** kan inverka skadligt på andra medlemsstater.

3.10 Den största utmaningen är nu att **stödja den ekonomiska återhämtningen**, vilket framför allt förutsätter ett ordentligt genomförande av dessa större ekonomiska reformer och en förstärkt **strukturell konkurrenskraft**, dvs. förmågan att innovera, att förbättra kvaliteten på tjänster och produkter, att ompröva organisationen av arbete och ledning samt att utveckla forskningen och tillämpningen av den, vid sidan av **andra prisrelaterade konkurrenskraftsfaktorer** såsom produktionskapitalkostnader och arbetskostnader samt eurons växelkurs, som bedöms vara tämligen hög.

4. Långsiktiga investeringar för hållbar tillväxt

4.1 EESK beklagar att frågan om investeringar och förstärkning av **den inhemska efterfrågan** inte ägnas tillräcklig uppmärksamhet. EU behöver tillväxt och ökad sysselsättning, och därför behövs det ett nytt **EU-program för investeringar**. EESK upprepar sina förslag om en plan för investeringar inriktad på skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet – särskilt för ungdomar –, hållbar utveckling och innovativa framtidsinriktade projekt, men också utbildning, forskning, infrastruktur och ekoeffektivitet. Huvudmålet med ett sådant program bör vara att skapa arbetstillfällen och därigenom minska fattigdomen samt att minska bördorna för de offentliga finanserna genom ett ökat deltagande på arbetsmarknaden.

4.2 Ett sådant investeringsprogram bör komplettera och stärka åtgärderna för att förbättra **företagens konkurrenskraft** och stödja den ekonomiska återhämtningen i syfte att stärka EU:s ekonomiska resultat på den internationella arenan och trygga en välmående, inkluderande och resurseffektiv framtid. Solidaritet och lojalitet – både inom länder och i unionen som helhet – är nödvändiga beståndsdelar för att åtgärderna ska bli politiskt och socialt godtagbara och komma alla till del.

4.3 EESK välkomnar att prioriteringarna i tillväxtöversikten för 2014 för att säkra tillväxten och konkurrenskraften omfattar effektiv användning av **naturreсурter** och **åtgärder på energiområdet**. Kommittén anser att upprättandet av en **grön och inkluderande ekonomi** kommer att vara den största utmaningen under de kommande åren, som kommer att **mobilisera EU så att vi kan ta oss ur krisen**. Åtgärderna för att stimulera tillväxt och sysselsättning bör syfta till att åstadkomma en ekologisk övergång till en koldioxidsnål och resurseffektiv ekonomi fram till 2050. EU bör påskynda denna process.

4.4 Eftersom minskade offentliga utgifter inte i sig kan skapa tillväxt uppmanar EESK kommissionen att vidareutveckla sina idéer när det gäller åtgärder för privata investeringar, tillgång till krediter för små och medelstora företag, ökad konsumtion och skattepolitiska strukturreformer. De åtgärder som genomförs på nationell nivå på dessa tre områden – **investeringar, konsumtion och skatter** – kan bara nå sin fulla potential inom en tydligt definierad och samordnad **europaisk ram** som syftar till hållbar utveckling och delat välstånd.

4.5 EESK upprepar sina rekommendationer om **investeringar** på EU-nivå, särskilt genom **obligationsemissioner från Europeiska investeringsbanken** eller Europeiska investeringsfonden, i syfte att finansiera tillväxten, attrahera sparöverskott från hela världen, se till att vissa strukturella framtidsinvesteringar kan undantas från beräkningen av statskulden och lägga större tonvikt vid industripolitiken.

4.6 För att bidra till en återhämtning av **den inhemska efterfrågan** i EU måste deltagandet på arbetsmarknaden, de offentliga arbetsförmedlingarna och de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna förbättras. **Ungdomsgarantin** är i detta sammanhang särskilt viktig, trots att den inte har tilldelats tillräckliga resurser. Det är dock också nödvändigt att se till att anställda och arbetstagare har **stabla utsikter vad gäller anställning och lön**. Utan detta är det inte möjligt att återskapa förtroendet och konsumtionen.

4.7 För att främja återhämtningen på den inre marknaden måste man vid en modernisering av lagstiftningen om anställningsavtal i syfte att skapa ökad **flexibilitet** på arbetsmarknaden med hänsyn till jämvikten även ta hänsyn till **tryggheten på arbetsmarknaden**. Enligt Eurostats beräkningar levde 8,7 % av arbetstagarna i EU i fattigdom 2011⁽⁹⁾, och utsattheten har bara förvärrats under den ekonomiska krisen.

4.8 Kommissionens uppmaning till bättre socialt skydd för att stödja sociala förändringar och successivt minska **ojämlikheten och fattigdomen** måste uppfattas som ett krav på tjänster av hög kvalitet för de mest utsatta. Enligt Eurostat⁽¹⁰⁾ riskerade en fjärdedel av EU:s invånare, eller nära 125 miljoner människor, under 2012 att hamna i fattigdom eller social utestängning. Denna siffra, som har ökat sedan 2008, kan inte förklaras med att de sociala skyddssystemen har missköts, utan beror på den ekonomiska krisen och på åtgärder i vilka man inte i tillräcklig utsträckning har uppmärksammat frågor om jämlikhet och social rättvisa.

4.9 I detta sammanhang vill EESK med kraft erinra om att kostnaderna för och fördelarna med strukturreformerna bör fördelas rättvist mellan samtliga aktörer, vilket framför allt innebär att man redan nu bör börja fundera på **hur vinsterna av den förväntade framtida hållbara återhämtningen ska fördelas**. EESK uppmanar ännu en gång kommissionen att förtydliga sin ståndpunkt när det gäller löner, inflation och produktivitet.

5. Förbättrad styrning men kvarstående begränsningar och ojämlikheter

5.1 EESK anser att man vid utvärderingen av EU:s nya ekonomiska styrning bör **förenkla** förfarandena. Såsom kommittén har framhållit i tidigare yttranden är programmet för den europeiska planeringsterminen överlastat med instrument (stabilitets- och tillväxtpakten, fördraget om stabilitet, samordning och styrning, sexpacken, tvåpacken osv.). EESK konstaterar att förändringarna av styrningen, trots sin komplexitet, förefaller ha övertygat marknaderna om EU:s och medlemsstaternas vilja att ta itu med **EMU:s utmaningar**. Nu måste vi förena trovärdighet, tydlighet och legitimitet.

5.2 När det gäller **arbetsmarknadsparternas och det civila samhällets** deltagande förefaller man i tillväxtöversikten främst betona det nationella egenansvaret, medan man i alltför liten grad riktar in sig på dessa aktörers verkliga deltagande i arbetet med att fastställa riktlinjer och genomföra politiken. Om reformer ska kunna genomföras på ett framgångsrikt sätt måste de göras trovärdiga och socialt godtagbara genom nära samarbete och samordning med arbetsmarknadens parter.

5.3 EU-medborgarna förväntar sig också att den nya styrningen ska innebära att EU och medlemsstaterna tar sig an **andra utmaningar** som är aktuella: kampen mot klimatförändringarna, energipolitiken, industripolitiken, främjande av en varsam och effektiv resursanvändning osv. I detta sammanhang välkomnar EESK de prioriteringar som kommissionen fastställt på energiområdet.

5.4 En stimulansmekanism skulle kunna inrättas inom ramen för en ekonomisk och social styrning med ett gemensamt tillsynsförfarande, i syfte att **stödja nationella reformer för konvergens och konkurrenskraft**. I tillväxtöversikten för 2014 hänvisar kommissionen till den livliga debatten om ett nytt instrument för konvergens och konkurrenskraft med **"avtalsarrangemang"** eller "konkurrenskraftsavtal" där medlemsstaterna skulle åta sig att genomföra reformer i utbyte mot ekonomiskt stöd för att underlätta genomförandet. Kommittén anser att det behövs mer information om hur finansieringen skulle se ut (mervärde i jämförelse med befintliga strukturfonder, vilka slags reformer som skulle vara stödberättigande, storleken på finansieringsinstrumentet, hur detta skulle finansieras) och hur avtalsarrangemangen skulle utformas. Därför behövs ytterligare, **öppna diskussioner utan förhastade beslut**. Den avtalsmetod som underbygger instrumentet för konvergens och konkurrenskraft skulle kunna erbjuda ett visst manöverutrymme på nationell nivå för att göra det civila samhället mer delaktigt. Den förefaller också vara en medelväg mellan frivillig samordning och obligatoriska krav på områden där EU för närvarande har begränsade befogenheter. Medlemsstaterna kommer att fortsätta diskussionerna vid rådets sammanträde i oktober 2014.

5.5 Vad gäller **skatteväxlingen** från arbete till framför allt konsumtion befarar kommittén att den i det nuvarande läget kan leda till en minskning av den inhemska efterfrågan. Kommittén är även oroad över risken att medlemsstaterna kommer att konkurrera med lönesänkningar, vilket skulle minska efterfrågan ytterligare.

⁽⁹⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI\(2013\)130424_REV1_FR.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI(2013)130424_REV1_FR.pdf).

⁽¹⁰⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-05122013-AP/EN/3-05122013-AP-EN.PDF.

5.6 När det gäller **miljöskatter** ser EESK med intresse på kommissionens prioritering av en förflyttning av skattebördan från arbete till andra områden som bland annat rör föroreningar. Det bör vidtas åtgärder för att främja reformer av miljöskatter i medlemsstaterna, eftersom dessa kan bidra till konsolideringen av de offentliga finanserna och samtidigt minska användningen av naturresurser och importerade fossila bränslen. Detta skulle få färre negativa effekter på tillväxten och sysselsättningen än indirekta skatter.

5.7 När det gäller **beskattning av egendom**, som i tillväxtöversikten endast nämns som ett annat alternativ till beskattning av arbete, uppmanar kommittén kommissionen att förtydliga sina idéer och tillföra mer substans i nästa årliga tillväxtöversikt.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster"

(kodifiering)

COM(2013) 932 *final*– 2010/0095 (COD)

(2014/C 214/11)

Den 13 januari 2014 och den 21 februari 2014 beslutade Europaparlamentet respektive rådet att i enlighet med artiklarna 43, 114 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster" (kodifiering)

COM(2013) 932 *final* – 2010/0095 (COD).

Eftersom kommittén står bakom förslaget och redan har framfört sin ståndpunkt i denna fråga i yttrande CESE 966/2010, som antogs den 14 juli 2010 (*), beslutade EESK under sin 496:e plenarsession den 26–27 februari 2014 (sammanträdet den 26 februari) med 224 röster för, 4 röster emot och 13 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget och hänvisa till ståndpunkterna i ovannämnda dokument.

Bryssel den 26 februari 2014

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

(*) Yttrande från EESK om "Europaparlamentets och rådets direktiv om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster" (kodifiering), EUT C 44, 11.2.2011, s. 142.

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV